

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU
NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2018 ROK**

Kielce, 2019 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
I. Metodologia monitoringu realizacji Programu.....	5
II. Problem demograficznego starzenia się społeczeństwa w regionie świętokrzyskim.....	6
III. Wsparcie seniorów w obszarze ochrony zdrowia.....	19
IV. Wsparcie seniorów w obszarze działań samorządów gminnych i powiatowych.....	23
4.1 Działania podejmowane przez samorzady gmin regionu świętokrzyskiego.....	27
4.2 Działania podejmowane przez powiaty regionu świętokrzyskiego.....	53
V. Działania samorządu województwa na rzecz osób starszych.....	60
5.1 Działania realizowane w ramach RPOWŚ 2014-2020 dedykowane seniorom ze środków EFRR oraz EFS za 2018 rok.....	65
VI. Rekomendacje.....	74
ZAŁĄCZNIK I - Rozmieszczenie infrastruktury dedykowanej seniorom w regionie świętokrzyskim według powiatów.....	76
ZAŁĄCZNIK II - Wykaz placówek świadczących pomoc osobom starszym z terenu województwa świętokrzyskiego stan na 31.12.2018 rok.....	77
Spis tabel, map i wykresów.....	90

Opracowanie:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Wprowadzenie

Zmiany społeczno – demograficzne zachodzące w regionie świętokrzyskim uwidaczniają w sposób bardzo wyraźny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w całej populacji regionu. Dlatego władze regionu świętokrzyskiego opracowały i wdrożyły „Świętokrzyski program na rzecz osób starszych do roku 2020”, który jest programem fakultatywnym. Program jest swoistym drogowskazem na mapie działań regionalnej polityki społecznej na rzecz seniorów. Jego celem jest również zachęcanie do podejmowania ściśle określonych w nim zadań na rzecz osób starszych przez samorządy powiatowe oraz gminne. Tylko zaangażowanie poszczególnych szczebli samorządów umożliwi sukces w realizacji celów programu.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w okresie luty – kwiecień 2019r. dokonał monitoringu realizacji „Świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych do roku 2020” za rok 2018. To czwarty rok realizacji przedmiotowego programu, przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLVIII/854/14 z dnia 27 października 2014r. Jednym z narzędzi wdrażania założeń Programu jest jego monitoring, czyli stały i systematyczny proces zbierania i analizowania wyselekcjonowanych danych ilościowych oraz jakościowych, który pozwala na opisanie aktualnego stanu realizacji jego założeń, a także to, czy zakładane rezultaty są osiągnięte zgodnie z wcześniej założonym planem.

I. Metodologia monitoringu realizacji Programu

W ramach przeprowadzonego monitoringu:

- zebrano dane nt. przyjętych w programie celów,
- dokonano analiz jakościowych i ilościowych wybranych wskaźników,
- przygotowywano raport z realizacji programu obrazujący stopień jego wdrożenia,
- zaplanowano zmiany w programie.

Na potrzeby pozyskania danych do monitoringu opracowane zostało narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza ankiety. Ankieta skierowana została do ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie z terenu województwa świętokrzyskiego jako koordynatorów i realizatorów polityki społecznej na obszarze swojej właściwości terytorialnej. W badaniu udział wzięły wszystkie ww. instytucje. Ponadto, na potrzeby monitoringu pozyskane zostały dane z Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach oraz dane pochodzące z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego.

Raport z monitoringu „Świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych do 2020 roku” stanowi analizę danych obrazujących najważniejsze inicjatywy oraz przedsięwzięcia podjęte przez realizatorów w zakresie wsparcia osób starszych w regionie. Monitoring opiera się na analizie porównawczej wskaźników, dobranych odpowiednio do poszczególnych celów szczegółowych, a w szczególności do działań im podporządkowanych. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu pozwolą na opracowanie rekomendacji, które mają na celu realizację programu.

II. Problem demograficznego starzenia się społeczeństwa w regionie świętokrzyskim

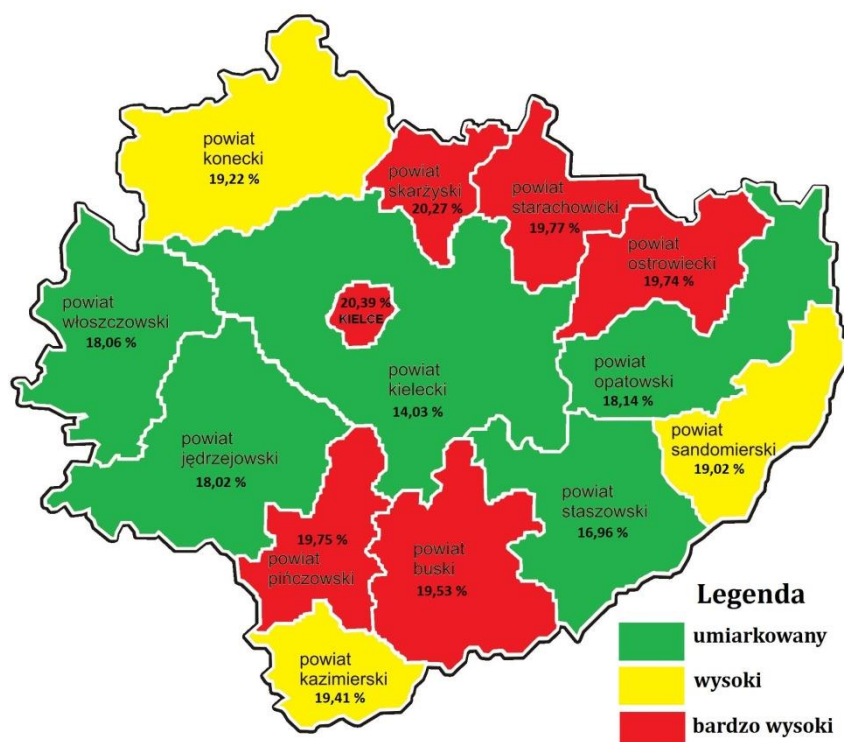
Spółeczeństwo polskie charakteryzuje się dynamicznymi zmianami w strukturze demograficznej ludności. Ze względu na dwa współwystępujące zjawiska: niski wskaźnik dzietności oraz wydłużającą się długość życia, rośnie udział osób starszych (65+) w populacji. Należy przyjąć obecny i przyszły stan demograficzny kraju, jako nieunikniony oraz potraktować go jako wyzwanie, będące jednocześnie szansą do wykorzystania w rozwoju polityki społecznej, w tym polityki senioralnej państwa.

Według prognoz demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego, do 2050r. wystąpi znaczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym w populacji województwa świętokrzyskiego. Do końca horyzontu prognozy (2050r.) spodziewany jest przyrost osób w wieku poprodukcyjnym o 19% w miastach, nieco mniej na wsi – o 16,8%. W rezultacie udział osób starszych przekroczy 30% na obszarach wiejskich, natomiast w miastach zbliży się do 35%.¹ Do celów analizy sytuacji demograficznej regionu przyjęto dane GUS za 2017 rok ze względu na brak przedmiotowych danych za rok 2018.

Dane dotyczące sytuacji demograficznej ludności województwa świętokrzyskiego w poszczególnych powiatach mierzonej udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności prezentuje mapa 1.

¹ Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050, GUS, Warszawa, listopad 2014

Mapa 1. Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim na podstawie danych GUS za rok 2017.

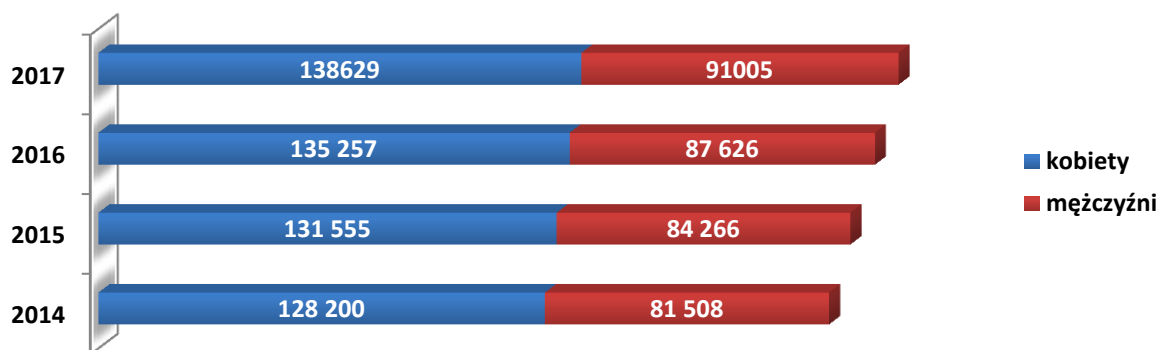
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

W 2017 roku liczba osób w wieku 65+ wyniosła **229 634**, co stanowi **18,40%** ogółu mieszkańców województwa i jest to więcej o 6 751 osób w porównaniu do roku 2016 (wzrost o 0,61%). Na potrzeby analizy przyjęto trzy poziomy procentowego udziału seniorów w populacji: stopień **umiarkowany** nie przekracza średniej województwa, **wysoki** nie przekracza 19,41%, natomiast **bardzo wysoki** to udział osób starszych przekraczający 19,41% ogółu populacji.

W skali całego regionu obserwujemy systematyczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w populacji. Sytuacja ta występuje we wszystkich powiatach naszego regionu.

Największy udział osób w wieku 65+ w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w powiatach: **starachowickim, buskim, skarżyskim, pińczowskim, ostrowieckim oraz mieście Kielce**. Najmniej osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców obserwujemy w powiecie: **kieleckim, staszowskim, opatowskim, jędrzejowskim oraz włoszczowskim**.

Warto również zauważyć, iż w 2017 roku w województwie świętokrzyskim **60,37%** osób po 65 r.ż. stanowią kobiety (tzw. feminizacja starości).

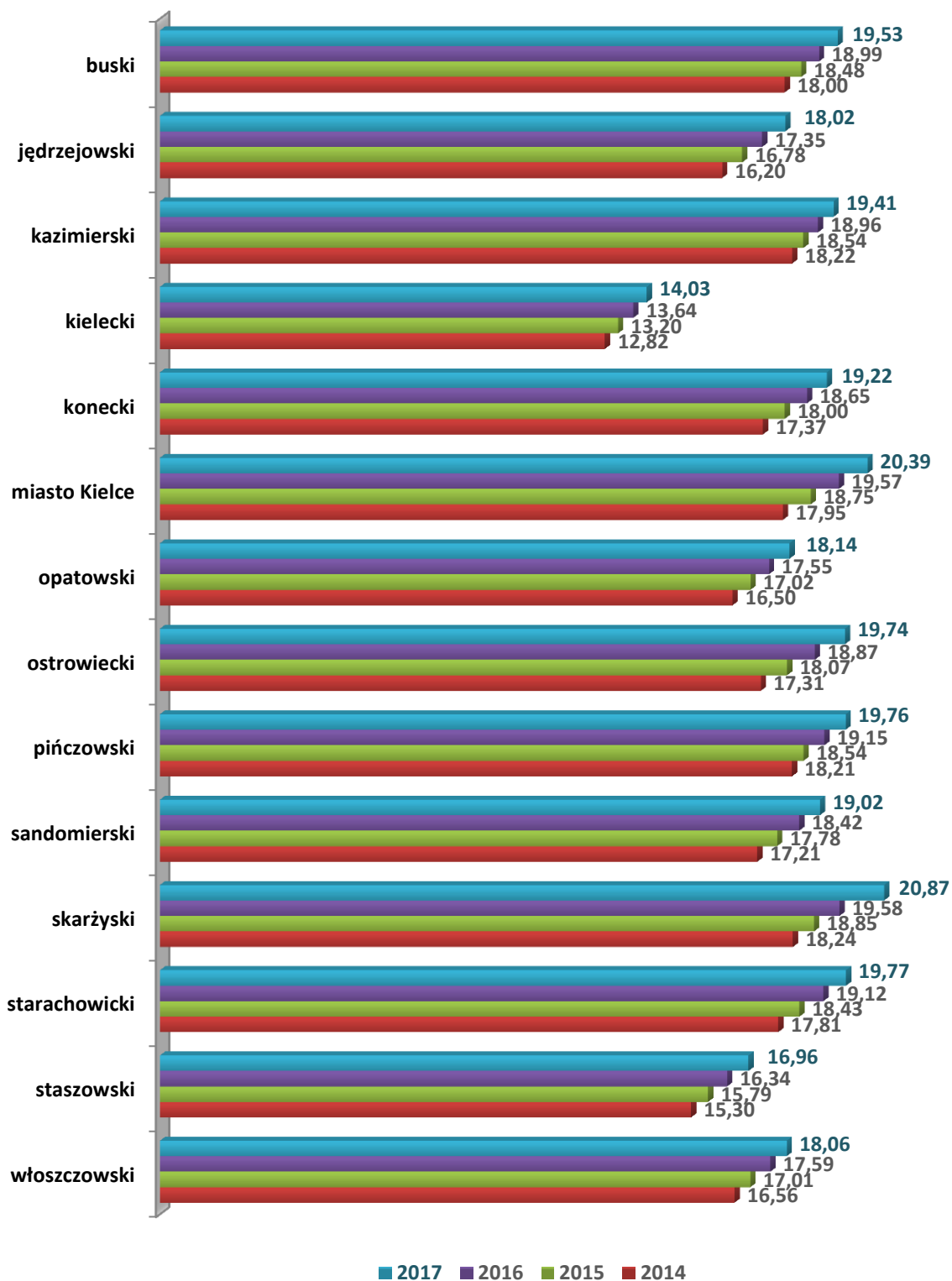
Wykres 1. Seniorzy 65+ w regionie świętokrzyskim wg płci na przestrzeni lat 2014-2017.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Świętokrzyskie gminy, w których odnotowano najwyższy odsetek osób w wieku powyżej 65 r. ż. w populacji to Radków (22, 71%) oraz Starachowice (21,91%).

Największy wzrost udziału osób starszych w populacji odnotowano w gminach: Zawichost (wzrost o **1,12%**) oraz Waśniów (wzrost o **1,01%**), natomiast najmniejszy w gminach: Fałków (wzrost o **0,01%**), Łączna oraz Słupia (wzrost o **0,10%**). W trzech gminach zauważono nieznaczny spadek liczby osób starszych w porównaniu do 2016 roku, tj.: Łubnice i Czarnocin (o **0,08%**) oraz Pierzchnica (o **0,07%**). Procentowy udział seniorów w populacji całego regionu na przestrzeni lat 2014-2017 prezentuje wykres nr 2.

Szczegółowe dane dotyczące udziału seniorów w populacji w poszczególnych gminach w latach 2014-2017 z uwzględnieniem zmiennej płci przedstawia Tabela 1.

Wykres 2. Procentowy udział seniorów 65+ w woj. świętokrzyskim na przestrzeni lat 2014-2017.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Tabela 1. Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim według gmin i powiatów na podstawie danych GUS w latach 2014-2017.

Gminy	Liczba mieszkańców				Mężczyźni 65+				Kobiety 65+				Seniorzy ogółem				% udziału seniorów			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Busko-Zdrój	32889	32767	32612	32438	2 212	2288	2363	2439	3 454	3582	3713	3842	5666	5870	6076	6281	17,23	17,91	18,63	19,36
Gnojno	4514	4459	4466	4403	336	332	344	350	503	509	523	523	839	841	867	873	18,59	18,86	19,41	19,83
Nowy Korczyn	6215	6158	6100	6036	471	476	487	503	764	763	779	774	1235	1239	1266	1277	19,87	20,12	20,75	21,16
Pacanów	7597	7481	7465	7420	552	556	562	570	963	978	963	969	1515	1534	1525	1539	19,94	20,51	20,43	20,74
Solec Zdrój	5079	5068	5092	5059	336	354	365	362	557	544	554	563	893	898	919	925	17,58	17,72	18,05	18,28
Stopnica	7771	7744	7728	7664	541	558	589	598	828	835	851	856	1369	1393	1440	1454	17,62	17,99	18,63	18,97
Tuczępy	3758	3780	3753	3751	264	270	271	277	406	424	424	434	670	694	695	711	17,83	18,36	18,52	18,95
Wiślica	5627	5611	5563	5552	403	397	404	434	631	635	630	628	1034	1032	1034	1062	18,38	18,39	18,59	19,13
Razem	73450	73068	72779	72323	5115	5231	5385	5533	8106	8270	8437	8589	13221	13501	13822	14122	18,00	18,48	18,99	19,53
Imielno	4470	4450	4451	4420	317	317	333	356	481	488	486	494	798	805	819	850	17,85	18,09	18,40	19,23
Jędrzejów	28709	28584	28446	28324	1 858	1932	1973	2085	2 822	2930	3065	3147	4680	4862	5038	5232	16,30	17,01	17,71	18,47
Małogoszcz	11698	11670	11675	11626	665	694	738	778	948	972	990	1022	1613	1666	1728	1800	13,79	14,28	14,80	15,48
Nagłowice	5132	5064	5026	4993	385	390	388	394	515	526	526	528	900	916	914	922	17,54	18,09	18,19	18,47
Oksa	4662	4610	4586	4605	327	328	335	368	494	496	503	499	821	824	838	867	17,61	17,87	18,27	18,83
Sędziszów	12834	12681	12679	12599	821	824	878	921	1 130	1193	1243	1298	1951	2017	2121	2219	15,20	15,91	16,73	17,61
Słupia	4368	4381	4361	4360	311	328	344	348	463	482	474	474	774	810	818	822	17,72	18,49	18,76	18,85
Sobków	8538	8536	8526	8533	502	511	531	548	748	777	788	819	1250	1288	1319	1367	14,64	15,09	15,47	16,02
Wodzisław	7224	7165	7136	7100	558	567	613	643	852	864	871	876	1410	1431	1484	1519	19,52	19,97	20,80	21,39
Razem	87635	87141	86886	86560	5744	5891	6133	6441	8453	8728	8946	9157	14197	14619	15079	15598	16,20	16,78	17,35	18,02
Bejsce	4203	4174	4133	4 108	313	328	328	344	515	520	507	511	828	848	835	855	19,70	20,32	20,20	20,81
Czarnocin	3901	3879	3860	3 834	279	282	292	292	444	446	460	452	723	728	752	744	18,53	18,77	19,48	19,41
Kazimierza Wlk.	16503	16426	16379	16 290	1 123	1141	1176	1226	1 768	1783	1816	1852	2891	2924	2992	3078	17,52	17,80	18,27	18,90
Opatowiec	3400	3352	3315	3 288	265	264	278	292	415	412	419	410	680	676	697	702	20,00	20,17	21,03	21,35
Skalbmierz	6682	6618	6586	6 529	475	486	500	508	723	725	723	723	1198	1211	1223	1231	17,93	18,30	18,57	18,85
Razem	34689	34449	34273	34049	2455	2501	2574	2662	3865	3886	3925	3948	6320	6387	6499	6610	18,22	18,54	18,96	19,41
KIELCE	198857	198046	197704	196 804	14019	14584	15148	15728	21677	22559	23536	24391	35696	37143	38684	40119	17,95	18,75	19,57	20,39
Bieliny	10171	10213	10214	10 268	457	474	482	502	701	727	742	772	1158	1201	1224	1274	11,39	11,76	11,98	12,41
Bodzentyn	11697	11638	11636	11 632	594	611	649	678	1 081	1082	1092	1110	1675	1693	1741	1788	14,32	14,55	14,96	15,37

Chęciny	15022	15014	14992	15 053	819	853	906	947	1 205	1245	1302	1360	2024	2098	2208	2307	13,47	13,97	14,73	15,33
Chmielnik	11477	11444	11417	11 362	746	782	805	825	1 082	1105	1107	1101	1828	1887	1912	1926	15,93	16,49	16,75	16,95
Daleszyce	15625	15647	15688	15 775	709	726	781	828	1 135	1171	1193	1227	1844	1897	1974	2055	11,80	12,12	12,58	13,03
Górno	13881	13977	14126	14 292	538	577	628	657	838	890	916	949	1376	1467	1544	1606	9,91	10,50	10,93	11,24
Łagów	6922	6954	6910	6 908	416	422	423	451	632	653	650	651	1048	1075	1073	1102	15,14	15,46	15,53	15,95
Łopuszno	9043	8989	9016	9 062	520	518	553	579	767	786	804	816	1287	1304	1357	1395	14,23	14,51	15,05	15,39
Masłów	10565	10602	10667	10 819	456	487	516	562	676	704	747	780	1132	1191	1263	1342	10,71	11,23	11,84	12,40
Miedziana Góra	11182	11260	11304	11 381	489	523	557	608	738	769	808	844	1227	1292	1365	1452	10,97	11,47	12,08	12,76
Mniów	9355	9349	9360	9 364	417	427	447	465	739	747	754	761	1156	1174	1201	1226	12,36	12,56	12,83	13,09
Morawica	15603	15801	16018	16 290	651	708	771	814	934	977	1020	1078	1585	1685	1791	1892	10,16	10,66	11,18	11,61
Nowa Słupia	9636	9635	9559	9 516	605	626	643	663	969	978	990	994	1574	1604	1633	1657	16,33	16,65	17,08	17,41
Piekoszów	16286	16321	16338	16 449	720	745	788	817	1 148	1180	1207	1230	1868	1925	1995	2047	11,47	11,79	12,21	12,44
Pierzchnica	4821	4793	4781	4 788	278	294	306	312	492	479	469	461	770	773	775	773	15,97	16,13	16,21	16,14
Raków	5729	5716	5676	5 669	384	383	387	400	633	638	649	661	1017	1021	1036	1061	17,75	17,86	18,25	18,72
Sitkówka-Nowiny	7651	7708	7728	7 777	426	448	477	491	589	615	658	689	1015	1063	1135	1180	13,27	13,79	14,69	15,17
Strawczyn	10453	10505	10567	10 674	459	485	507	523	668	692	709	732	1127	1177	1216	1255	10,78	11,20	11,51	11,76
Zagnańsk	12947	12960	12980	13 023	757	774	796	841	1 203	1220	1261	1288	1960	1994	2057	2129	15,14	15,39	15,85	16,35
Razem	208066	208526	208977	210102	10441	10863	11422	11963	16230	16658	17078	17504	26671	27521	28500	29467	12,82	13,20	13,64	14,03
Fałków	4621	4559	4572	4519	348	353	363	358	537	546	556	551	885	899	919	909	19,15	19,72	20,10	20,12
Gowarczów	4720	4700	4664	4664	270	298	314	329	458	467	488	502	728	765	802	831	15,42	16,28	17,20	17,82
Końskie	36276	36048	35917	35665	2 438	2564	2662	2720	3 820	3945	4095	4223	6258	6509	6757	6943	17,25	18,06	18,81	19,47
Radoszyce	9121	9044	9042	9002	538	554	584	605	871	873	871	889	1409	1427	1455	1494	15,45	15,78	16,09	16,60
Ruda Maleniecka	3191	3181	3151	3113	256	255	250	252	406	405	405	406	662	660	655	658	20,75	20,75	20,79	21,14
Słupia Konecka	3431	3429	3393	3380	263	267	265	272	385	378	378	378	648	645	643	650	18,89	18,81	18,95	19,23
Smyków	3813	3808	3794	3787	196	215	218	222	315	315	319	321	511	530	537	543	13,40	13,92	14,15	14,34
Stąporków	17752	17567	17369	17185	1 191	1229	1287	1346	2 116	2160	2217	2256	3307	3389	3504	3602	18,63	19,29	20,17	20,96
Razem	82925	82336	81902	81315	5500	5735	5943	6104	8908	9089	9329	9526	14408	14824	15272	15630	17,37	18,00	18,65	19,22
Baćkowice	4984	4958	4919	4892	313	307	313	331	479	479	476	483	792	786	789	814	15,89	15,85	16,04	16,64
Iwaniska	6869	6815	6789	6745	413	416	420	437	652	648	666	656	1065	1064	1086	1093	15,50	15,61	16,00	16,20
Lipnik	5502	5429	5365	5322	339	349	360	376	581	576	582	582	920	925	942	958	16,72	17,04	17,56	18,00
Opatów	12102	12030	11930	11869	765	822	864	897	1 299	1332	1363	1411	2064	2154	2227	2308	17,06	17,91	18,67	19,45

Ożarów	11067	11031	10911	10856	645	686	738	783	981	1009	1043	1095	1626	1695	1781	1878	14,69	15,37	16,32	17,30
Sadowie	4096	4044	4032	4002	287	299	313	318	438	450	450	447	725	749	763	765	17,70	18,52	18,92	19,12
Tarłów	5407	5383	5303	5278	357	376	381	402	651	650	632	639	1008	1026	1013	1041	18,64	19,06	19,10	19,72
Wojciechowice	4221	4131	4112	4064	301	309	309	313	449	451	454	447	750	760	763	760	17,77	18,40	18,56	18,70
Razem	54248	53821	53361	53028	3420	3564	3698	3857	5530	5595	5666	5760	8950	9159	9364	9617	16,50	17,02	17,55	18,14
Bałtów	3569	3564	3519	3513	234	236	237	247	403	411	421	432	637	647	658	679	17,85	18,15	18,70	19,33
Bodzechów	13679	13597	13535	13518	888	906	931	986	1 412	1425	1468	1496	2300	2331	2399	2482	16,81	17,14	17,72	18,36
Ćmielów	7625	7550	7481	7411	489	516	536	557	877	898	926	933	1366	1414	1462	1490	17,91	18,73	19,54	20,11
Kunów	10018	10018	9958	9913	617	644	656	677	1 030	1039	1053	1064	1647	1683	1709	1741	16,44	16,80	17,16	17,56
Ostrowiec Św.	71728	70677	70554	69852	4834	5007	5321	5 578	7723	8046	8382	8697	12557	13053	13703	14275	17,51	18,47	19,42	20,44
Waśniów	7059	7011	6937	6904	476	484	490	525	699	701	712	741	1175	1185	1202	1266	16,65	16,90	17,33	18,34
Razem	113678	112417	111984	111111	7538	7793	8171	8570	12144	12520	12962	13363	19682	20313	21133	21933	17,31	18,07	18,87	19,74
Działoszyce	5221	5143	5107	5033	459	453	475	479	690	676	676	688	1149	1129	1151	1167	22,01	21,95	22,54	23,19
Kije	4474	4492	4480	4431	293	299	317	317	538	533	527	527	831	832	844	844	18,57	18,52	18,84	19,05
Michałów	4758	4716	4644	4634	370	362	380	385	527	526	528	530	897	888	908	915	18,85	18,83	19,55	19,75
Pińczów	21307	21192	21088	20938	1349	1407	1466	1531	2 230	2273	2335	2405	3579	3680	3801	3936	16,80	17,37	18,02	18,80
Złota	4590	4538	4519	4461	345	351	363	371	548	553	561	573	893	904	924	944	19,46	19,92	20,45	21,16
Razem	40350	40081	39838	39497	2816	2872	3001	3083	4533	4561	4627	4723	7349	7433	7628	7806	18,21	18,54	19,15	19,76
Dwikozy	8933	8893	8879	8859	538	551	577	606	960	987	994	1007	1498	1538	1571	1613	16,77	17,29	17,69	18,21
Klimontów	8352	8272	8220	8138	520	524	548	538	837	842	844	865	1357	1366	1392	1403	16,25	16,51	16,93	17,24
Koprzywnica	6853	6823	6775	6714	448	459	486	506	693	704	726	736	1141	1163	1212	1242	16,65	17,05	17,89	18,50
Łoniów	7526	7540	7517	7552	522	557	569	587	717	730	773	787	1239	1287	1342	1374	16,46	17,07	17,85	18,19
Obrazów	6591	6570	6536	6447	458	473	491	511	731	749	753	770	1189	1222	1244	1281	18,04	18,60	19,03	19,87
Samorzec	8634	8596	8575	8559	608	623	632	661	902	922	950	981	1510	1545	1582	1642	17,49	17,97	18,45	19,18
Sandomierz	24326	24187	23993	23863	1706	1779	1835	1886	2 623	2725	2830	2890	4329	4504	4665	4776	17,80	18,62	19,44	20,01
Wilczyce	3796	3778	3788	3770	257	252	264	278	370	371	389	401	627	623	653	679	16,52	16,49	17,24	18,01
Zawichost	4614	4607	4575	4503	307	324	329	353	509	525	537	550	816	849	866	903	17,69	18,43	18,93	20,05
Razem	79625	79266	78858	78405	5364	5542	5731	5926	8342	8555	8796	8987	13706	14097	14527	14913	17,21	17,78	18,42	19,02
Bliżyn	8360	8293	8226	8189	541	573	578	606	916	924	946	948	1457	1497	1524	1554	17,43	18,05	18,53	18,98
Łączna	5340	5226	5150	5096	294	276	278	285	541	482	470	460	835	758	748	745	15,64	14,50	14,52	14,62
Skarżysko- Kośc.	6212	6193	6180	6132	379	374	396	407	648	657	667	669	1027	1031	1063	1076	16,53	16,65	17,20	17,55

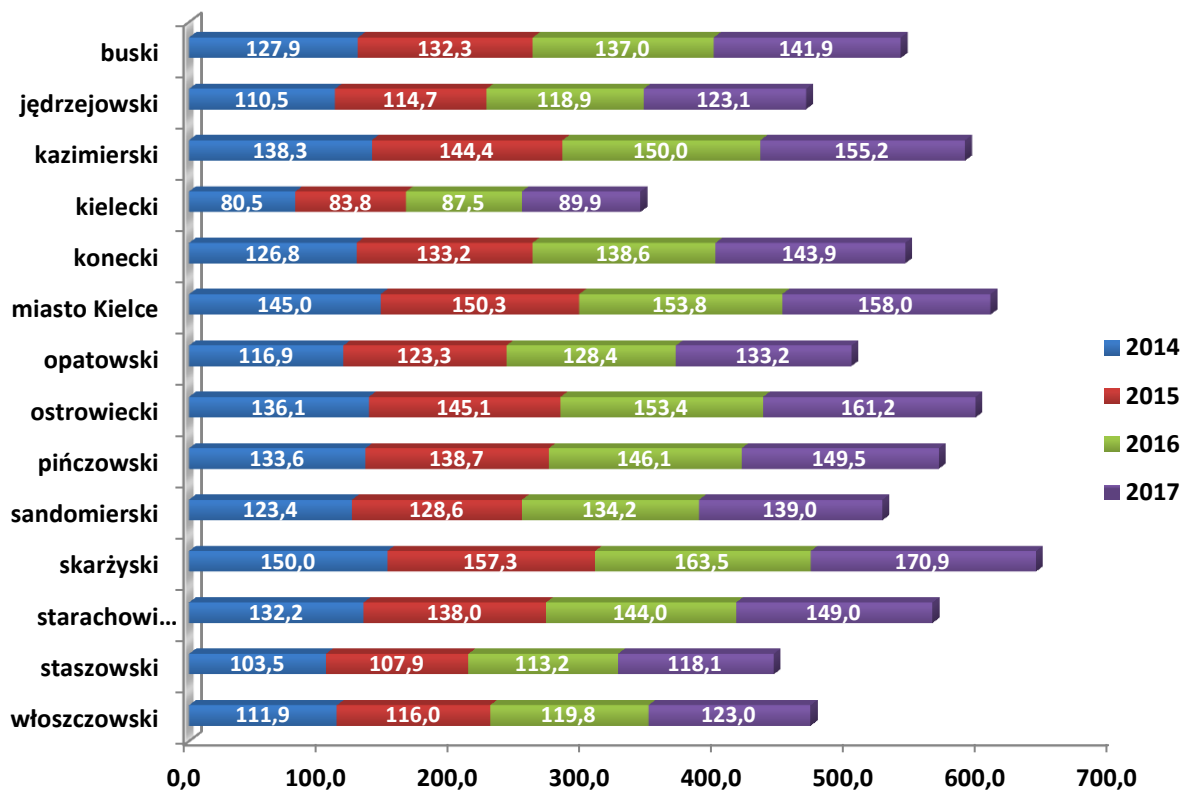
Skarżysko-Kam.	47212	46900	46449	45953	3368	3513	3630	3744	5 576	5787	5970	6152	8944	9300	9600	9896	18,94	19,83	20,67	21,54
Suchedniów	10523	10427	10379	10303	732	733	789	816	1 167	1201	1232	1 253	1899	1934	2021	2069	18,05	18,55	19,47	20,08
Razem	77647	77039	76384	75673	5314	5469	5671	5858	8848	9051	9285	9482	14162	14520	14956	15340	18,24	18,85	19,58	20,27
Brody	11136	11085	11030	10950	677	677	687	696	1 138	1160	1169	1181	1815	1837	1856	1877	16,30	16,57	16,83	17,14
Mirzec	8379	8333	8321	8293	534	543	574	600	840	850	861	869	1374	1393	1435	1469	16,40	16,72	17,25	17,71
Pawłów	15332	15312	15251	15272	870	907	924	950	1 383	1409	1427	1447	2253	2316	2351	2397	14,69	15,13	15,42	15,70
Starachowice	50679	50355	49939	49513	3712	3836	4004	4137	6 047	6271	6503	6713	9759	10107	10507	10850	19,26	20,07	21,04	21,91
Wąchock	7014	6947	6908	6860	495	493	507	529	789	812	825	848	1284	1305	1332	1377	18,31	18,79	19,28	20,07
Razem	92540	92032	91449	90888	6288	6456	6696	6912	10197	10502	10785	11058	16485	16958	17481	17970	17,81	18,43	19,12	19,77
Bogoria	7895	7892	7870	7837	487	498	520	538	776	786	799	801	1263	1284	1319	1339	16,00	16,27	16,76	17,09
Łubnice	4222	4118	4142	4118	305	310	318	312	520	500	509	507	825	810	827	819	19,54	19,67	19,97	19,89
Oleśnica	3897	3908	3891	3878	224	234	241	255	409	414	419	424	633	648	660	679	16,24	16,58	16,96	17,51
Osiek	7832	7804	7764	7733	519	529	524	547	721	720	735	755	1240	1249	1259	1302	15,83	16,00	16,22	16,84
Połaniec	11968	11990	11941	11901	529	571	614	667	717	754	787	837	1246	1325	1401	1504	10,41	11,05	11,73	12,64
Rytwiany	6358	6343	6357	6372	378	393	402	414	606	612	639	648	984	1005	1041	1062	15,48	15,84	16,38	16,67
Staszów	26369	26193	26067	25897	1 716	1791	1866	1957	2 493	2593	2692	2781	4209	4384	4558	4738	15,96	16,74	17,49	18,30
Szydłów	4779	4788	4765	4720	310	315	323	322	511	514	510	521	821	829	833	843	17,18	17,31	17,48	17,86
Razem	73320	73036	72797	72456	4468	4641	4808	5012	6753	6893	7090	7274	11221	11534	11898	12286	15,30	15,79	16,34	16,96
Kluczewsko	5260	5238	5210	5 224	333	341	346	350	506	490	497	506	839	831	843	856	15,95	15,86	16,18	16,39
Krasocin	10768	10733	10697	10 650	644	671	689	696	953	964	992	1010	1597	1635	1681	1706	14,83	15,23	15,71	16,02
Moskorzew	2760	2770	2761	2 730	218	225	232	238	323	338	343	343	541	563	575	581	19,60	20,32	20,83	21,28
Radków	2539	2546	2530	2 514	209	218	232	234	332	332	339	337	541	550	571	571	21,31	21,60	22,57	22,71
Secemin	4918	4879	4867	4 856	350	353	365	385	628	614	620	624	978	967	985	1009	19,89	19,82	20,24	20,78
Włoszczowa	19901	19755	19643	19 547	1 272	1316	1381	1453	1 872	1950	2004	2047	3144	3266	3385	3500	15,80	16,53	17,23	17,91
Razem	46146	45921	45708	45521	3026	3124	3245	3356	4614	4688	4795	4867	7640	7812	8040	8223	16,56	17,01	17,59	18,06
RAZEM (102 gminy)	1 263 176	1 257 179	1 252 900	1 247 732	81 508	84 266	87 626	91 005	128 200	131 555	135 257	138 629	209 708	215 821	222 883	229 634	16,60	17,17	17,79	18,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zwracając uwagę na trudną sytuację demograficzną regionu należy pamiętać o strukturze ludności. Struktura ludności to udział w danej grupie o określonych cechach typu: wiek, wykształcenie, płeć. Ekonomiczne grupy wieku ludności to grupy ludności uporządkowane ze względu na wiek zdolności do pracy, wśród których wyróżnia się osoby w wieku przedprodukcyjnym obejmującym okres od urodzenia do 17 lat, wieku produkcyjnym – osoby od 18 roku życia do 59 lat w przypadku kobiet i do 64 roku życia dla mężczyzn, wieku poprodukcyjnym, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową. Dla mężczyzn jest to 65 lat i więcej, dla kobiet 60 lat. Przedziały wiekowe w statystyce publicznej zostały określone niezależnie od wieku emerytalnego ustawowo określonego w prawie. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest obrazowany przez liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

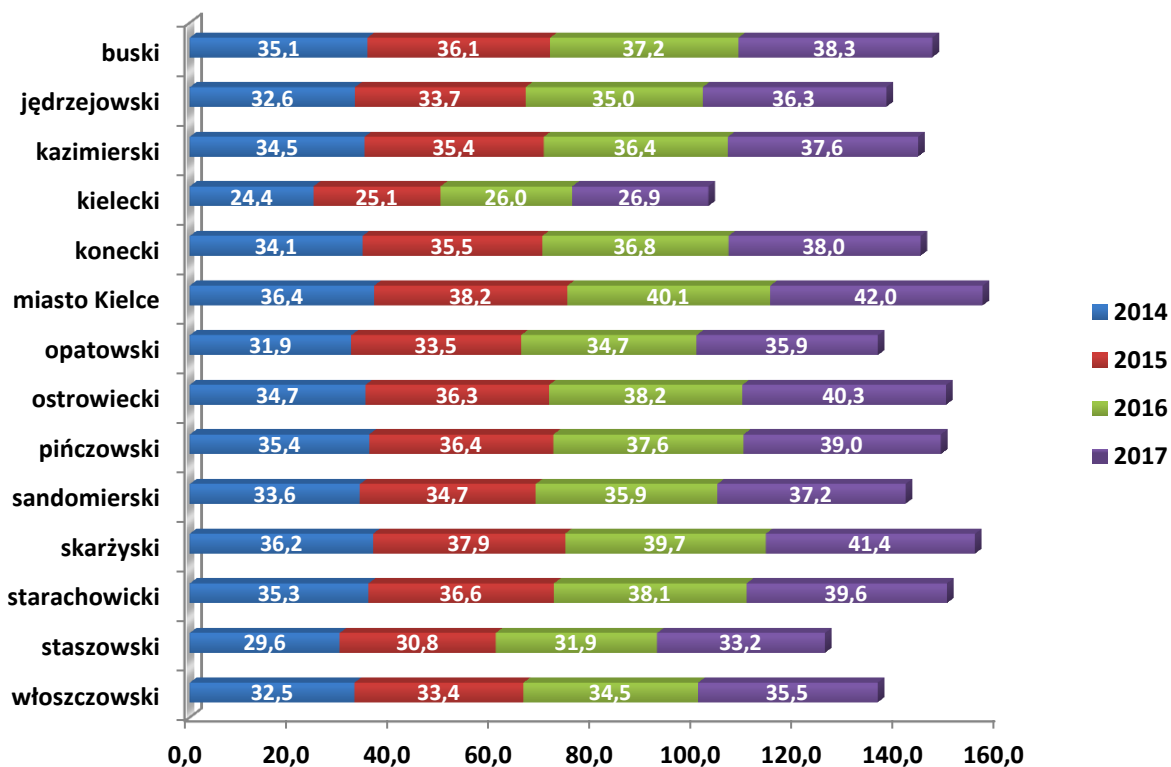
Analizując sytuację demograficzną regionu województwa świętokrzyskiego należy zwrócić uwagę na starzenie się społeczeństwa, wyrażające się większym udziałem osób starszych w strukturze ludności, co stanowi istotne wyzwanie dla rozwoju regionu. W przyszłości skutkować będzie m. in. rosnącym zapotrzebowaniem na świadczenia zdrowotne czy też usługi pomocy społecznej dla tej grupy mieszkańców. Dodatkowo spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), jak i produkcyjnym (18-59/64 lat) komplikuje sytuację na rynku pracy. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS w perspektywie do 2050 roku nastąpi znaczne pogorszenie struktury ludności w skali całego kraju (starzenie się struktury ludności). Zmniejszy się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrośnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Pracodawcy coraz częściej będą odczuwać brak pracowników. Sytuacja ta może spowodować niekorzystne konsekwencje dla systemu emerytalnego. Województwo świętokrzyskie na tle kraju charakteryzować się będzie mniej korzystną strukturą wieku ludności – o większym udziale osób starszych.

Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (wykres nr 3) oraz strukturę ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wykres nr 4) w województwie świętokrzyskim, które w wyraźny sposób obrazują opisaną wyżej analizę.

Wykres 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2014-2017.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2014-2017.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Szczegółowe dane dotyczące ekonomicznych grup wieku ludności w poszczególnych gminach w latach 2014-2017 przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Podział ekonomicznych grup wieku ludności w województwie świętokrzyskim w latach 2014-2017.

Gminy	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym				Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Busko-Zdrój	125,5	131,3	138,7	143,3	34,1	35,5	37,2	38,6
Gnojno	122,2	127,9	128,2	133,7	36,5	37,0	37,5	38,7
Nowy Korczyn	144,3	149,5	156,0	163,0	38,3	38,6	39,4	40,7
Pacanów	141,2	145,7	147,8	152,8	38,8	39,7	39,7	40,6
Solec Zdrój	116,3	120,7	122,6	127,5	33,6	34,2	35,0	35,5
Stopnica	-	123,7	127,6	128,8	-	34,5	35,8	36,7
Tuczępy	117,9	122,0	122,6	128,3	34,5	35,4	35,7	36,4
Wiślica	137,7	136,9	139,9	147,6	34,8	35,4	35,8	37,0
powiat buski	127,9	132,3	137,0	141,9	35,1	36,1	37,2	38,3
Imielno	118,5	117,6	119,1	123,3	36,1	36,8	38,1	39,3
Jędrzejów	117,0	122,8	128,5	132,4	33,2	34,8	36,2	37,7
Małogoszcz	86,3	91,6	95,7	101,3	27,4	28,5	30,3	31,8
Nagłowice	112,3	116,8	117,7	118,4	35,0	35,5	35,8	36,8
Oksa	115,6	118,1	120,4	126,7	35,3	36,1	37,0	38,5
Sędziszów	111,6	115,3	119,8	128,3	30,9	32,2	33,8	35,5
Słupia	117,2	121,6	124,7	124,6	34,7	36,2	36,7	36,9
Sobków	93,1	95,0	97,8	99,5	28,7	29,4	29,9	31,1
Wodzisław	136,8	139,9	147,4	149,4	39,6	39,8	41,7	42,7
powiat jędrzejowski	110,5	114,7	118,9	123,1	32,6	33,7	35,0	36,3
Bejsce	157,0	167,3	169,6	177,1	36,1	37,7	37,9	39,6
Czarnocin	143,4	150,5	162,0	165,7	34,5	34,2	36,0	37,0
Kazimierza Wlk.	137,7	142,9	145,5	150,7	33,3	34,3	35,5	36,7
Opatowiec	159,0	169,0	188,8	194,1	39,0	39,5	41,4	43,3
Skalbmierz	118,5	123,0	128,6	132,8	34,4	35,6	35,6	36,1
powiat kazimierski	138,3	144,4	150,0	155,2	34,5	35,4	36,4	37,6
KIELCE	145,0	150,3	153,8	158,0	36,4	38,2	40,1	42,0
Bieliny	64,2	66,5	69,3	72,4	21,9	22,4	22,6	23,7
Bodzentyn	92,3	96,6	99,1	103,3	26,8	27,4	28,4	29,4
Chęciny	91,9	96,4	102,1	104,6	26,6	27,8	29,3	30,3
Chmielnik	103,2	107,0	108,0	111,1	30,5	31,5	32,4	32,8
Daleszyce	75,0	79,0	83,4	85,2	22,2	22,9	23,6	24,5
Górno	59,2	62,9	65,6	66,9	19,3	20,3	21,4	22,0
Łągów	93,5	95,0	98,9	102,1	27,7	28,4	28,8	29,7
Łopuszno	84,4	88,1	91,7	93,3	26,9	27,2	28,2	29,1
Masłów	72,0	76,5	81,9	83,6	21,0	22,0	23,0	24,2
Miedziana Góra	70,1	74,5	78,1	81,9	21,2	22,3	23,2	24,3

Mniów	72,0	75,4	78,1	81,1	23,3	23,6	24,3	25,0
Morawica	60,5	63,7	66,4	69,0	19,9	21,1	22,1	22,9
Nowa Słupia	119,5	121,6	128,1	130,9	30,5	31,3	32,2	33,2
Piekoszów	70,1	72,5	76,6	78,8	21,7	22,5	23,0	23,8
Pierzchnica	95,2	98,7	98,3	99,1	29,4	29,4	29,9	30,3
Raków	119,6	120,3	124,5	126,3	33,6	33,4	34,4	35,1
Sitkówka-Nowiny	85,5	88,4	95,6	99,9	26,3	27,2	28,8	29,6
Strawczyn	62,4	65,1	68,2	68,9	20,2	20,9	21,5	21,7
Zagnańsk	110,9	114,4	119,1	121,9	28,2	29,0	30,0	31,7
powiat kielecki	80,5	83,8	87,5	89,9	24,4	25,1	26,0	26,9
Fałków	132,7	140,1	143,2	144,3	37,8	38,8	40,3	40,9
Gowarczów	104,4	111,0	117,4	123,2	30,6	31,6	32,9	33,8
Końskie	131,6	139,2	145,4	151,0	34,5	36,2	37,5	39,1
Radoszyce	97,8	101,7	104,7	108,6	28,9	29,8	31,1	31,8
Ruda Maleniecka	147,3	144,9	147,1	151,3	41,4	41,3	40,5	40,6
Słupia Konecka	125,5	128,9	132,9	137,2	34,4	34,4	34,9	35,8
Smyków	76,8	81,4	83,8	88,1	25,5	27,3	28,3	28,7
Stąporków	151,1	159,5	168,1	175,0	36,7	38,4	40,0	41,7
powiat konecki	126,8	133,2	138,6	143,9	34,1	35,5	36,8	38,0
Baćkowice	100,4	105,1	109,1	113,7	29,2	30,1	30,9	32,1
Iwaniska	92,5	96,8	98,4	103,3	28,3	29,0	29,5	30,4
Lipnik	117,7	122,2	127,7	131,9	31,5	32,3	33,6	34,2
Opatów	134,3	143,6	150,9	155,9	34,3	36,2	38,0	39,5
Ożarów	106,8	115,3	122,6	130,1	30,0	32,3	34,1	36,2
Sadowie	127,2	132,7	135,0	138,2	33,9	36,0	36,9	37,5
Tarłów	144,8	146,9	152,3	155,1	35,1	36,4	36,7	37,6
Wojciechowice	120,7	127,5	130,1	131,7	34,1	36,0	36,6	37,2
powiat opatowski	116,9	123,3	128,4	133,2	31,9	33,5	34,7	35,9
Bałtów	131,2	133,3	138,5	145,3	35,1	35,0	35,1	36,7
Bodzechów	119,2	125,1	132,3	138,9	32,8	33,3	34,6	36,1
Ćmielów	133,2	139,7	147,3	151,3	35,5	36,4	37,8	38,8
Kunów	116,7	119,1	124,8	128,2	31,2	31,9	33,0	33,8
Ostrowiec Św.	147,4	159,9	169,2	179,0	35,5	37,8	40,3	42,9
Waśniów	103,8	107,3	112,2	117,0	33,2	33,9	34,3	35,9
powiat ostrowiecki	136,1	145,1	153,4	161,2	34,7	36,3	38,2	40,3
Działoszyce	166,0	172,9	180,8	184,5	44,2	45,0	46,3	47,4
Kije	129,4	132,0	136,6	139,4	35,1	35,7	36,6	37,8
Michałów	116,7	118,7	125,0	127,8	37,4	37,6	38,7	39,6
Pińczów	127,6	133,9	142,8	146,6	32,4	33,7	35,0	36,5
Złota	151,4	155,8	158,7	162,8	38,9	39,6	40,8	42,2
powiat pińczowski	133,6	138,7	146,1	149,5	35,4	36,4	37,6	39,0
Dwikozy	129,1	133,3	139,0	142,0	31,9	32,7	34,3	35,4
Klimontów	102,9	106,7	112,4	114,4	30,8	31,4	32,3	32,4

Koprzywnica	114,7	119,6	126,6	132,5	31,9	32,6	34,1	35,3
Łoniów	105,3	111,6	115,9	118,1	31,9	33,4	34,4	35,5
Obrazów	126,1	131,6	137,2	146,0	35,0	36,3	37,2	38,7
Samborzec	125,9	130,1	131,9	137,0	34,8	35,5	36,2	38,1
Sandomierz	137,6	144,5	151,9	157,4	35,2	36,7	38,4	39,7
Wilczyce	121,4	122,8	127,6	135,2	31,9	31,9	32,6	34,1
Zawichost	122,2	126,9	131,3	137,0	35,9	37,5	38,7	40,6
powiat sandomierski	123,4	128,6	134,2	139,0	33,6	34,7	35,9	37,2
Bliżyn	132,6	141,2	144,8	149,5	32,9	34,2	34,8	36,0
Łączna	99,1	94,6	96,2	98,4	29,7	27,9	28,1	28,0
Skarżysko-Kość.	112,8	114,8	121,4	126,0	30,9	31,2	33,0	34,3
Skarżysko-Kam.	166,4	175,6	182,3	191,8	38,5	41,0	43,2	45,5
Suchedniów	151,7	160,5	168,8	175,1	35,0	36,2	38,1	39,6
powiat skarżyski	150,0	157,3	163,5	170,9	36,2	37,9	39,7	41,4
Brody	106,4	110,4	113,8	117,4	31,1	31,5	32,0	32,5
Mirzec	108,4	111,6	114,1	116,4	32,3	32,8	33,5	34,6
Pawłów	84,5	87,8	90,5	91,2	28,0	28,5	28,9	29,4
Starachowice	162,9	170,1	179,1	187,5	38,9	40,9	43,2	45,4
Wąchock	142,8	150,2	156,0	161,8	36,2	37,1	38,2	39,5
powiat starachowicki	132,2	138,0	144,0	149,0	35,3	36,6	38,1	39,6
Bogoria	94,8	97,6	103,2	106,1	31,2	31,7	32,5	33,2
Łubnice	131,8	135,8	145,1	149,0	37,4	38,2	38,2	37,9
Oleśnica	106,5	108,5	111,0	116,2	29,9	30,7	31,5	31,8
Osiek	97,5	98,7	100,9	105,4	30,8	31,1	31,2	32,4
Połaniec	74,9	80,9	86,0	93,3	20,2	21,7	23,5	25,8
Rytwiany	103,4	108,9	112,2	114,0	30,1	31,4	31,8	32,4
Staszów	113,3	119,9	127,3	133,7	31,7	33,4	34,9	36,7
Szydłów	126,3	124,4	127,6	127,7	32,4	32,9	33,2	34,0
powiat staszowski	103,5	107,9	113,2	118,1	29,6	30,8	31,9	33,2
Kluczewsko	93,6	98,4	101,1	102,5	30,4	30,4	31,0	31,3
Krasocin	90,3	93,2	95,9	98,4	28,7	29,5	30,0	30,4
Moskorzew	146,5	154,0	157,3	160,0	39,5	40,8	41,9	41,8
Radków	160,0	164,6	176,3	170,6	42,7	43,9	45,3	45,2
Secemin	147,1	145,6	143,6	148,9	39,1	39,2	39,4	40,8
Włoszczowa	112,7	117,8	123,2	127,7	31,4	32,6	34,4	36,2
powiat włoszczowski	111,9	116,0	119,8	123,0	32,5	33,4	34,5	35,5
RAZEM (102 gminy)	119,8	125,0	130,0	134,4	32,6	33,9	35,2	36,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

III. Wsparcie seniorów w obszarze ochrony zdrowia

Jednym z najważniejszych obszarów w polityce senioralnej jest obszar ochrony zdrowia. Świętokrzyski Program na rzecz osób starszych określił ten obszar interwencji jako priorytetowy. W tym zakresie niezbędne jest systematyczne zwiększanie nakładów zarówno na doraźną pomoc lekarską, jak i na opiekę długoterminową. Niezbędny jest rozwój infrastruktury „zdrowotnej” służącej osobom w podeszłym wieku tj. sieci oddziałów opieki geriatrycznej i paliatywnej oraz sieci hospicjów.

W celu systematycznego podnoszenia jakości i dostępności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej jednym z najważniejszych elementów jest stan oraz wyposażenie w infrastrukturę w ochronie zdrowia. Największe zasoby występują w podstawowej opiece zdrowotnej, która stanowi pierwsze ogniwo w dotarciu pacjenta do systemu ochrony zdrowia. W dalszym ciągu widoczny jest bardzo niski poziom zabezpieczenia potrzeb obywateli, którzy stali się niesamodzielnymi w związku z chorobą, urazem lub wiekiem. Obserwuje się istotny deficyt jednostek świadczących opiekę długoterminową. System opieki zdrowotnej i społecznej nad osobami starszymi w Polsce jest niedostatecznie dostosowany do potrzeb tej populacji. System musi spełniać standardy podejścia geriatrycznego - powszechności, jakości, dostępności i kompleksowości zaspokajania złożonych potrzeb. Długotrwała opieka nad niedołącznymi oraz poważnie chorymi osobami starszymi w Polsce spoczywa głównie na rodzinie - niewystarczająco wspomaganej usługami medycznymi i pozamedycznymi systemu państwa opiekuńczego.

Ważnym elementem monitoringu fakultatywnego Programu była analiza usług świadczonych w ramach systemu ochrony zdrowia ukierunkowanych na leczenie schorzeń wieku podeszłego. Dane z NFZ obejmowały swym zakresem informacje takie, jak: liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych seniorom (poradnie, oddziały geriatryczne, hospicja, oddziały/zespoły opieki paliatywnej, zakłady opiekuńczo - lecznicze), wysokość nakładów, dane dotyczące kadry medycznej świadczącej usługi na rzecz osób starszych.

Dane przekazane przez Świętokrzyski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach informują, że na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku funkcjonowało **55 podmiotów** posiadających kontrakt z NFZ, świadczących usługi ukierunkowane na leczenie schorzeń wieku podeszłego, w tym: 2 poradnie, 2 oddziały geriatryczne, 1 oddział psychogeriatryczny, 19 hospicjów (zmniejszenie o 5 w porównaniu do roku poprzedniego), 12 oddziałów/zespołów opieki paliatywnej (bez zmian w porównaniu do roku poprzedniego) oraz 19 zakładów opiekuńczo-leczniczych (bez zmian w porównaniu do roku poprzedniego). Wartość nakładów przekazanych przez Świętokrzyski Oddział

Wojewódzki NFZ w Kielcach na opiekę geriatryczną w okresie styczeń – grudzień 2018 dla zakresów, poza systemem podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej tzw. „sieci szpitali”, wyniosła: **49 939 798,90 zł**, tj. o **6 078 117,90 zł** więcej w porównaniu do roku 2017. Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych podmiotów świadczących usługi zdrowotne dla seniorów zakontraktowane przez NFZ zwarte zostały w Tabeli nr 3.

Tabela 3. Liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych posiadających kontrakt z NFZ w 2018 roku.

Podmioty lecznicze posiadające kontrakt z NFZ		
Lp.	Jednostka	Adres
PORADNIE		
1	"CENTRUM DIALIZA" sp. z o.o.	ul. Szpitalna 4 27-500 Opatów
2	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	ul. 11 Listopada 78 28-200 Staszów
ODDZIAŁY GERIATRYCZNE		
1	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	ul. 11 Listopada 78 28-200 Staszów
2	Zespół Opieki Zdrowotnej w Busku-Zdroju	ul. Bohaterów Warszawy 67 28-100 Busko-Zdrój
ODDZIAŁY PSYCHOGERIATRYCZNE		
1	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy	ul. Spacerowa 5 25-026 Morawica
HOSPICJA		
1	N.Z.O.Z. "Janmed Wojciech Ziarno" sp. z o.o.	28-500 Kazimierza Wielka ul. Partyzantów 12
2		ul. Batalionów Chłopskich 33 28-400 Pińczów
3	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej GOMED-OSTROWIEC sp. z o.o., spółka komandytowa	ul. Bohaterów Warszawy 106 28-100 Busko Zdrój
4		al. IX Wieków Kielc 8 25-516 Kielce
5		ul. Polna 9F 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
6		ul. Godów 84A 27-225 Kałków/pow. starachowicki
7	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDYK" w Koprzywnicy	ul. Szkolna 12 27-660 Koprzywnica
8	Centrum Medyczne "OPIEKUN" sp. z o.o.	ul. Słowackiego 60 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
9		ul. Obrońców Westerplatte 4a, 27-600 Sandomierz
10	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej DAMED Dariusz Kucharczyk, Joanna Kucharczyk sp. j.	ul. Emilii Peck 9A 26-130 Suchedniów

11	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej DIAMED w Kielcach	ul. Bolesława Chrobrego 9 28-300 Jędrzejów
12		ul. Paderewskiego 48 25-502 Kielce
13		ul. Ogrodowa 2 26-067 Strawczyn
14		ul. Warszawska 24 26-200 Końskie
15	NZOZ - ASMEDICA Aneta Maj	ul. Kielczyna-Gościniec 38 28-100 Kielczyna
16	Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach	ul. Jagiellońska 74B 25-734 Kielce
17	NZON "NOWE ŻYCIE" I. Ogonek, Z. Ogonek sp. j.	ul. Mleczarska 11 29-100 Włoszczowa
18	Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach	ul. Wesola 58 25-363 Kielce
19		Wiśniówka 38 26-050 Wiśniówka
ODDZIAŁY/ZESPOŁY OPIEKI PALIATYWNEJ		
1	ARTMEDIK sp. z o.o.	ul. Małogoska 25 28-300 Jędrzejów
2	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej GOMED-OSTROWIEC sp. z o.o., spółka komandytowa	ul. Godów 84A 27-255 Kałków pow. starachowicki
3	Staszowskie Centrum Medyczne sp. z o.o.	Pl. Ks. Romana Kotlarza 9 28-200 Koniemłoty
4	Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii Św. Michała w Ostrowcu Świętokrzyskim	ul. Focha 5 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
5	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Radomska 70 27-200 Starachowice
6	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	ul. Schinzla 13 27-600 Sandomierz
7	Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach	ul. Artwińskiego 3 25-734 Kielce
8	Zespół Placówek Opiekuńczo Lecznicznych Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach	ul. Księcia Mieszka I 48C 25-624 Kielce
9	Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta	ul. Bohaterów Warszawy 67 28-100 Busko-Zdrój
10	Stowarzyszenie Opieki Paliatywno- Hospicyjnej im. Bł. Ks. Kazimierza Sykulskiego w Rudzie Białaczowskiej	Ruda Białaczowska 1 26-225 Ruda Białaczowska
11	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	ul. Gimnazjalna 41B 26-200 Końskie
12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	ul. Żeromskiego 28 29-100 Włoszczowa
ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE		
1	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - "MEDYK" w Koprzywnicy	ul. Szkolna 12 27-660 Koprzywnica
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Profilaktyka – Wiesława Piotrowska	26-015 Osiny 54B
3	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo-Leczniczny i Rehabilitacyjny w Bilczy	ul. Osikowa 4 26-026 Bilcza

4	Staszowskie Centrum Medyczne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Pl. Ks. Romana Kotlarza 9 28-200 Koniemłoty
5	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kazimierzy Wielkiej	ul. Partyzantów 12 28-500 Kazimierza Wielka
6	Szpital Powiatowy w Chmielniku	ul. Kielecka 1-3 26-20 mielnik
7	Zakład Opieki Długoterminowej "Anna" A. Koneczna-Barwicka, D. Sorbian sp. j.	ul. Kościelna 16A 26-115 Skarżysko-Kościelne
8	Zakład Opiekuńczo Leczniczy w Kurozwękach	ul. Kościelna 4 28-200 Kurozwęki
9	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Przewlekłe Chorych Zgromadzenia Sług Jezusa - Kielce	ul. Wesola 45 25-363 Kielce
10	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	ul. Gimnazjalna 41B 26-200 Końskie
11	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	ul. Szymanowskiego 11 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Pińczowie	ul. Armii Krajowej 22 28-400 Pińczów
13	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej Szpital Powiatowy im. Marii Skłodowskiej-Curie	ul. Ekonomii 4 26-110 Skarżysko-Kamienna
14	Zespół Placówek Opiekuńczo Leczniczych Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach	ul. Dworcowa 6 28-340 Sędziszów
15		ul. Księcia Mieszka I 48C 25-624 Kielce
16		ul. Czarnowska 2A 26-065 Piekoszów
17	Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta	ul. Bohaterów Warszawy 67 28-100 Busko-Zdrój
18	TOP MEDICUS sp. z o.o.	ul. Szpitalna 9 27-500 Opatów
19	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Kielcach	ul. Jana III Sobieskiego 30 25-124 Kielce
Otrzymane dane dotyczące wysokości nakładów NFZ na opiekę geriatryczną w 2018 roku, podane zostały w łącznej kwocie, tj. bez rozbicia na rodzaje placówek.		

Źródło: NFZ Kielce.

Tabela 4. Lekarze geriatrycy oraz rehabilitanci działający w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia w 2018 roku.

Wyszczególnienie	Ilość	
	2017	2018
Lekarze geriatrycy	5	4
Rehabilitanci (uwzględniono: fizjoterapeuta, specjalista fizjoterapii, technik fizjoterapii)	1 381	1 597

Źródło: NFZ Kielce.

W 2018 roku na terenie województwa świętokrzyskiego **4 lekarzy geriatrów** oraz **1597 rehabilitantów** posiadało kontrakt z NFZ. W porównaniu do roku 2017 nastąpił wzrost liczby rehabilitantów o 216.

IV. Wsparcie seniorów w obszarze działań samorządów gminnych i powiatowych

W rozdziale tym zaprezentowane zostaną dane uzyskane w procesie ankietyzacji świętokrzyskich samorządów gminnych i powiatowych. W ankiecie samorzady zapytane zostały m.in. o zasoby infrastrukturalne świadczące pomoc i wsparcie osobom starszym, jak również potrzeby w tym zakresie oraz plany utworzenia poszczególnych typów placówek, dostępności usług rehabilitacyjnych, skali wsparcia pomocy społecznej osób starszych korzystających, działań samorządów w zakresie pobudzania aktywności społecznej, przygotowania kadr samorządowych do pracy z seniorami, współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy i wsparcia seniorów.

Zasoby infrastrukturalne

Analizując dane zawarte w ankietach nadesłanych przez samorzady gminne i powiatowe oraz dane zawarte w rejestrach prowadzonych przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach należy stwierdzić, iż w regionie funkcjonuje **260** placówek działających na rzecz osób starszych, co stanowi **wzrost o 28** placówek w porównaniu do roku 2017, Podając liczbę domów pomocy społecznej w poniższej tabeli uwzględniono wszystkie rodzaje domów pomocy społecznej zarejestrowane na terenie województwa świętokrzyskiego ponieważ w każdym z nich mogą przebywać seniorzy, natomiast domów pomocy społecznej dedykowanych dla seniorów jest **13** (szczegóły – załącznik II) i w porównaniu do ubiegłego roku ich ilość wzrosła o **2**. Warto zwrócić uwagę, iż ankietowani wykazywali w ilości domów pomocy społecznej świadczących swoje usługi seniorom również placówki, które nie są nimi formalnie - placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statusowej (dane wykazanych placówek w załączniku II).

Zapotrzebowanie na tego typu placówki w całym regionie świętokrzyskim utrzymuje się na podobnym poziomie, w porównaniu z okresem z 2017 roku. W tabeli 5 przedstawiono szczegółowe dane ilościowe dotyczące zasobów infrastrukturalnych w roku 2018 tj. wszystkich placówek działających na rzecz osób starszych na terenie województwa świętokrzyskiego:

Tabela 5. Liczba placówek działających na rzecz osób starszych na terenie woj. świętokrzyskiego stan na 31.12.2018 r.

Jednostka	Ilość	Zapotrzebowanie		Planowane utworzenie w 2019 roku	
	2018	Gmina	Powiat	Gmina	Powiat
Dom Pomocy Społecznej	41	27	1	2	1
Rodzinny Dom Pomocy	13	16	0	1	0
Dzienny Dom Pomocy	4	23	0	0	0
Środowiskowy Dom Samopomocy	30	12	0	2	0
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy	17	23	1	0	0
Mieszkania chronione	19	25	3	5	2
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	19	23	2	2	0
Klub Seniora	73	39	2	15	1
Uniwersytet Trzeciego Wieku	23	11	0	2	0
Dzienny Dom Seniora	11	23	1	5	0
Poradnia geriatryczna	3	31	7	0	1
Inne	7	2	0	0	0
RAZEM	260	255	17	34	5

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego oraz rejestru Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym samorzady wykazały, iż w 2019 roku planowane jest **utworzenie 34 podmiotów przez samorzady gminne i 5 przez samorzady powiatowe**. Na przestrzeni dwóch ostatnich lat zaobserwować można poprawę w zakresie zasobów infrastrukturalnych działających na rzecz osób starszych. Analiza zasobów infrastruktury dedykowanej osobom starszym oraz potrzeb w tym zakresie w regionie wskazuje, iż największe zapotrzebowanie zgłaszane jest w zakresie podmiotów takich jak: poradnie geriatryczne, mieszkania chronione, domy pomocy społecznej oraz kluby seniora. Deklarowana ilość placówek do otwarcia w 2019 roku uległa zmniejszeniu o **13** w stosunku do danych z ubiegłego roku. Istotnym instrumentem wpływającym na rozwój tego typu infrastruktury mogą być środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Deklarowane utworzenie nowych placówek przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Deklarowane utworzenie placówek w 2019 roku.

Jednostka	Miejsce planowanego utworzenia	
	Gmina	Powiat
Dom Pomocy Społecznej	Łagów, Baćkowice	skarżyski
Rodzinny Dom Pomocy	m. Kielce	-
Dzienny Dom Pomocy	-	-
Środowiskowy Dom Samopomocy	Daleszyce, Masłów	-
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	-	-
Mieszkania chronione	Jędrzejów, Połaniec, Masłów, Sadowie, Pińczów	kazimierski, skarżyski
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	Łopuszno, Radków	-
Klub Seniora	Gnojno, Imielno, Mniów, Górnio, Nowa Słupia, Raków, Zagnańsk, Radoszyce, Słupia Konecka, Sadowie, Bałtów, Działoszyce, Bogoria, Kluczewsko, Secemin	skarżyski
Uniwersytet Trzeciego Wieku	Bieliny, Zagnańsk	-
Dzienny Dom Seniora (Senior +)	Jędrzejów, Chmielnik, m. Kielce, Stąporków, Baćkowice	-
Poradnia geriatryczna	-	kazimierski
inne	-	-

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Zarówno Dom Pomocy Społecznej jak i Środowiskowy Dom Samopomocy mogą świadczyć usługi rehabilitacyjne na zewnątrz (tzw. „otwarte instytucje”), czyli dla osób niebędących mieszkańcami bądź uczestnikami tych placówek. W ramach „Świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych do 2020” rekomendowane jest udostępnianie usług rehabilitacyjnych dla seniorów, którzy nie są mieszkańcami bądź uczestnikami ww. placówek.

Tabela 7. Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne „otwarte instytucje” w regionie świętokrzyskim stan na przestrzeni lat 2016-2018.

Lp.	Adres	Liczba osób korzystających		
		2016	2017	2018
1	Dom Pomocy Społecznej Rataje Słupskie 39b, 28-133 Pacanów Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Rehabilitacyjna 5, 28-100 Busko-Zdrój	4	0	0
2	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Kwiatowa 14, 28-340 Sędziszów	0	25	15

3	Dom Pomocy Społecznej Polskiego Związku Niewidomych ul. Żłota 7, 25-015 Kielce Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Jana Pawła II 3, 25-025 Kielce ul. Urzędnicza 16a, 25-013 Kielce ul. Krzemionkowa 1, 25-750 Kielce	60	50	0
4	Środowiskowy Dom Samopomocy Wola Jachowa 136, 26-008 Górnó	-	-	26
5	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Kleparz 1, 27-315 Tarłów	-	-	20
6	Dom Pomocy Społecznej „Tęczowe Zacisze” Wola Kopcowa, ul. Kopcówki 3 26-001 Masłów	-	3	3
RAZEM		64	78	64

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W 2018 roku z usług rehabilitacyjnych „otwartych instytucji” skorzystało łącznie **64 mieszkańców** województwa świętokrzyskiego z **4 gmin** (Sędziszów, Górnó, Masłów, Tarłów). Liczba korzystających seniorów niebędących mieszkańcami bądź uczestnikami tych placówek nieznacznie spadła w porównaniu do roku 2017 tj. o **14 osób**

Program na rzecz osób starszych

Według danych ankietowych na poziomie samorządów gminnych programy na rzecz seniorów odnotowano w Sędziszowie, mieście Kielce, Zagnańsku, Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Skarżysku – Kamiennej. Wymienione wyżej miasta jako jedyne realizują programy na rzecz osób starszych realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego w 2018 roku. Należy wspomnieć, iż żaden z powiatów nie posiada opracowanego programu na rzecz osób starszych.

4.1 Działania podejmowane przez samorzady gmin regionu świętokrzyskiego

Wizyty patronażowe

W 2018 roku w regionie świętokrzyskim **40 gmin** prowadziło wizyty patronażowe dla osób zależnych będących w podeszłym wieku (o 9 więcej niż w roku 2017). Łącznie przeprowadzono **10 867 wizyt** tj. o 2440 więcej niż w 2017 roku.

Tabela 8. Przeprowadzone wizyty patronażowe dla osób zależnych w podeszłym wieku w 2018 roku.

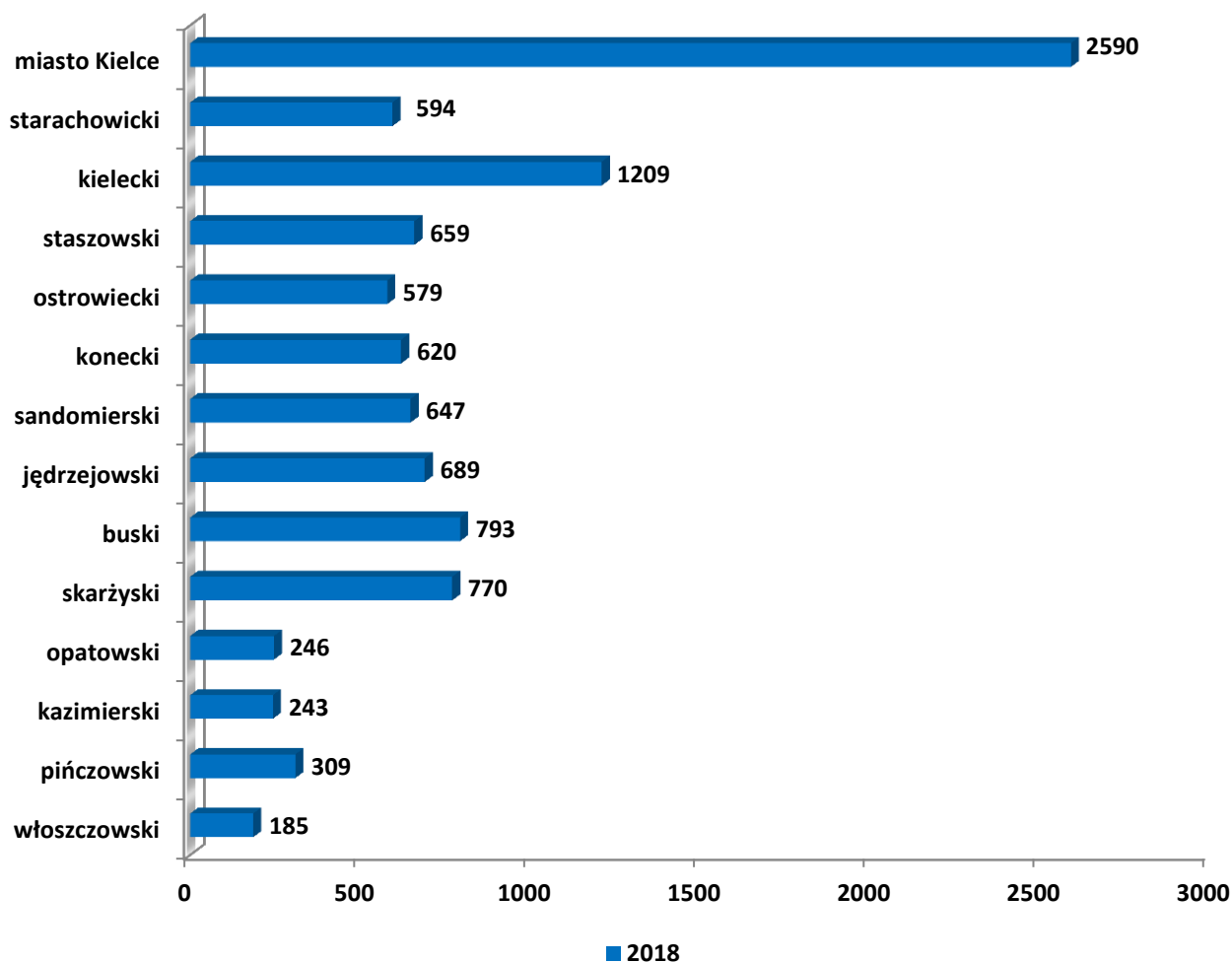
Lp.	Gmina	Ilość wizyt
powiat buski		
1	Gnojno	560
2	Solec-Zdrój	30
3	Stopnica	60
powiat jędrzejowski		
4	Małogoszcz	123
5	Nagłowice	59
powiat kazimierski		
6	Kazimierza Wielka	107
7	Opatowiec	95
powiat kielecki		
8	Sitkówka Nowiny	41
9	Zagnańsk	120
10	Pierzchnica	144
11	Mniów	28
powiat konecki		
12	Stąporków	160
13	Radoszyce	120
14	Smyków	4
powiat opatowski		
15	Opatów	945
16	Wojciechowice	70
17	Sadowie	55
18	Lipnik	40
powiat ostrowiecki		
19	Ćmielów	100
20	Ostrowiec Świętokrzyski	772
21	Kunów	30
powiat pińczowski		
22	Michałów	20
23	Działoszyce	32
powiat sandomierski		
24	Samborzec	230
25	Zawichost	59
26	Obrazów	45
27	Wilczyce	73
28	Koprzywnica	6
29	Sandomierz	201

powiat skarżyski		
30	Suchedniów	600
powiat starachowicki		
31	Brody	45
32	Mirzec	65
powiat staszowski		
33	Szydłów	brak danych
34	Bogoria	330
35	Osiek	1044
powiat włoszczowski		
36	Radków	20
37	Secemin	3960
38	Włoszczowa	26
39	Kluczewsko	28
40	Krasocin	420
	RAZEM	10 867

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Liczba osób po 65 r. ż. korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej w regionie świętokrzyskim

W województwie świętokrzyskim z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej w 2018 roku skorzystało **10 133** osób po 65 r. ż. Dane dotyczące liczby osób objętych wsparciem OPS zagregowane do poziomu powiatu zawarte zostały na wykresie 5.

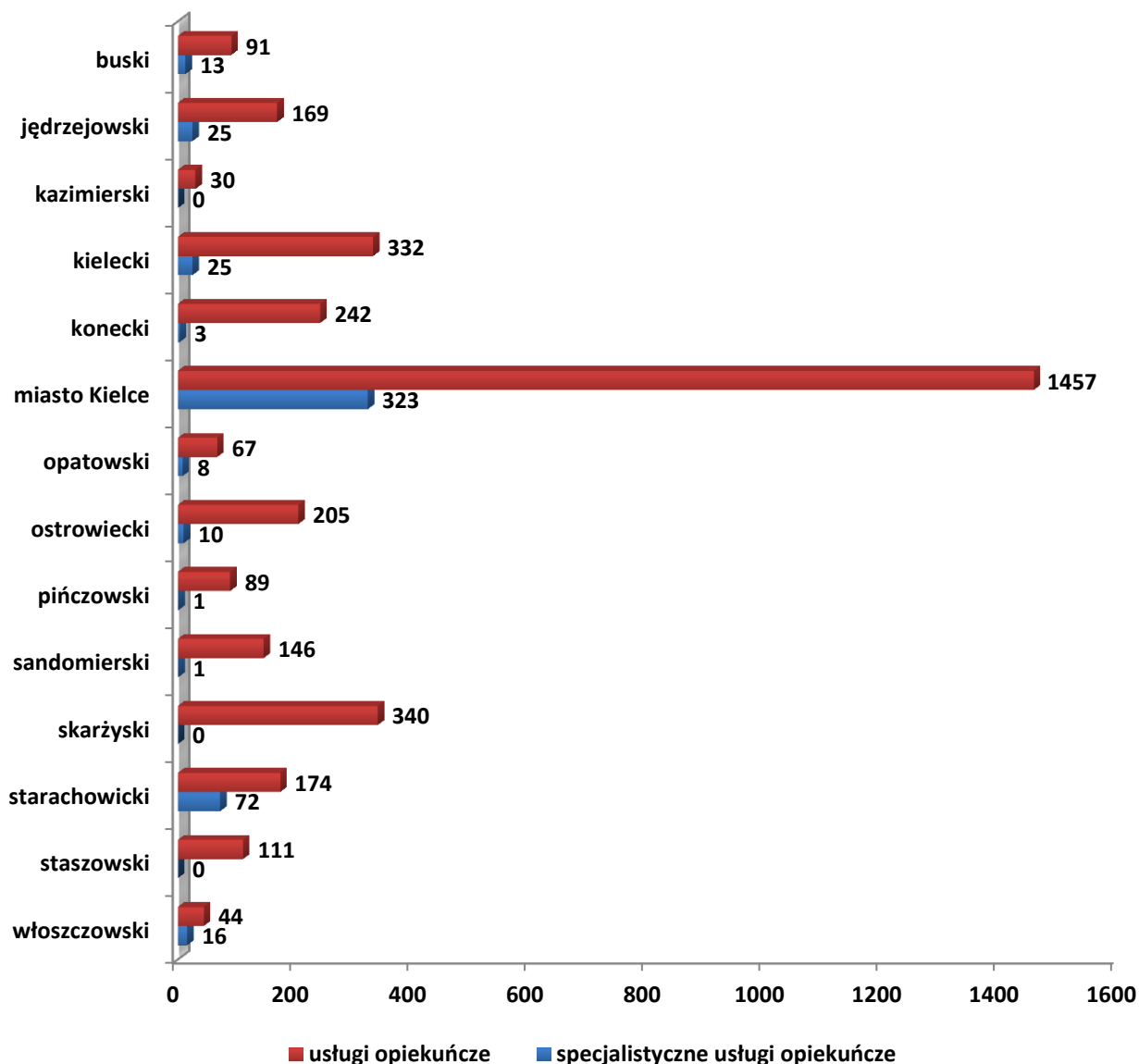

Wykres 5. Osoby starsze korzystające z pomocy i wsparcia OPS w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Najwięcej korzystających z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej odnotowano w mieście Kielce - 2590 osób, powiecie kieleckim - 1209 osób oraz powiecie buskim - 793 osoby, najmniej w powiecie włoszczowskim - 185 osób. Spośród gmin, które udzieliły największego wsparcia znalazły się: miasto Kielce- 2590 osób, Skarżysko - Kamienna - 600 osób, Ostrowiec Świętokrzyski - 326 osób. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w powiecie starachowickim liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia OPS w stosunku do ubiegłego roku spadła o 1045 osób - największy spadek ze wszystkich powiatów, natomiast w powiecie kieleckim wzrosła o 423 osoby – największy wzrost ze wszystkich powiatów.

W roku 2018 z usług opiekuńczych skorzystało **3497 osób** po 65 roku życia, natomiast ze specjalistycznych usług opiekuńczych- **497 osób** po 65 roku życia (wykres 6)

Wykres 6. Osoby starsze korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2018 r. w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Najwięcej osób po 65 roku życia korzystało z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w Mieście Kielce, stosownie: 1457 i 323, co stanowi odpowiednio 44% i 76% korzystających ogółem. Z usług specjalistycznych nie korzystały osoby starsze z terenu 3 powiatów: kazimierskiego, skarżyskiego oraz staszowskiego.

Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych

Na terenie **28 gmin** regionu realizowane były projekty z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji, których odbiorcami były osoby starsze (tab.9).

Tabela 9. Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2018 roku.

Lp.	Gmina	Liczba osób objętych
powiat buski		
1	Solec-Zdrój	500
powiat jędrzejowski		
2	Sędziszów	brak danych
powiat kazimierski		
3	Czarnocin	15
4	Opatowiec	100
5	Kazimierza Wielka	60
powiat kielecki		
6	Bieliny	20
7	Bodzentyn	200
8	Chęciny	200
9	Chmielnik	40
10	Górno	30
11	Miedziana Góra	180
12	Sitkówka Nowiny	10
13	Zagnańsk	300
14	Piekoszów	223
miasto Kielce		
15	Kielce	506
powiat konecki		
16	Słupia Konecka	15
17	Stąporków	160
powiat ostrowiecki		
18	Ćmielów	30
19	Bodzechów	106
20	Ostrowiec Świętokrzyski	brak danych
powiat pińczowski		
21	Pińczów	16
powiat sandomierski		
22	Sandomierz	1044
powiat skarżyski		
23	Suchedniów	100
24	Skarżysko - Kamienna	100

powiat starachowicki		
25	Starachowice	130
26	Mirzec	20
powiat staszowski		
27	Połaniec	300
powiat włoszczowski		
28	Radków	40
	Razem	4445

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W działaniach w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji łącznie udział wzięło **4445 mieszkańców regionu**. Spośród gmin realizujących projekty najczęściej osób brało udział w projektach realizowanych w gminach: Sandomierz - 1044, m. Kielce - 506 oraz Solec-Zdrój - 500. W regionie świętokrzyskim jedynie w powiecie opatowskim nie wykazano czynnego udziału w projektach/programach z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych. Przedmiotem działania poszczególnych gmin w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji były niżej opisane przedsięwzięcia (tabela 10).

Tabela 10. Realizacja przedsięwzięć w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji w regionie świętokrzyskim w 2018 r.

Powiat	Gminy	Główne działania
buski	Solec-Zdrój	Realizacja programu polityki zdrowotnej pn. „Program profilaktycznych szczepień przeciw grypie dla mieszkańców Gminy Solec-Zdrój w wieku 70+ na lata 2018-2019.
jędrzejowski	Sędziszów	„Koperty Życia” - podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób starszych, chorych i samotnych. Każda minuta jest ważna, dlatego specjalne formularze do wypełnienia zostały przygotowane tak, by zawierały najpotrzebniejsze dane na temat stanu zdrowia każdej z osób. Gdy służby ratunkowe przyjeżdżają do domu osoby, która ma taką kopertę – mogą szybko dostać podstawowe informacje, na przykład dotyczące przyjmowanych przez osobę starszą, czy samotną leków.
kazimierski	Czarnocin Kazimierza Wielka Opatowiec	1. Spotkanie profilaktyczne zdrowotne z przedstawicielami województwa. 2. Profilaktyka chorób układu krążenia i cukrzycy.
kielecki	Bieliny Bodzentyn Chęciny Chmielnik Górno Miedziana Góra Piekoszów Sitkówka-Nowiny Zagnańsk	1. Zajęcia w dziennym Domu seniora "Senior +" - zajęcia fitness. 2. Działania profilaktyczne przeciw grypie dla osób 65+. 3. MGOPS w Chęcinach wydał "Pudełka Życia" w ramach projektu socjalnego "Zabezpieczony senior". 4. Projekt „Promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców i turystów w gminie Chmielnik. Dotacja z LGD Białe Ługi. Dystrybucja „Chmielnickich Pudełek Życia”. 5. Zapewnienie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami

	m. Kielce	<p>z terenu Gminy Górno w ramach współpracy gminy z powiatem kieleckim.</p> <p>6. Warsztaty w ramach ogólnopolskiej akcji pn. „Senior na drodze. Jestem świadomy – będę bezpieczny” informujące i edukujące pieszych i rowerzystów grupy wiekowej 60+</p> <p>7. XII Kampania Społeczna „Biała wstążka” pod hasłem: „Senior – kocham, lubię, szanuję, nie biję” oraz mobilny punkt informacyjno-konsultacyjny w ramach w/w kampanii Porad udzielali Pracownicy socjalni MOPR Kielce, Dzielnicowy Komendy Miejskiej Policji w Kielcach, Specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kielcach.</p> <p>8. Udział w wykładach w Świętokrzyskim Centrum Onkologii: „Rola warzyw i owoców w diecie antynowotworowej”, „Dieta wegetariańska a profilaktyka chorób”.</p> <p>9. Projekt współfinansowany przez UE „Jestem kobietą, więc idę. Mammografia”- spotkanie edukacyjno – profilaktyczne na temat badania piersi.</p> <p>10. Program zmniejszania otyłości i jej powikłań. (adresatami programów są wszyscy mieszkańcy Gminy Sitkówka-Nowiny), Program „Zaufaj swojej kobiecości. Zbadaj się” – z bezpłatnych badań profilaktycznych w ramach projektu skorzystało ponad 300 kobiet w różnym wieku. Bezpłatne badania dla mieszkańców - nieodpłatne badania w zakresie profilaktyki nowotworowej dla kobiet i mężczyzn, czy badania cytologiczne, badania densytometryczne – w ramach Rodzinnego Pikniku Zdrowia, który odbył się 6 października 2018 roku w Przychodni Nowiny. Mieszkańcy gminy, będący jednocześnie pacjentami przychodni, mogli skorzystać z dedykowanych im badań i konsultacji specjalistycznych. Panie i Panowie mieli możliwość wykonania badań z zakresu morfologii i OB oraz skorzystać z bezpłatnego pakietu onkologicznego.</p>
konecki	Słupia Konecka Stąporków	<p>1. Zajęcia rehabilitacyjne".</p> <p>2. Wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne, pogadanki z lekarzami, dietetykiem.</p>
ostrowiecki	Ćmielów Bodzechów Ostrowiec Świętokrzyski	<p>1. Program profilaktyczny z zakresu cytologii oraz chorób układu moczowego mężczyzn.</p> <p>2. Profilaktyka chorób nowotworowych.</p>
pińczowski	Pińczów	1. W SZOZ - Zajęcia rehabilitacyjne dla Seniorów.
sandomierski	Sandomierz	Szczepienia przeciw grypie dla osób powyżej 55 roku życia.
skarżyski	Skarżysko-Kamienna Suchedniów	<p>1. Wykłady o zdrowiu, szkolenie z I pomocy dla uczestników Klubu Seniora, wyjazd rehabilitacyjny, zajęcia rehabilitacyjne dla kobiet po mastektomii, zajęcia rehabilitacyjne na basenie, domowe hospicjum dla osób starszych. Wysokość środków przyznanych na w/w działania to 25000,00 zł.</p> <p>2. Lekarze Suchedniowskim Seniorom – projekt w partnerstwie SGI „Pod prąd”.</p>
starachowicki	Mirzec Starachowice	Rehabilitacja osób starszych w ramach zajęć w klubie seniora, promowanie zdrowego stylu życia, spotkania z dietetykiem w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020.

staszowski	Połaniec	Program szczepień profilaktycznych osób po 50 roku życia oraz osób szczególnie zagrożonych przeciwko grypie.
włoszczowski	Radków	Poprzez Stowarzyszenie w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej

Działaniami rekomendowanymi do realizacji na poziomie samorządów gminnych są m.in. przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej, zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym, organizacja szkoleń, warsztatów, kampanii i wolontariat.

W 2018 roku w **55 gminach** realizowane były przedsięwzięcia mające na celu integrację międzypokoleniową (tabela 11).

Tabela 11. Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez samorządy gminne w regionie świętokrzyskim w 2018 r.

Powiat	Gminy	Główne działania
buski	Busko-Zdrój Pacanów	1. Działania miejscowej rady Seniorów. 2. Stowarzyszenia funkcjonujące na terenie gminy organizowały spotkania z okazji dnia babci i dziadka i podobne okolicznościowe spotkania z seniorami, Wójt Gminy zapraszał i wyróżniał małżeństwa seniorów z wieloletnim stażem, fundacja działająca na terenie gminy organizowała comiesięczne spotkania seniorów organizując im wycieczki w czym gmina pomagała organizacyjnie używając sale i samochód.
jędrzejowski	Jędrzejów Sędziszów Sobków Wodzisław	1. Przedsięwzięcia organizowane przez Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Jędrzejowie. 2. Przedstawienia w Szkołach i Przedszkolach: warsztaty bożonarodzeniowe, koncerty. 3. Zajęcia i spotkania w świetlicach wiejskich 4. Imprezy okolicznościowe tj. z okazji Dnia Babci i Dziadka, 100 – lecia odzyskania Niepodległości, z okazji Dnia Patrona, z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy). 5. „Cecyliada” była okazją do wspólnego spotkania różnych pokoleń. Podczas tegorocznej edycji wystąpili: Chór z parafii św. Piotra i Pawła z Sędziszowa, Chór z parafii św. Brata Alberta z Sędziszowa, Zgromadzenie Sióstr Elżbietanek w Tarnawie oraz Orkiestra Dęta z Samorządowego Centrum Kultury w Sędziszowie.
kazimierski	Bejsce Czarnocin Opatowiec Kazimierza Wielka	1. Warsztaty Wielkanocne i Bożonarodzeniowe. 2. Organizacja spotkań w Święta Narodowo-Patriotyczne. 3. Spotkania pokoleniowe organizowane w szkołach. 4. Przegląd Pieśni i Piosenek Patriotycznych. 5. Narodowe czytanie. 7. Imprezy okolicznościowe. 8. Uroczystości związane z obchodami 100- lecia odzyskania Niepodległości.
kielecki	Bieliny Chęciny Chmielnik Daleszyce Górno Miedziana Góra	1. Wigilia wielopokoleniowa. 2. Spotkania integracyjne w szkołach na terenie gmin. 3. Wspólne kolędowanie w GOK-u. 4. Konkurs kolęd i pastorałek. 5. Integracja międzypokoleniowa w klubach Wolna strefa ASOS 2017r, "Senior na czasie" w ramach regrantingu

	<p>Morawica Mniów Nowa Słupia Pierzchnica Raków Sitkówka-Nowiny Zagnańsk m. Kielce</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Spotkania seniorów z młodzieżą szkolną. 7. Wigilia dla osób starszych i samotnych. 8. Organizacja festynu gminnego z okazji Dnia Seniora. 9. Działania Kół Gospodyń Wiejskich zrzeszających osoby z różnych grup wiekowych. 10. Wyjazdy integracyjno-międzypokoleniowe. 11. Warsztaty plastyczne. 12. Spotkania z przedstawicielami Komendy Wojewódzkiej Policji. 13. Warsztaty z rękodzieła, muzyczne, kulinarne. 14. Zajęcia z gimnastyki. 15. Dzień Seniora. 16. Występy lokalnego zespołu ludowego. 17. Wycieczki. 18. Występy uczestników WTZ w Osinach. 19. Rodzinny festyn sportowy. 20. Czytanie dzieciom. 21. Imprezy okolicznościowe. 22. Uroczystości związane z obchodami 100- lecia odzyskania Niepodległości.
<p>konecki</p>	<p>Końskie Radoszyce Słupia Konecka Smyków Stąporków</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dzień Seniora powiązany z pierwszą pomocą przedmedyczną w związku z "Europejskim dniem przywracania czynności serca". 2. Piknik międzypokoleniowy. 3. Międzypokoleniowy rajd rowerowy. 4. Spotkania z poezją. 5. Aerobik. 6. Wycieczki. 7. Wyjazdy do kina i teatru. 8. Wieczór wigilijny wraz z zespołem SMYKOVIA prezentującym koncert kolęd i pastorałek. 9. Imprezy okolicznościowe. 10. Uroczystości związane z obchodami 100- lecia odzyskania Niepodległości.
<p>opatowski</p>	<p>Opatów Ożarów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z kołami kombatanckimi (BCH, AK, ZIW, ZKRP i BWP) w sprawie uprawnień do pomocy, poradnictwo itp 2. Współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie osób starszych i samotnych (z sołtysami, radnymi, policją, stowarzyszeniami itp. w zakresie rozwiązywania bieżących problemów (w szczególności w okresie jesienno-zimowym). 3. Pobyty u 100 latków i powyżej 100 lat, tradycja podtrzymywana od szeregu lat (pobyt Burmistrza MiG Opatów, kierownika OPS i USC). Prowadzenie bieżącej diagnozy środowisk. 4. Piknik integracyjny. 5. Jubileusz Odzyskania przez Polskę Niepodległości.
<p>ostrowiecki</p>	<p>Bałtów Ćmielów Kunów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Noc świętojańska” – wielopokoleniowy przegląd zespołów ludowych zorganizowany przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Bałtowie (czerwiec 2018r.) „Międzynarodowy Dzień Rodziny” pod hasłem „ Dwie godziny dla rodziny” (maj 2018r.). 2. Spotkanie z okazji dnia kobiet, dnia Babci i Dziadka, spotkanie andrzejkowe, debaty oksfordzkie w ramach realizowanego projektu FIO "Zostań liderem 100 Niepodległości".
<p>pińczowski</p>	<p>Pińczów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkania integracyjne międzypokoleniowe. 2. Imprezy okolicznościowe z udziałem osób starszych m.in. Dni Ponidzia, Spotkania w Pińczowskim Samorządowym

		Centrum Kultury, Festyny rodzinne, (Dzień Babci i Dziadka, itp.).
sandomierski	Klimontów Obrazów Samborzec Sandomierz Wilczyce Zawichost	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klimontowska Akademia Seniorów. 2. Spotkanie wigilijno-opłatkowe dla osób starszych i samotnych. 3. Sandomierska Akademia Seniorów. 4. Senioralia. 5. Przegląd kolęd i pastorałek. 6. Spotkanie opłatkowe. 7. Wyścig kolarski, Dożynki. 8. Imprezy okolicznościowe. 9. Zadanie z Pożytku publicznego pn. "Działania na rzecz aktywizacji osób starszych, integracja międzypokoleniowa".
skarżyski	Suchedniów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projekt „Eco taniec w każdym wieku” i koncert finałowy. 2. Cykl „Piknik z Radą Seniorów” – festyny rodzinne w mieście i sołectwie 3. Uroczystości kulturalne powiązane z występami Kół Gospodyń Wiejskich. 4. Imprezy okolicznościowe.
starachowicki	Brody Mirzec Pawłów Starachowice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pikniki Integracyjne - Dzień Dziecka, Pożegnanie lata, Piesze rajdy, Majówki Wiejskie 2. Dzień Seniora- zabawy sportowe dla rodzin, występy na scenie zarówno seniorów jak i juniorów. 3. Festyny profilaktyczne połączone z zabawami sportowymi, zawodami w bieganiu, zbiórką datków na pomoc potrzebującym. 4. Jarmark Bożonarodzeniowy, kolędowanie. 5. Sylwester pod gwiazdami. 6. Kino plenerowe. 7. „Biała Niedziela” – realizowana przez Gminę i Powiat, „Seniorzy w akcji” – realizowane przez Uniwersytet Trzeciego Wieku.
staszowski	Bogoria Osiek Połaniec Szydłów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zajęcia praktyczne m.in.: warsztaty kulinarne. 2. Konkursy kulinarne „Jesienne menu”, „Święto pieroga”. 3. Wigilia Trzech Pokoleń, Narodowe czytanie, 4. Pikniki integracyjne – Dzień Dziecka, Przywitanie lata, Pieczony ziemniak 5. Imprezy okolicznościowe: Cała Polska Czyta Dzieciom, Spotkania uczniów i dzieci ze szkół i przedszkoli z podopiecznymi ŚDS, Rajdy rowerowe 6. Zawody wędkarskie w ramach Dni Połańca 7. Uczestnictwo wolontariuszy z Zespołu Szkół w Połańcu w życiu społeczności ŚDS 8. Obchody Święta Niepodległości.
włoszczowski	Kluczewsko Krasocin Radków Secemin Włoszczowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty międzypokoleniowe. 2. Noc bibliotek, Narodowe Czytanie. 3. Cała Polska czyta dzieciom. 4. Występy muzyczne. 5. Wspólne kolędowanie. 6. Noc świętojańska. 7. Działalność Stowarzyszenia "Jesteśmy Razem w Radkowie". 8. Festyny Rodzinne, Spotkanie wigilijne. 9. Spotkania czytelnicze „Uśmiech Seniora”. 10. Wspólne spotkania uczestników Klubu Senior + oraz uczestników placówki wsparcia dziennego świetlicy środowiskowej.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych zlecone organizacjom pozarządowym

Spośród 102 gmin województwa świętokrzyskiego, jedynie **9 z nich** zleciło w trybie konkursu realizację dla **14** organizacji pozarządowych zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych. Łączna suma środków przeznaczonych na te zadania wyniosła **3 228 135,00 zł**. W 2017 roku 9 gmin przyznało 13 organizacjom środki w wysokości 749 581,97 zł. W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego wysokość przeznaczonych środków zwiększyła się o 2 478 553,03 zł. Szczegółowe dane za rok 2018 przedstawione zostały w tabeli 12.

Tabela 12. Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym w 2018 roku.

Lp.	Gmina	Liczba organizacji pozarządowych	Wysokość środków
1	Busko-Zdrój	2	7 178,00 zł
2	Kazimiera Wielka	1	83 800,00 zł
3	Małogoszcz	1	10 000,00 zł
4	Bodzentyn	1	15 700,00 zł
5	m. Kielce	4	2 830 577,00 zł
6	Bałtów	1	4 000,00 zł
7	Ostrowiec Świętokrzyski	1	226 080,00 zł
8	Sandomierz	1	30 000,00 zł
9	Skarżysko – Kamienna	2	20 800,00 zł
	Razem	14	3 228 135,00 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Informacje o zadaniach zleconych przez Samorząd Województwa, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, zawarte są w kolejnym rozdziale raportu.

Udział pracowników samorządowych w tym pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w szkoleniach, warsztatach itp.

Respondenci wskazali, iż w 2018 roku **172** pracowników samorządowych z **31** gmin brało udział w szkoleniach bądź warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji w zakresie pracy z osobami w podeszłym wieku, tj. o 30 pracowników więcej w porównaniu do roku 2017.

Tabela 13. Udział w szkoleniach/warsztatach w 2018 roku.

Lp.	Powiat	Gmina	Liczba pracowników
1	buski	Pacanów	3
2	jędrzejowski	Jędrzejów	3
3		Małogoszcz	3
4		Słupia Jędrzejowska	1
5	kazimierski	Kazimierza Wielka	2
6	kielecki	Bieliny	5
7		Daleszyce	4
8		Mniów	2
9		Piekoszów	2
10		Raków	2
11		Strawczyn	1
12		Zagnańsk	1
13	miasto Kielce	Kielce	45
14	konecki	Fałków	2
15		Końskie	2
16		Radoszyce	3
17		Smyków	3
18		Stąporków	2
19	opatowski	Opatów	6
20	ostrowiecki	Bodzechów	2
21		Ostrowiec Świętokrzyski	42
22	sandomierski	Obrazów	4
23	starachowicki	Brody	2
24		Mirzec	5
25		Starachowice	4
26		Wąchock	4
27	staszowski	Staszów	1
28	włoszczowski	Kluczewsko	2
29		Moskorzew	1
30		Krasocin	3
31		Secemin	5
	Razem		172

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Najwięcej pracowników podnoszących swoje umiejętności w tym zakresie odnotowano w: Kielcach – 45 osób, Ostrowcu Świętokrzyskim – 42 osób. Trend ten jednoznacznie wskazuje, że wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców regionu świętokrzyskiego odzwierciedla rosnącą potrzebę ciągłego podnoszenia kwalifikacji i kompetencji w zakresie pracy z osobami w podeszłym wieku pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Działania na rzecz seniorów we współpracy lub partnerstwie z innymi podmiotami

W tabeli 14 zawarto szczegółowe działania w poszczególnych gminach, **40** gmin w 2018 roku podjęło współpracę i zawiązało partnerstwo z innymi podmiotami na rzecz seniorów.

Tabela 14. Współpraca lub partnerstwo z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2018 roku.

Powiat	Gmina	Działania
buski	Busko-Zdrój	Organizacja spotkań i imprez integrujących seniorów z mieszkańcami Gminy Busko-Zdrój w partnerstwie z Gminną Radą Seniorów, z UMWS, z UTW, ze Stowarzyszeniem Miłośników Szańca.
	Pacanów	Gmina Fundacja miała udostępniane pomieszczenia, poszczególne działania stowarzyszeń na rzecz osób starszych gmina dofinansowywała.
jędrzejowski	Oksa	Udostępnianie świetlic na spotkania oraz autokarów na wycieczki dla Gminnego Związku Emerytów i Rencistów i Inwalidów w Oksie.
	Sędziszów	1. Współpraca Gminy i Fundacji Perspektywy i Rozwój oraz koła gospodyń wiejskich przy organizacji III Biesiady Seniorów ze wspólnym śpiewem. 2. Warsztaty z Rękodzieła art. we współpracy z Sędziszowskim Centrum Kultury i Fundacją Perspektywy i Rozwój.
kazimierski	Bejsce	Organizowanie uroczystości związanych z obchodami 100-lecia odzyskania Niepodległości oraz rajd rowerowy organizowane w partnerstwie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy Bejsce i Okolic.
	Czarnocin	Utworzenie i wyposażenie "Klubu Seniora"
	Kazimierza Wielka	Gmina Kazimierza Wielka z Caritas Diecezji Kieleckiej w 2018r. oddało do dyspozycji seniorów Dzienny Dom Seniora – „Senior+” oraz centrum usług środowiskowych. W ramach w/w działań seniorzy zostali objęci wsparciem zarówno Dziennego Domu Seniora oraz usługami opiekuńczymi świadczonymi w ich środowiskach domowych. W ramach ZUS funkcjonuje też Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego.
	Opatowiec	Szkolenia realizowane dzięki współpracy Wójta Gminy Opatowiec z Chorągwią Kielecką ZHP w ramach projektu „Latająca Akademia Edukacji Cyfrowej” mających na celu podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców; - wyjazd integracyjny seniorów z Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Opatowcu do Wieliczki
miasto Kielce	Kielce	1. Ogólnopolska Karta Seniora – partner Stowarzyszenie „MANKO” 2. Dzień seniora organizowany przez ZUS. 3. Stowarzyszenie Projekt Świętokrzyskie – kiermasz prac wykonywanych w klubie 4. Agencja Pop Art. – ½ ceny biletów na spektakle, koncerty (zniżki dla seniorów na wyjścia KO) 5. Świętokrzyskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Chorych na Parkinsona – wsparcie psychologiczne, zajęcia rehabilitacyjne, muzykoterapia, choreoterapia, kącik kulinarny, 6. Biblioteka Wojewódzka im. Witolda Gombrowicza – dyskusyjny klub książki działający w klubie 7. Współpraca z Przedszkolem Samorządowym nr 36 w Kielcach – warsztaty plastyczne, udział w uroczystościach typu Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet itp., 8. Współpraca z Świetlicą Środowiskową 4 Kąty filia nr 2 w Kielcach – rozgrywki: bilard, tenis stołowy 9. Współpraca ze Świętokrzyską Policją i stowarzyszeniem

		<p>Bezpieczny Powiat Starachowicki – wycieczka pociągiem do Sandomierza - „Pociąg bezpieczeństwa”</p> <p>10. Spotkanie z przedstawicielami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, banku, federacji konsumentów, policyjnej drogówki.</p> <p>11. Współpraca z Ministerstwem Infrastruktury, Krajową Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz Policją – warsztaty w ramach ogólnopolskiej akcji pn. „Senior na drodze. Jestem świadomy – będę bezpieczny”.</p> <p>12. Współpraca ze Świętokrzyskim Związkiem Brydża Sportowego – kurs brydża sportowego dla Seniorów</p> <p>13. Unijny kurs komputerowy ECDL w ramach projektu "Podejmij z nami wyzwanie - po 50 roku życia klikanie"</p> <p>14. Współpraca ze Stowarzyszeniem Ziemia Świętokrzyska - wycieczki piesze „AKTYWNY SENIOR”</p> <p>15. Współpraca z Wojewodą Świętokrzyską – festyn w Parku Miejskim „Senioralia”</p> <p>16. Współpraca z Wojewódzkim Domem Kultury, Kieleckim Centrum Kultury, Filharmonią Świętokrzyską, Kinem Moskwa i Fenomen - zniżki dla seniorów na wyjścia na koncerty, spektakle itp.</p> <p>16. Współpraca z MOSIR – ulgowe bilety na basen</p> <p>17. Stowarzyszenie Razem Pokonamy Depresję – w każdą środę spotkania wspierające i gimnastyka,</p> <p>18. Stowarzyszenie Arnika – spotkania z lekarzami, prelekcje, wykłady, zajęcia gimnastyczne,</p> <p>19. Mary Kay – warsztaty pielęgnacji i wizażu,</p> <p>20. Spotkania i działania na rzecz integracji z dziećmi i młodzieżą z klubu Wolna Strefa, dwoma kieleckimi przedszkolami, dwoma szkołami i dwoma bibliotekami;</p> <p>21. Spotkania tematyczne i profilaktyczne, pogadanki z policją, strażą miejską, specjalistami w zakresie profilaktyki zdrowia;</p> <p>22. Współpraca z instytucjami i placówkami kulturalnymi takimi jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach, • Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, • Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach, • Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach, • Komenda Miejska w Kielcach – Wydział Ruchu Drogowego, • Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach, • Komenda Straży Miejskiej w Kielcach, • Kieleckie Centrum Kultury, • Teatr im. Stefana Żeromskiego, • Muzeum Hammonda – koncerty • Muzeum Historii Kielc • Filharmonia im. O. Kolberga, • Kino Helios, • WDK Kielce, • Urząd Miasta Kielce, • Urząd Marszałkowski, • Policja, • Przedszkola Samorządowe nr 4 i Przedszkole Baja Patataja – czytanie bajek, występy dzieci, warsztaty, gry i zabawy, Mikołaj, Dzień Seniora, Dzień Babci i Dziadka, • Osiedlowy Klub Miniatura – imprezy, nauka gry na gitarze, konkursy plastyczne, obchody dnia Św. Walentego. • Park Technologiczny – badanie cery • Bank Żywności – wspólne gotowanie, nauka racjonalnego wykorzystania żywności
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Firma SŁUCHMED – darmowe badania słuchu • Stowarzyszenie IMPAKT – seniorzy wraz z przedszkolakami powitali wiosnę • Apteka ZIKO – spotkanie dotyczące bezpiecznego przyjmowania leków, porady dietetyczno – farmakologiczne, pomiar ciśnienia i poziomu cukru we krwi • Poczta Polska – bezpłatne i bezpieczne zakładanie i korzystanie z konta • Wykłady w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej (prof. Stanisław S. Nicieja) • Uniwersytet III Wieku, • Osiedlowe Domy Kultury, • Telewizja Kielce, • Radio Kielce, • Echo Dnia, • Stowarzyszenie „Cisza”, • Klub Młodzieżowy Wolna Strefa, ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 75 w Kielcach.
kielecki	Bieliny	W 2018 roku realizowany był projekt: "Liderzy Kooperacji" - diagnoza, współpraca problemu instytucji.
	Bodzentyn	Współpraca z Powiatem Kieleckim na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych - skorzystało z wsparcia 14 osób w wieku 65+.
	Chęciny	Współpraca z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego oraz ze stowarzyszeniem MANKO.
	Daleszyce	Uniwersytet III wieku, pracownicy UJK, lekarze z Przychodni Zdrowia, -spotkania o charakterze informacyjnym dotyczące tematyki jak dbać o zdrowie.
	Górno	We współpracy z PCPR w Kielcach zapewniono seniorom z terenu Gminy Górno opiekę asystenta osoby niepełnosprawnej.
	Łopuszno	Konferencja senioralna w której uczestniczyło ok 50 osób oraz współpraca ze Stowarzyszeniem Manko z siedzibą w Krakowie dzięki której wprowadzono kartę seniora dla mieszkańców Gminy Łopuszno.
	Masłów	UTW - Przystąpienie do ogólnopolskiego programu - Karta Seniora.
	Miedziana Góra	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji imprez o charakterze kulturalno-sportowych (m.in. Fitness, brydż, morsowanie, aqua aerobik, nordic walking, biegi, rajdy, wyprawy rowerowe).
	Mniów	Spotkanie opłatkowe dla osób starszych przygotowane we współpracy z dziećmi i młodzieżą oraz stowarzyszeniami.
	Raków	Spotkanie seniorów podczas wieczoru seniora we współpracy z klubem Senior+ „Manhatan” ze Starachowic.
	Sitkówka-Nowiny	Karta Seniora.
	Strawczyn	Karta Seniora.
	Zagnańsk	1. Dyskusyjny Klub książki dla dorosłych w Zagnańsku i Samsonowie – Instytut Książki, wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach – kluby zrzeszają głównie seniorów. 2. Współpraca Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji z Gminną Biblioteką Publiczną w Samsonowie – instruktorzy sportu prowadzili zajęcia dla seniorów w ramach Uniwersytetu III Wieku.
konecki	Końskie	Festyn rodzinny "Konecka Senioriada".
	Radoszyce	Szkolenia komputerowe.
	Stupia Konecka	Warsztaty plastyczne „Anioły”, wyjazdy integracyjne, edukacyjne , pikniki, Dożynki gminne.
	Stąporków	1. Współpraca z Miejsko Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu, Komisariatem Policji, Organizacjami Pozarządowymi, Placówkami Oświatowymi, M-GOPS w organizacji imprez okolicznościowych.

opatowski	Opatów	1. Współpraca OPS z parafią Św. Marcina w Opatowie w organizacji spotkania opłatkowego i wigilijnego. 2. Wolontariat młodzieży szkolnej - odwiedziny w miejscu zamieszkania osoby starszej.
	Ożarów	1. Kurs komputerowy dla początkujących. 2. Zajęcia plastyczno-artystyczne. 3. Język angielski dla początkujących. 4. Gimnastyka usprawniająca „Senior starszy sprawniejszy”. 5. Dyskusyjny Klub Książki i Filmu. 6. Wyjazdy do Teatru. 7. Spotkanie okolicznościowe i integracyjne takie jak: spotkania „Szlachetne Zdrowie”, Spotkanie „Bezpieczny Senior”, Turystyka i rekreacja, Nauka Pływania, ćwiczenia w wodzie.
	Tartów	1. Współpraca Gminy z kołem gospodyń wiejskich z Brzozowej przy organizacji wspólnej Wigilii dla osób starszych i samotnych.
ostrowiecki	Bałtów	„Przeгляд zespołów ludowych – Bałtów na ludowo” we współpracy ze Stowarzyszeniem „Motyw” oraz Gminną Biblioteką Publiczną w Bałtowie (wrzesień 2018r.).
pińczowski	Pińczów	Współpraca UTW i Klubu Seniora oraz Rady Do Spraw Rodziny.
sandomierski	Sandomierz	Senioralia 2018 przy współpracy z OPS Sandomierz oraz Środowiskowym Domem Samopomocy.
skarżyski	Skarżysko-Kamienna	Realizacja uchwały z 2016r. w sprawie "Skarżyskiego Programu Seniora".
	Suchedniów	1. Współpraca gminy ze Stowarzyszeniem Grupa Inicjatywna „POD PRĄD” w ramach realizacji projektu pod nazwą „Milowy krok- Rada 60+”.
starachowicki	Mirzec	Przystąpienie do projektu Liderzy Kooperacji.
	Pawłów	Partnerstwo z fundacją SAN GIOVANNI - złożono projekt "Pawłowski Klub Seniora" w realizacji od 2018r.
	Starachowice	1. „Karta za jeden uśmiech” – w porozumieniu z Fundacją „Nasze zdrowie”. 2. Program Senior+ w porozumieniu z Wojewodą Świętokrzyskim.
staszowski	Połaniec	Współpraca z Radą Seniorów, Spotkania integracyjne z Seniorami, Karta Seniora Miasta i Gminy Połaniec, Współpraca ze Stowarzyszeniem Aktywności Lokalnej „Bez Granic” w Połańcu dot. współorganizacji spotkań z seniorami z terenu Miasta i Gminy Połaniec.
	Staszów	Uzyskanie dotacja na prowadzenie UTW.
włoszczowski	Radków	Współpraca ze Stowarzyszeniem na rzecz rozwoju Gminy Radków oraz Stowarzyszeniem „Jesteśmy Razem w Radkowie”.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Wolontariat, asystenci osób starszych oraz grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów dla osób starszych

Gminy w regionie świętokrzyskim, równoległe z realizowanymi projektami, programami, zleceniami zadań publicznych organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych, mogą podejmować inne działania, które rekomendowane są w „Programie na rzecz osób starszych do 2020 roku” tj.: zatrudnianie asystentów osób starszych, tworzenie grup wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad osobami starszymi jak również organizację wolontariatu.

Tabela 15. Wolontariat, asystenci, grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów w 2018r.

Wolontariat			
Lp.	Gmina	Powiat	Liczba wolontariuszy
1	Busko-Zdrój	buski	30
2	Jędrzejów	jędrzejowski	20
3	Kazimierza Wielka	kazimierski	4
4	Opatowiec		46
5	Bodzentyn	kielecki	1
6	m. Kielce		6
7	Daleszyce		5
8	Miedziana Góra		10
9	Pierzchnica		10
10	Zagnańsk		20
11	Opatów	opatowski	25
12	Samborzec	sandomierski	20
13	Sandomierz		15
14	Starachowice	starachowicki	8
15	Bogoria	staszowski	9
16	Połaniec		5
	Razem		234

Asystenci Osób Starszych			
Lp.	Gmina	Powiat	Liczba asystentów
1	Brak	-	0
	Razem		0

Grupy Wsparcia			
Lp.	Gmina	Powiat	Liczba osób objętych wsparciem
1	m. Kielce	Kielecki	53
2	Starachowice	starachowicki	12
	Razem		65

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W 2018 roku w obszarze wsparcia seniorów, w regionie działało **234** wolontariuszy w **16 gminach**, w ubiegłym roku ich liczba wynosiła 190 w 14 gminach (wzrost o 44 osoby). W badanym okresie odnotowano brak zatrudnienia asystentów osób starszych, podobnie jak w analogicznym okresie ubiegłego roku. W badaniu ankietowym wykazano działanie tylko dwóch grup wsparcia w funkcjach opiekuńczych obejmującej wsparciem **65 osób rodzin/opiekunów** osób starszych w Kielcach oraz Starachowicach. Utworzenie takich grup wsparcia deklaruje **6** samorządów gminnych.

Aktywne formy spędzania wolnego czasu, zdrowego trybu życia oraz kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych

W 2018 roku **44 gminy** województwa świętokrzyskiego podjęły działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia. Według ankietowanych w 2018 roku miało miejsce **441** takich działań, najwięcej w gminach: miasto Kielce - 77, Bieliny - 133 oraz Radoszyce – 50 działań. Szczegółowe informacje na temat podjętych działań przedstawia tabela 16.

Tabela 16. Realizacja działań mających na celu promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia w regionie świętokrzyskim w 2018 roku.

Powiat	Gminy	Główne działania
buski	Busko-Zdrój Stopnica	<ol style="list-style-type: none"> Pikniki integracyjne dla Seniorów podczas których wygłaszane były prelekcje na temat zdrowego stylu życia. Dla ok 40 seniorów zostały również zorganizowane warsztaty z zakresu zdrowego trybu życia oraz Buskie Dni Seniora. Spotkania w Gminnym Centrum Kultury informujące o możliwości udziału w zajęciach sportowych, multimedialnych, gastronomicznych. Pogadanki z przedstawicielami policji, straży pożarnej, lekarza i pielęgniarki.
jędrzejowski	Jędrzejów Sędziszów Sobków	<ol style="list-style-type: none"> W ramach działalności Dziennego Domu Pomocy Społecznej: wycieczka turystyczna, zajęcia aktywności ruchowej - każdy poniedziałek - 50 razy, zabawy taneczne – dwa razy. W ramach działalności Uniwersytetu III Wieku: zajęcia aktywności ruchowej, wycieczki, IV Sędziszowski Bieg po zdrowie, V Wakacyjny Rajd Rowerowy „Rowerem bezpiecznie do celu”, II Rajd Rowerowy „Rowerem po Gminie Sędziszów i nie tylko”, III Sędziszowski Bieg Niepodległości ulicami Sędziszowa, IV Turniej Tenisa Ziemnego w grze deblowej o puchar Dyrektora OSiR, XIII Otwarty Gminny Turniej Piłki Plażowej o Puchar Burmistrza Sędziszowa, Zajęcia rekreacyjno – sportowe zorganizowane przez Caritas. Spotkania zorganizowane przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Sobkowie- spotkania okolicznościowe - „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”, „Kto ratuje jedno życie...”, „Muzy poetów”, „Pieśń o Ojczyźnie”.
kazimierski	Bejsce Czarnocin Kazimierza Wielka Opatowiec	<ol style="list-style-type: none"> Wycieczki, zawody sportowe, rajdy rowerowe, warsztaty muzyczne i choreograficzne. Obchody stulecia niepodległości, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Dziecka, Marsz Niepodległości. Organizowane różnego rodzaju turnieje <ul style="list-style-type: none"> - spotkania, uroczystości szkolne promujące zdrowy tryb życia oraz aktywne spędzanie czasu wolnego - rajdy rowerowe - bieg niepodległościowy - zawody sportowo-pożarnicze - spotkania autorskie organizowane dla dzieci, młodzieży, seniorów, itp.
kielecki	Bieliny Chęciny Chmielnik Daleszyce Górno m. Kielce Masłów Miedziana Góra	<ol style="list-style-type: none"> Rajdy piesze, rajdy rowerowe, wyjazdy na baseny mineralne. Gmina Chmielnik przeprowadziła konkurs ofert na wybór Operatora konkursu na mikro dotację, który zlecił realizację zadania publicznego w ramach regrantingu na realizację w formie wsparcia zadania publicznego w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych Gminy Chmielnik poprzez prowadzenie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018r. Pogadanki. Dożynki gminne, Święto Pieczonego Ziemniaka, Święto Pieroga, festyny

	<p>Piekoszów Pierzchnica Raków Sitkówka- Nowiny Zagnańsk</p>	<p>organizowane przez Koła Gospodyń Wiejskich oraz Stowarzyszenia działające na terenie gminy.</p> <p>5. a) Udział w wykładach w Świętokrzyskim Centrum Onkologii: „Rola warzyw i owoców w diecie antynowotworowej”, „Dieta wegetariańska a profilaktyka chorób”.</p> <p>b) piesze rajdy turystyczno-krajoznawcze</p> <p>c) udział w I Świętokrzyskim Onkopikniku dla Kobiet DAMY DAJĄ RADE</p> <p>d) spacer – Rezerwat Kadzielnia, Stadion Leśny</p> <p>e) wyjścia do kawiarni, restauracji, WDK, OMPiO, Dom Kultury Sabat, Kościoły, Papugarnia</p> <p>f) Mediateka WBP</p> <p>6. Kampania społeczna: "Jedz zdrowo, żyj zdrowo".</p> <p>7. Warsztaty integracyjno-motywacyjne, sportowe, teatralne, muzyczne, kulinarne, spotkania okazjonalne: Dzień Kobiet, Czytanie Narodowe, Przegląd Mamy Talenty, spotkania integracyjne z ciekawymi ludźmi, projekty pt. „Smartfon w ręce, głowa w trawie, kulturalnie o zabawie” oraz „Razem dobrą stroną” w ramach którego organizowane były liczne warsztaty.</p> <p>8. Spotkanie z seniorami – wieczór seniora;</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty artystyczne międzypokoleniowe o tematyce Bożonarodzeniowej; - Powiatowy Przegląd Kapel Ludowych; - Gminne zawody strażackie i piknik historyczny.. <p>9. Bezpłatna nauka chodzenia z kijkami Nordic Walking (współpraca GOK z Klubem Seniora), rajdy Nordic Walking, rady rowerowe, kino letnie.</p> <p>10. Gminna Biblioteka Publiczna w Samsonowie – UTW</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty Promocja zdrowia - zajęcia na basenie - gimnastyka rehabilitacyjna - nordic-walking <p>Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w zagnańsku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gimnastyka rehabilitacyjna, nordic-walking - turniej tenisa ziemnego o puchar kierownika GOSiR - Dzień Dziecka na sportowo - Zagnańsk Akademia Piłkarska - Wakacje na sportowo - MAZOVIA 24H maraton - MARATON ROWEROWY, CROSSRUN - GRAND PRIX GÓR ŚWIĘTOKRZYSKICH - MTB CROSS MARATON - Turniej piłki siatkowej plażowej kobiet i mężczyzn - otwarty turniej piłki nożnej o puchar Wójta Gminy Zagnańsk - turniej samorządowców w badmintonie - Turniej piłki siatkowej nauczycieli - turniej piłki nożnej młodzików o puchar Dębu Barka - Zagnańska Liga Futsalu - Dziecięcy festiwal piłkarski rocznik 2017 i młodsi Zagnańsk CUP - Gry w kapsle - Zagnańska Liga siatkówki - turniej piłki ręcznej chłopów z rocznika 2004 i młodszych o puchar Dębu Bartka, - rowerowy Rajd Niepodległościowy.
<p>konecki</p>	<p>Radoszyce Słupia Konecka Smyków Stąporków</p>	<p>1. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, ferie zimowe, sesja Młodzieżowej Rady Miejskiej, Noworoczne spotkanie noworoczne, dzień wiosny, dzień kobiet, projekt artistics stops, mecz Dafi Społem Kielce z reprezentacją Szwecji w siatkę, konsultacje społeczne odnośnie statutów sołectw, obchody Konstytucji 3 Maja, zawody pożarnicze, konkurs piosenki, obchody odzyskania Praw Miejskich, wyścig kolarski szlakiem walk Mjr Hubala, Jubileusz Odzyskania przez Polskę Niepodległości, spotkanie autorskie z Marzeną Kądzielą, turniej rowerowy, turniej siatkówki plażowej,</p>

		<p>festyn „Radoszycanie dzieciom, Radoszycka Szprycha, obchody Pacyfikacji Radoszyc, szlachetna paczka, Europejski dzień przywracania czynności serca, wmurowanie aktu erekcyjnego pod budowę Sali gimnastycznej w Kapałowie, obchody 11 listopada, obchody w Zychach, złote gody, dzień dziecka oraz wiele imprez szkolnych.</p> <p>2. Niepodległościowy Rajd Rowerowy , Rajd Rowerowy „Be activ”.</p> <p>3. M.in. piesze rajdy, wycieczki, aktywne zajęcia organizowane w świetlicach środowiskowych, gra w w bilard, piłkę nożną..</p> <p>4. W ramach otrzymanych dotacji stowarzyszenia realizowały zadania w zakresie form aktywnego spędzania czasu (rehabilitacja, spacer) realizacja zadania pn. „ Ochrona i promocja zdrowia”.</p>
opatowski	Ożarów	1. Gimnastyka, kinezyterapia, zajęcia fitness, nordic walking, zajęcia taneczne.
ostrowiecki	Bodzechów Kunów Ostrowiec Świętokrzyski	<p>1. Festyny Rodzinne podczas których promowano formy aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia.</p> <p>2. Promowanie nowej dyscypliny sportu - "Speed ball", piknik seniorzy dzieciom.</p> <p>3. Działanie: "Festiwal twórczości senioralnej".</p>
pińczowski	Pińczów	1. Wyjazdy integracyjne, zajęcia rehabilitacyjne, szczepienia, działań seniora, Wigilia 60+, itp.
sandomierski	Obrazów Sandomierz Wilczyce	<p>1. Gminna Biblioteka Publiczna W Obrazowie Zorganizowała Następujące Przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Warsztaty – Mała Pracownia Rękodzieła: - Pracownia Ceramiczna, - Klub Kreatywności - Tańcowała Igła Z Nitką (Warsztaty Szycia Na Maszynie Do Szycia) - Dyskusyjny Klub Książki Dla Dorosłych -Spotkania I Warsztaty Z Dorosłymi Na 100- Lecie Odzyskania Niepodległości Przez Polskę, - Zorganizowanie Gminnego Dnia Kobiet W Obrazowie - Organizowanie Gminnego Dnia Dziecka - Organizowanie Gminnego Dnia Babci I Dziadka. <p>2. Promocja zdrowego trybu życia przez sport i rekreację - spacer po zdrowie (MOSiR). Senior w formie - Nordic Walking (MOSiR).</p> <p>3. Wyjazd edukacyjno-krajoznawczy Solina i okolice, zwiedzanie kopalni soli Wieliczka.</p>
skarżyski	Bliżyn Skarżysko- Kamienna Suchedniów	<p>1. Spotkania integracyjne w klubach seniora: 12 spotkań Mroczków, 12 spotkań Sorbin, 6 spotkań Bliżyn; oraz 2 wyjazdy do Teatru, 2 wycieczki krajoznawcze, ponadto uczestnictwa w przeglądach artystycznych chóru seniora Wiecznie Młodzi z Mroczkowa.</p> <p>2. Wycieczki, obóz rehabilitacyjny dla osób starszych.</p> <p>3. Cykl spotkań międzypokoleniowych „Piknik z Radą Seniorów” oraz SGI „Pod prąd”.</p>
starachowicki	Brody Mirzec Starachowice	<p>1. Na terenie Gminy Brody raz w tygodniu organizowane są zajęcia ruchowe dla seniorów – ZUMBA. Seniorzy z naszej Gminy uczestniczą również w programie SENIOR W AKCJI. Dodatkowo raz w miesiącu organizowany jest wyjazd na baseny termalne do Solec Zdrój. Ponadto w Klubie Seniora organizowane są spotkania z lokalnymi artystami lub „Posiadówki”, podczas których seniorzy przygotowują okazjonalne lub tradycyjne ozdoby (palmy, stroiki bożonarodzeniowe)</p> <p>2. Zajęcia w Klubie Seniora.</p> <p>3. „Biała Niedziela”, „IV Starachowicki Dzień Seniora”.</p>
staszowski	Połaniec	<p>1. Zdrowy kręgosłup,</p> <p>2. Warsztaty – JOGA,</p> <p>3. Wykład z dietetykiem oraz indywidualne poradnictwo z zakresu zdrowego odżywiania i prowadzenia zdrowego stylu życia wraz z zaleceniami dietetycznymi dla podopiecznych ŚDS,</p> <p>4. Prelekcja na temat cukrzycy, profilaktyki i aktywności fizycznej dla</p>

		uczestników ŚDS, 5. Warsztaty praktyczne z dietetykiem dla uczestników ŚDS..
włoszczowski	Kluczewsko Radków	1. Aerobik dla Seniorów - zajęcia 2 razy w tygodniu od czerwca do września 2018. 2. Stowarzyszenie „Jesteśmy Razem w Radkowie” powstałe z inicjatywy GOPS.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Na podstawie badania ankietowego wykazano, iż w badanym okresie **9 gmin** zorganizowało kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych, co obrazuje tabela 17.

Tabela 17. Kampanie edukacyjne zorganizowane w 2018 r. mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych.

Lp.	Powiat	Gmina
1	buski	Busko-Zdrój
2	jędrzejowski	Jędrzejów
3	kazimierski	Kazimierza Wielka
4		Opatowiec
5	kielecki	Bieliny
6		m. Kielce
7		Sitkówka-Nowiny
8	sandomierski	Sandomierz
9	skarżyski	Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Organizacja szkoleń oraz kursów dla osób starszych

Jednym z działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych jest również organizowanie szkoleń i kursów zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu, podniesieniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych jak również podniesieniu poziomu bezpieczeństwa osób starszych (tab.18).

Tabela 18. Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem.

Tematyka szkoleń/kursów	Ilość gmin	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych	14	458
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa	24	2003
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	35	1458
Razem	73	3 919

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

W 2018 roku w 73 gmin zorganizowało szkolenia i kursy dla **3 919** osób starszych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat ilości uczestników w szkoleniach:

Tabela 19. Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2018 roku.

Lp.	Powiat	Gmina	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych			
1	kazimierski	Kazimierza Wielka	75
2		Opatowiec	15
3	kielecki	Bieliny	12
4		m. Kielce	111
5		Miedziana Góra	29
6	konecki	Radoszyce	40
7		Słupia Konecka	15
8		Stąporków	25
9	ostrowiecki	Ćmielów	15
10		Kunów	35
11		Waśniów	19
12	staszowski	Połaniec	50
13	włoszczowski	Radków	7
14		Secemin	10
		Razem	458

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa			
1	buski	Pacanów	50
2	jędrzejowski	Małogoszcz	60
3	kazimierski	Kazimierza Wielka	50
4		Opatowiec	100
5	kielecki	Bieliny	12
6		Daleszyce	50
7		m. Kielce	672
8		Miedziana Góra	190
9		Zagnańsk	120
10	konecki	Końskie	35
11		Radoszyce	40
12		Słupia Konecka	15
13	opatowski	Ożarów	30
14	ostrowiecki	Kunów	40
15		Ostrowiec Świętokrzyski	70
16		Waśniów	20
17	pińczowski	Pińczów	15
18	sandomierski	Sandomierz	100
19		Wilczyce	18

20		Brody	26
21	starachowicki	Mirzec	20
22		Starachowice	120
23	staszowski	Połaniec	50
24	włoszczowski	Kluczewsko	100
		Razem	2 003

Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu			
1	buski	Busko-Zdrój	44
2		Solec-Zdrój	15
3	jędrzejowski	Małogoszcz	20
4		Słupia Jędrzejowska	20
5	kazimierski	Czarnocin	20
6		Kazimierza Wielka	75
7		Opatowiec	20
8	kielecki	Bieliny	25
9		Bodzentyn	40
10		m. Kielce	408
11		Łągów	20
12		Masłów	21
13		Miedziana Góra	65
14		Nowa Słupia	57
15		Raków	10
16		Zagnańsk	58
17		konecki	Końskie
18	Radoszyce		40
19	Słupia Konecka		15
20	Stąporków		25
21	opatowski	Ożarów	30
22	ostrowiecki	Bałtów	10
23		Bodzechów	25
24		Kunów	10
25		Waśniów	19
26	sandomierski	Klimontów	10
27		Koprzywnica	10
28		Sandomierz	147
29	starachowicki	Brody	3
30		Starachowice	200
31	staszowski	Połaniec	20
32		Staszów	50
33	włoszczowski	Radków	7
34		Secemin	10
35		Włoszczowa	10
		Razem	1 458

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Gminne rady seniorów

Na mocy nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 2013 poz. 594) wprowadzona została możliwość powoływania gminnych rad seniorów. Mają one gwarantować włączanie osób starszych w życie społeczne. W regionie w 2018 funkcjonowało **16 Rad Seniora** w gminach: Busko-Zdrój, Jędrzejów, Sędziszów, Bieliny, Bodzentyn, m. Kielce, Strawczyn, Miedziana Góra, Końskie, Pińczów, Sandomierz, Bliżyn, Suchedniów, Starachowice, Połaniec, Włoszczowa. W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego, w roku badania stwierdzono wzrost o **5** takich rad.

Programy uprawniające seniorów do zniżek

Status seniora powinien nieść za sobą wiele udogodnień i przywilejów. Niejednokrotnie niskie dochody seniorów sprawiają, że dotyczą ich problemy natury ekonomicznej. Emeryci i renciści mają prawo m.in. do tańszych podróży pociągiem i autobusem, zniżek w aptekach, a nawet darmowych wejść do muzeów. Tego typu forma wsparcia seniorów może przyczynić się do wzrostu aktywności społecznej osób starszych.

Według danych przedstawionych przez samorzady lokalne, **16** gmin wprowadziło programy uprawniające osoby starsze do zniżek, z których skorzystać może **29 524** osoby, w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost o 11552 osoby oraz o 9 gmin (tabela 20).

Tabela 20. Szczegółowe zestawienie dot. Programów uprawniających do zniżek dla seniorów funkcjonujących na poziomie samorządów gminnych w 2018 roku.

Gmina	Ilość osób objętych programem
Busko-Zdrój	brak danych
Jędrzejów	71
Sędziszów	209
Chęciny	418
Górno	156
m. Kielce	7700
Łopuszno	222
Masłów	192
Sitkówka-Nowiny	708
Strawczyn	160
Pińczów	186
Sandomierz	253
Skarżysko-Kamienna	14 000
Starachowice	4259
Połaniec	300
Włoszczowa	690
Razem	29 524

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Teleopieka

Stosowanie szerokiego spektrum obecnie dostępnych, tradycyjnych modeli opieki zdrowotnej i społecznej z czasem staje się nie wystarczające. Statystyki pokazują, że aż 70 proc. upadków w domach, którym ulegają osoby powyżej 65 roku życia, zdarza się podczas kąpieli w łazience, gdy dostęp do telefonu jest niemożliwy. Ponad 40 proc. poszkodowanych nie może się podnieść, a więc także dotrzeć do telefonu, by wezwać pomoc. Więcej niż połowa osób w chwili zagrożenia i stresu nie potrafi wybrać numeru telefonu do służb ratunkowych.

Jednym z rozwiązań jak pokonać tego typu bariery, jest wprowadzone ponad 20 lat temu między innymi we Francji, Szwecji czy Hiszpanii nowoczesne rozwiązanie dziś nazywane teleopieką. Jego najważniejszym celem jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów i ich najbliższych. Świadomość, że w każdej chwili – niezależnie od pory dnia czy nocy – można skontaktować się z teleopiekunem, wpływa pozytywnie na samopoczucie osoby starszej.

Zasada działania systemu polega na tym, iż u podopiecznego w domu, najczęściej obok telefonu stacjonarnego, instaluje się głośnomówiący transponder wyposażony w czuły mikrofon i głośnik. Umożliwia on prowadzenie rozmów bez podnoszenia słuchawki lub wykręcania numeru. W chwili zagrożenia: przy upadku, zasłabnięciu, lęku, podczas włamania czy pożaru, podopieczny naciska przycisk alarmowy – niewielki zegarek lub wisior i w kilka sekund łączy się z centrum interwencyjnym. Dzięki karcie informacyjnej, którą podopieczny wypełnia podczas instalacji urządzenia, przychodzące zgłoszenie nie jest anonimowe. Operator wie kto i skąd dzwoni, jaki jest jego stan zdrowia i jakie mogą być związane z tym zagrożenia. Znane są również osoby z najbliższego otoczenia: rodzina, opiekunowie, sąsiedzi; których należy powiadomić w pierwszej kolejności. Teleopiekun, zależnie od powodu zgłoszenia, powiadamia osoby najbliższe lub służby ratunkowe. Każde zgłoszenie jest „zaopiekowane” do chwili, gdy teleopiekun uzyska pewność, że zgłoszony problem rozwiązano.²

Na podstawie nadesłanych ankiet z samorządów lokalnych, wynika że **10 gmin** udziela wsparcia seniorom w formie teleopieki. Są to: Busko-Zdrój, Małogoszcz, Sędziszów, Daleszyce, m. Kielce, Zagnańsk, Pińczów, Starachowice oraz Radków. Łączna liczba osób objętych usługą teleopieki w wyżej wymienionych gminach wyniosła **361** osób. Warto nadmienić, iż w porównaniu do roku ubiegłego liczba osób objętych usługą **wzrosła o 346** osób. Ta forma wsparcia znana jest w **66** gminach, a w **28** z nich teleopieka była przedmiotem analizy/diagnozy. Otrzymane dane z samorządów gminnych ukazują jednoznacznie, że z roku na rok coraz więcej osób starszych jest objętych usługą teleopieki bo coraz więcej ośrodków pomocy społecznej diagnozuje potrzeby związane z zapewnieniem bezpieczeństwa seniorom na terenie własnych

² <http://www.zdaniemseniore.pl/teleopieka-aniol-stroz-dla-seniorow/>

gmin. W przyszłości **21** samorządów planuje wdrożenie teleopieki jako formy wsparcia dla **558** osób starszych (tabela 21).

Tabela 21. Planowane wdrożenie teleopieki.

Powiat	Gmina	Liczba osób objętych
buski	Tuczępy	brak danych
jędrzejowski	Jędrzejów	14
	Sędziszów	45
kazimierski	Kazimierza Wielka	50
kielecki	Bieliny	5
	Bodzentyń	5
	Daleszyce	20
	m. Kielce	10
	Masłów	5
	Miedziana Góra	80
	Mniów	6
	Nowa Słupia	5
	Zagnańsk	5
konecki	Gowarczów	15
	Końskie	36
	Radoszyce	10
	Smyków	2
opatowski	Ożarów	30
	Tarłów	brak danych
	Wojciechowice	20
starachowicki	Starachowice	50
Razem		558

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Dostępność i rodzaje infrastruktury przystosowanej do potrzeb Seniorów oraz rozbudowa lub modernizacja już istniejących budynków

Według badania ankietowego samorzady gminne wykazały, iż w 2018 roku w województwie świętokrzyskim **87** gmin posiada budynki użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb seniorów (budynki wyposażone m.in. w windy, podjazdy, pochylnie lub inne udogodnienia poprawiające komfort funkcjonowania osoby starszej); gminy te wskazały, że na ich terenie łącznie funkcjonuje około **645** budynków użyteczności publicznej przyjaznych seniorom takich jak np.: Urzędy Gminy, Zespoły Opieki Zdrowotnej, Apteki, Banki, Świetlice wiejskie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne Biblioteki, Szkoły, Obiekty Sportowe, Sklepy, Urzędy Pocztove. Niestety w regionie znajduje się również 15 gmin, w których budynki użyteczności publicznej nie są przystosowane dla osób starszych jak wynika z badania

ankietowego. W 2018 roku **27** gmin rozbudowało lub zmodernizowało 43 obiektów już istniejących dla potrzeb osób starszych.

Udział seniorów w podejmowaniu ważnych decyzji w swoich społecznościach

Ważnym procesem w życiu lokalnych społeczności na poziomie gminnym jest ciągły rozwój na rzecz mieszkańców. Naturalną częścią tego procesu jest udział seniorów. Wielokrotnie podczas różnego rodzaju debat, konsultacji społecznych można spotkać się z brakiem porozumienia wśród samych zainteresowanych danym problemem. Swoistym głosem rozsądku w wielu żywiołowych dyskusjach okazują się być osoby starsze, które często z racji doświadczenia życiowego potrafią wiele wniesić do danej dyskusji niejednokrotnie studząc emocje, podsuwać dobre rozwiązania.

Według ankietowanych w 2018 roku, tylko **16** gmin z regionu świętokrzyskiego organizowało **27** konsultacji społecznych, w których udział brali seniorzy. Konsultacje dotyczyły najczęściej spraw takich jak: zmiana prawa miejscowego, inwestycji lokalnych, ustalenia praw miejskich, rewitalizacji parków i osiedli, wymiaru podatku rolnego i od nieruchomości.

4.2 Działania podejmowane przez powiaty regionu świętokrzyskiego

Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych

W 2018 roku 3 samorządy powiatowe realizowały projekty z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji, których odbiorcami były osoby starsze (tab.22):

Tabela 22. Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2018 roku.

Lp.	Powiat	Liczba osób objętych
1	opatowski	103
2	ostrowiecki	365
3	sandomierski	26
	Razem	494

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W działaniach powiatów w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji łącznie udział wzięło **494 mieszkańców regionu**.

Przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej

W 2018 roku **4 powiatów** regionu świętokrzyskiego realizowało przedsięwzięcia mające na celu integrację międzypokoleniową (Tabela 23).

Tabela 23. Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez powiaty regionu świętokrzyskiego w 2018 r.

Powiat	Działania
kazimierski	W 2018r. w Powiecie Kazimierskim zorganizowane były przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej m.in. takie jak: - 2 spotkania integracyjne uczestników PŚDS w Kazimierzy Wielkiej z emerytami i rencistami ze związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, - udział uczestników PŚDS w olimpiadzie specjalnej PARAGEDON; - wspólne jasełka uczestników PŚDS z uczniami szkoły podstawowej; - 2 spotkania integracyjne uczestników PŚDS z uczniami szkół „dzień dziecka”, „Uroczystości 50 lecia szkoły”, - zabawa andrzejkowa, choinka; - udział mieszkańców DPS w festynie rekreacyjnym „Otwarte serca”; - udział mieszkańców DPS w Świętokrzyskim spotkaniu integracyjnym promującym zdrowy tryb życia; - wspólny udział osób starszych z uczniami szkół w 24godz. maratonie pływackim oraz biegu „szlakiem megalitów”.
opatowski	Wspólne spotkania seniorów DD "Senior - Wigor" w Opatowie z dziećmi z Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych istniejących na terenie powiatu. Młodzież z placówek integruje się również z mieszkańcami Domów Pomocy Społecznej.
ostrowiecki	Kongres seniorów Powiatu Ostrowieckiego- "Młodzi duchem w jesieni życia"
sandomierski	Współpraca (projekty, spotkania) z przedszkolami, szkołami podstawowymi i średnimi, świetlicami socjoterapeutycznymi, środowiskowymi domami samopomocy, Uniwersytetem III wieku, warsztatami terapii zajęciowej, PCK, działalność Stowarzyszenia „Uśmiech Seniora” działającego przy DPS.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych zlecone organizacjom pozarządowym przez powiaty

Pośród 13 powiatów województwa świętokrzyskiego i miasta Kielce, **2 z nich** w trybie konkursu dla organizacji pozarządowych zlecało zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych. Łączna suma środków przeznaczonych wyniosła: **118 282,00 zł** (tab.22).

Tabela 22. Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym przez powiaty w 2018 roku.

Lp.	Powiat	Liczba organizacji pozarządowych	Wysokość środków
1	buski	1	118 282,00 zł
2	sandomierski	1	Brak zaangażowania środków z budżetu powiatu
	Razem	3	118 282,00 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Zadania zostały zlecone jedynie 2 organizacjom pozarządowym. Najwięcej środków na zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych przeznaczył powiat buski - 118 282,00 zł.

Udział pracowników samorządowych w tym pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w szkoleniach, warsztatach itp.

Respondenci wskazali, iż w 2018 roku **117 pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie** brało udział w szkoleniach bądź warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji w zakresie pracy z osobami w podeszłym wieku. W porównaniu do roku 2017 liczba pracowników biorących udział w szkoleniach spadła o 62 osoby.

Tabela 25. Udział pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie w szkoleniach/ warsztatach w 2018 roku.

Lp.	Powiat	Liczba pracowników
1	buski	5
2	kazimierski	4
3	konecki	4
4	opatowski	4
5	ostrowiecki	68
6	sandomierski	32
	Razem	117

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Najwięcej pracowników podnoszących swoje umiejętności w tym zakresie odnotowano w powiecie ostrowieckim - 68 osób oraz sandomierskim - 32 osoby.

Działania na rzecz seniorów we współpracy lub partnerstwie z innymi podmiotami

Według badania ankietowego, 7 powiatów w 2018 roku podjęło współpracę i zawiązało partnerstwo z innymi podmiotami na rzecz seniorów.

Tabela 26. Współpraca lub partnerstwo powiatu z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2018 roku.

Powiat	Działania
jędrzejowski	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powiat Jędrzejowski – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie wspólnie z Fundacją Perspektywy i Rozwój, Stowarzyszeniem PRO-BONO, Gminą Sędziszów/Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sędziszowie, Gminą Słupia/ Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Słupi oraz Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka realizuje w latach 2018-2020 projekt partnerski pn.: "Powiat Jędrzejowski realizatorem innowacyjnych i wysokospecjalistycznych usług społecznych". 2. Fundacja Perspektywy i Rozwój utworzyła Dzienny Dom Pomocy „ARKADIA”. Wsparciem obejmuje 30 osób zależnych starszych niesamodzielnych, w tym niepełnosprawnych; 3. Stowarzyszenie ProBono włączyło natomiast te osoby w innowacyjną formę opieki, tzw. teleopiekę mającą na celu błyskawiczną interwencję w sytuacjach

	<p>alarmowych;</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Powiat Jędrzejowski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie obejmuje specjalistycznym wsparciem i poradnictwem 24 osoby funkcjonujące w pieczy zastępczej: wychowanków oraz osoby sprawujące nad nimi rodzinną pieczę zastępczą; 5. Priorytetem Gminy Sędziszów/Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sędziszowie jest natomiast dostosowanie lokalu do warunków placówki wsparcia dziennego, rozszerzenie dotychczasowej działalności świetlicy środowiskowej na środowiskowo-socjoterapeutyczną; 6. Gmina Słupia/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupi wspiera na swoim terenie, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie asystentury rodziny; 7. Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka stworzył sieć 6 świetlic prowadzonych nowatorską metodą podwórkową zgodnie z metodyką pedagogiki ulicy.
kazimierski	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspólne zajęcia uczestników PŚDS w Kazimierzy Wielkiej z emerytami i rencistami ze związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kazimierzy Wielkiej oraz Emerytów z Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kazimierzy Wielkiej. 2. Spotkania integracyjne mieszkańców DPS z uczniami szkół podstawowych.
konecki	<ol style="list-style-type: none"> 1. W ramach Koneckich Dni Profilaktyki w Starostwie Powiatowym w Końskich odbyła się konferencja pt. "Bezpieczny i aktywny Senior". Partnerem był MGOPS w Końskich. W konferencji brali udział przedstawiciele Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, członkowie Klubu Integracji Społecznej działającego przy MGOPS w Końskich oraz członkowie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
opatowski	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projekt "Zapewniamy wysokiej jakości usługi asystentki w Powiecie Opatowskim". Zadanie: utworzenie centrum asystentury w Powiecie Opatowskim. 2. Projekt partnerski ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Zespołu Szkół w Ożarowie im. M. Skłodowskiej - Curie.
ostrowiecki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akcja bezpłatnych badań mammograficznych dla kobiet spoza programu finansowanego przez NFZ - współpraca z Ostrowieckim Klubem "Amazonka" i UTW przy WSBiP w Ostrowcu Św. 2. Kongres Seniorów Powiatu Ostrowieckiego - "Młodzi duchem w jesieni życia" 3. Akcja bezpłatnych badań i konsultacji lekarza kardiologa w kierunku wczesnego wykrywania chorób układu krążenia dla mieszkańców spoza programu finansowanego przez NFZ. 4. Akcja bezpłatnych badań i konsultacji lekarza urologa w kierunku wczesnego wykrywania chorób urologicznych u mężczyzn spoza programu finansowanego przez NFZ. 5. Akcja bezpłatnych badań w kierunku wczesnego wykrywania osteoporozy dla mieszkańców powiatu ostrowieckiego. 6. Akcja bezpłatnych badań przesiewowych słuchu dla mieszkańców powiatu ostrowieckiego.
sandomierski	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział pracowników oraz mieszkańców DPS Udział w „Senioraliach”, „Piwniczka Talentów”, „Konkursie Tańca osób Niepełnosprawnych”, „Pożegnaniu Lata”, konkursy plastyczne, imprezy plenerowe, pikniki integracyjne, wycieczki krajoznawcze.
staszowski	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja spotkań dla członków Uniwersytetu III Wieku w Staszowie – 5 spotkań w 2018 roku. 2. Współpraca z klubem seniora „Radość Życia” – organizacja spotkań o różnej tematyce, w tym wiedzy o samorządzie. 3. Pomoc finansowa dla związku emerytowanych nauczycieli ze Staszowa – wyjazd połączony ze zwiedzaniem zabytków.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Wolontariat, oraz grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów dla osób starszych

Równolegle z realizowanymi projektami, programami, zlecaniem zadań publicznych organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych, powiaty mogą podejmować inne działania, które rekomendowane są w „Programie na rzecz osób starszych do 2020 r.” tj.: tworzenie grup wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad osobami starszymi jak również organizację wolontariatu.

Tabela 27. Wolontariat w powiatach regionu świętokrzyskiego w 2018 r.

Lp.	Powiat	Liczba wolontariuszy
1	kazimierski	2
2	sandomierski	37
	Razem	39

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W 2018 r. w obszarze wsparcia seniorów, tylko **2** powiaty: kazimierski i sandomierski organizowały wolontariat, w ramach którego działało **39** wolontariuszy. W żadnym powiecie w regionie świętokrzyskim nie działa grupa wsparcia w funkcjach opiekuńczych obejmująca wsparciem rodziny/opiekunów osób starszych.

Promowanie form aktywnego spędzania wolnego czasu, zdrowego trybu życia oraz kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych

W 2018 roku **6 powiatowych centrów pomocy rodzinie** podjęło **90** działań (mniej o 44 niż 2017 roku) mających na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia (Tabela 28).

Tabela 28. Działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia podjęte przez powiaty w 2018 r.

Lp.	Powiat	Liczba działań
1	kazimierski	12
2	konecki	1
3	opatowski	4
4	ostrowiecki	55
5	sandomierski	15
6	skarżyski	3
	Razem	90

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Do najczęstszych form spędzania wolnego czasu należało uczestnictwo w różnego rodzaju spotkaniach integracyjnych promujących zdrowy tryb życia takich jak: turnieje sportowe, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, imprezy okolicznościowe, festyny, zabawy plenerowe, nordic walking, grille, konkurs domino, wyjścia do kina, wycieczki, śniadania na trawie, akademie, zajęcia kulinarne.

W 2018 roku **2 powiatowe centra pomocy rodzinie** zorganizowały kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych (opatowski oraz sandomierskie).

Organizacja szkoleń oraz kursów dla osób starszych

Wśród działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych jest również organizowanie szkoleń i kursów zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu, podniesieniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych jak również podniesieniu poziomu bezpieczeństwa osób starszych (Tabela 29).

Tabela 29. Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem w 2018 roku.

Tematyka szkoleń/kursów	Ilość powiatów	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych	2	81
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa	6	426
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	2	42
Razem	10	549

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

W 2018 roku w ramach tego typu oddziaływań organizowanych na szczeblu powiatu przeszkolonych zostało **549** seniorów.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat ilości uczestników w szkoleniach:

Tabela 30. Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2018 roku.

Lp.	Powiat	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych		
1	kazimierski	1
2	sandomierski	1
	Razem	2
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa		
1	konecki	179
2	opatowski	22
3	ostrowiecki	45

4	sandomierski	80
5	skarżyski	100
6	staszowski	brak danych
	Razem	426

Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu		
1	opatowski	22
2	sandomierski	20
	Razem	42

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Z analizowanych danych wynika, że 7 powiatowych centrum pomocy rodzinie realizowało kursy/szkolenia dedykowane dla seniorów, są to powiaty: kazimierski, konecki, opatowski, ostrowiecki, sandomierski, skarżyski i staszowski.

V. Działania samorządu województwa na rzecz osób starszych

Wojewódzka Społeczna Rada Seniorów

Od 28 grudnia 2017 roku w przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach działa Wojewódzka Społeczna Rada Seniorów powołana na lata 2018-2019. Rada liczy czternastu członków, a jej zadaniem jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych, włączanie seniorów w życie społeczne oraz realizacja działań, które mają zaspokoić potrzeby i rozwiązywać problemy indywidualne i grupowe osób starszych. Rada pomaga samorządowi województwa w prowadzeniu skutecznej polityki senioralnej, w kontekście starzenia się społeczeństwa i wydłużania się średniego czasu życia. W 2018 roku odbyło się sześć posiedzeń Wojewódzkiej Społecznej Rady Seniorów. Do inicjatyw przedmiotowej rady, które miały miejsce w 2018 roku należy zaliczyć: zorganizowanie I Świętokrzyskiego Kongresu Seniorów w maju, zorganizowanie seminarium „Silne rady seniorów” oraz przedsięwzięcia organizowanego wraz z Biurem Komunikacji Społecznej pod nazwą I Świętokrzyski Festiwal Seniorów, którego finał odbył się 9 października 2018 r. Ponadto pełnomocnik ds. polityki senioralnej Marszałka Województwa Świętokrzyskiego Pan Jerzy Pyrek z przedstawicielami Rady brał udział w kilku spotkaniach studyjnych m.in. w Krakowie i Warszawie, a także odwiedzał wiele miejsc na terenie województwa świętokrzyskiego spotykając się z członkami gminnych rad seniorów. Przypomniawszy także, że na terenie województwa działają obecnie 3 projekty, które zajmują się teleopieką na terenie miast Starachowice, Jędrzejów i Kielce.

Świętokrzyska Karta Seniora

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego kontynuuje inicjatywę jaką jest **Świętokrzyska Karta Seniora**, forma dodatkowego wsparcia dla seniorów 60+ w dostępie do różnych sfer życia społecznego, kulturalnego, prozdrowotnego i gospodarczego; poprzez zaoferowanie im specjalnych ulg, usług bądź szczególnych uprawnień wynikających z oferty partnerów projektu. Zakres oferty przysługującej seniorom wynika z propozycji przedstawionych przez partnerów w przedsięwzięcia. Aktualny wykaz partnerów i ich oferta zamieszczona jest na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

<https://www.swietokrzyskie.pro/category/urzed-marszalkowski/dla-seniorow/>

Konkurs „Świętokrzyskie w obiektywie aparatu fotograficznego” – III edycja

Pokazanie na fotografiach walorów województwa świętokrzyskiego – to główne zadanie w konkursie organizowanym dla osób powyżej 60 roku życia, który jest organizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. Konkurs jest skierowany do wszystkich, którzy lubią fotografować i potrafią pokazać w kadrze ciekawą rzeczywistość.

„Sobota Seniora”

W sierpniu 2018 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach działań na rzecz seniorów zorganizował wydarzenie pod nazwą „Sobota Seniora” które odbyło się w Osadzie Średniowiecznej w Hucie Szklanej w gm. Bieliny. Spotkanie to miało na celu integrację i aktywizację starszych mieszkańców naszego regionu. W programie imprezy znalazły się występy taneczne i wokalne zespołów senioralnych, a także możliwość wykonania badań profilaktycznych i konsultacji lekarskich dla uczestników wydarzenia.

„Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi” – uchwalony corocznie

Program określa sfery działań w ramach których organizacje pozarządowe mogą pozyskać środki na realizację zadań z zakresu m.in. pomocy społecznej, ochrony zdrowia, kultury i rekreacji. W ramach Programu przyznawane są dotacje m.in. na działania mające na celu poprawę sprawności fizycznej i intelektualnej osób starszych w różnych sferach życia. Przyznawanie dotacji odbywa się w trybie otwartego konkursu, a także w trybie pozakonkursowym.

W 2018 roku łączna kwota dotacji na wyżej wymienione działania wyniosła: **104 529,17** złotych. Dotacją objęto łącznie **11** organizacji pozarządowych z województwa świętokrzyskiego wyszczególnionych poniżej.

Fundacja „DEA SALUS”

W ramach zadania „Seniorzy na start” zrealizowano następujące działania:

- 6 spotkań integracyjnych,
- 2 spotkania w ramach warsztatów artystycznych- malarstwo,
- 2 spotkania z fizjoterapeutą w ramach gimnastyki ogólno-usprawniającej,
- 1 wieczorek taneczny,
- kolacja podsumowująca projekt.

Zadanie skierowane było do 25 osób starszych z terenu Sędziszowa.

Dotacja wyniosła: 8000,00 złotych.

Stowarzyszenie Profilaktyczno-Społeczne „Rodzina” w Brodach

W ramach zadania: „Działania mające na celu poprawę sprawności fizycznej i intelektualnej ludzi starszych w różnych sferach życia” zrealizowano w okresie od 01.05.2018 r. do 20.07.2018 r. projekt którego beneficjentami było 50 osób starszych. W ramach projektu zrealizowane zostały:

- działania sportowe mające na celu poprawę aktywności fizycznej wśród seniorów,
- spotkania ze specjalistami/dietetyk oraz instruktor sportu/,
- działania integracyjno-kulturowe / wycieczka objazdowa: Krzemionki - Ostrowiec Świętokrzyski, Opatów – Krzysztopór - Szydłów - Kurozwęki, a także organizacja pikniku integracyjno-rekreacyjnego.

Dotacja wyniosła: 10 000,00 złotych.

Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”

W ramach zadania „Senior w formie” przeprowadzone zostały dwa bloki tematyczne:

I Blok – „Sprawni fizycznie” Zajęcia w ramach tego bloku były dostosowane do potrzeb i możliwości konkretnej osoby na podstawie indywidualnego programu. Grupa 15 uczestników biorących udział w projekcie została odpowiednio podzielona na 3 grupy liczące po 5 osób. Zajęcia poprawiające kondycję fizyczną seniorów odbywały się będą raz w tygodniu po 1 godzinie dla każdej z 3 grup przez cały okres trwania projektu. Łącznie zostało przeprowadzonych 36 godzin zajęć z aktywności fizycznej.

II Blok - „Gimnastyka umysłu” Zajęcia z tego bloku prowadzone były raz w tygodniu po 1 godzinie przez okres trwania projektu w miesiącach maj – lipiec 2018. Łącznie zostało przeprowadzonych 12 godzin zajęć z zakresu gimnastyki umysłu, dla 15 Beneficjentów projektu.

Dotacja wyniosła: 10 000,00 złotych.

Fundacja „Gest”

W ramach projektu „Aktywizacja osób starszych” zrealizowany został cykl wędrówek dla osób starszych jako forma aktywności osób starszych i integracji międzypokoleniowej. Ponadto zorganizowane zostały zajęcia kulinarne oraz spotkanie integrujące pokolenia na Rynku w Daleszycach pod hasłem „Młodzi Duchem- edycja 2018”. Oddziaływaniem zostało objętych ok. 1000 beneficjentów.

Dotacja wyniosła: 17 000,00 złotych. Zwrot niewykorzystanej dotacji wyniósł: 368,83 zł.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką

W ramach projektu „Aktywni seniorzy – młodzi zdrowiem i duchem” zrealizowane zostały następujące działania:

- wykład na temat procesów starzenia i środków przeciwdziałania i spowalniania tych procesów dla 30 osób,
- zajęcia ruchowe z Nordic Walking i aerobiku- 10 h dla 20 seniorów,
- zajęcia muzyczno-taneczne- 24 h dla 20 seniorów,
- wyjazd do Nałęczów, Kazimierz Dolny, Puławy.

Projekt skierowany do 40 osób z terenu powiatu Skarżyskiego.

Dotacja wyniosła: 7 000,00 złotych.

Stowarzyszenie Tradycja i Nowoczesność (TIN)

W ramach projektu „W pełni życia w pełni sił” zrealizowane zostały warsztaty komputerowe /4h/, ruchowe /4h/ oraz warsztaty pracy twórczej w wymiarze /4h/. łącznie zrealizowanych zostało 12 h. Ponadto seniorzy włącznie zostali w prowadzenie akcji wolontariackich prowadzonych przez Stowarzyszenie. Zadanie skierowane było do 30 osób starszych z powiatu kieleckiego i staszowskiego.

Dotacja wyniosła: 10 620,00 złotych.

Stowarzyszenie Klub Seniora w Pawłowie

W ramach projektu „Aktywny Senior II” zorganizowano zadanie publiczne polegające na sfinansowaniu pobytu ponad 50 seniorów z terenu Gminy Pawłów na Basenach Mineralnych w Solcu Zdroju. Zorganizowane zostało 5 wyjazdów w grupach 30-to osobowych.

Dotacja wyniosła: 5 900,00 złotych.

Fundacja Szansa dla Niewidomych - Tyflopunkt w Kielcach

W ramach projektu „Sprawny Senior- technologia w drodze do aktywnego życia” zrealizowane zostały warsztaty technologiczne 36 h, a także zakupione drobne zestawy rehabilitacyjne dla beneficjentów. Zadanie skierowane było do 10 osób starszych niewidomych i niedowidzących z terenu województwa świętokrzyskiego. Dotacja wyniosła: 8 000,00 złotych

Klimontowskie Stowarzyszenie „Zawsze razem”

W ramach projektu „Klimontowska Akademia Seniora” podjęte zostały następujące działania:

- warsztaty rękodzielnicze „jestem twórczy” – 10 h,
- marsz z kijkami jako sport dla seniora – 10 h,
- spotkania „Rusz głową” 15 h,
- biesiada przy grillu.

Celem projektu była aktywizacja intelektualna, psychologiczna i fizyczna 25 osób w wieku 60+, zamieszkujących na terenie gminy Klimontów.

Dotacja wyniosła: 4 150,00 złotych.

Akademicka Fundacja Staropolska - Kielce

W ramach projektu „Nowy Komplementarny Model Aktywności Osób Starszych „Żbik” podjęte zostały następujące działania:

- Zajęcia EEG BIOFEEDBACK- 100 h,
- szkolenie z zakresu zdrowego żywienia - / 24h/, wsparciem objęto 24 osoby,
- zajęcia nording walking /22 h/ wsparciem objęto 24 osoby,
- profilaktyczny program gimnastyczny- 20 h- 10 seniorów,
- bezpieczny senior- 8 h. wsparciem objęto 24 seniorów.

Dotacja wyniosła: 15 000,00 złotych. Zwrot niewykorzystanej dotacji wyniósł: 1 372,00 zł.

Skarżyski Uniwersytet Trzeciego Wieku

W ramach projektu „Ruch-aktywność- zdrowie” podjęte zostały następujące działania:

- przeprowadzenie wykładu medycznego z pokazem multimedialnym /2h/,
- prowadzenie zajęć na sali gimnastycznej / pilates i gimnastyka-30 h/,
- prowadzenie zajęć na sali gimnastycznej / joga w profilaktyce i terapii-30 h/,
- 2 wyjazdy na kryta pływalnię,

Beneficjentami zadania było 100 mieszkańców miasta Skarżysko-Kamienna w wieku poprodukcyjnym.

Dotacja wyniosła: 10 600,00 złotych. Zwrot niewykorzystanej dotacji wyniósł: 8,00 zł.

Program wieloletni "Senior +" na lata 2015-2020

Od roku 2015 Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizuje Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 skierowany do jednostek samorządu terytorialnego (obecnie Program „Senior +”).

W 2018 roku w ramach Programu Wieloletniego Senior+ w województwie świętokrzyskim utworzono **14** Klubów Senior+ (Gminy: *Bodzechów, Czarnocin, Kielce, Mirzec, Ożarów, Piekosów, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Słupia Jędrzejowska, Kluczewsko, Złota, Strawczyn oraz Brody*) (Powiat: Opatowski) oraz **2** Dzielne Domy Senior+ (Gmina *Ożarów oraz Powiat opatowski*). Ogółem w roku badanym utworzono **356** miejsc w Klubach Senior+ oraz **35** miejsc w Domach Senior+.

Od początku istnienia programu funkcjonuje w regionie **29** tego typu placówek z łączną ilością miejsc wynoszącą **675**.

5.1 Działania realizowane w ramach RPOWŚ 2014-2020 dedykowane seniorom ze środków EFRR oraz EFS za 2018 rok

W ramach przeprowadzanego monitoringu Świętokrzyskiego Programu na rzecz osób starszych za 2018 rok w celu kompleksowego zagregowania danych dotyczących działań inwestycyjnych podejmowanych przez różne instytucje na rzecz seniorów w regionie Świętokrzyskim z udziałem środków finansowych z budżetu Unii Europejskiej, wystosowano zapytanie do Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz do Departamentu Inwestycji i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego z prośbą o udzielenie informacji na temat działań realizowanych w ramach RPOWŚ 2014-2020, finansowanych ze środków EFRR oraz EFS które były dedykowane seniorom w 2018 roku. Prosząc jednocześnie o wskazanie beneficjentów, przedsięwzięć podejmowanych w ramach finansowanych projektów oraz kwot dofinansowania.

Inwestycje finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020* jako inwestycje ze środków EFRR powiązane ze wsparciem seniorów, należy wskazać interwencję *Działania 7.3 Infrastruktura społeczna i zdrowotna*. W roku 2018 w ramach tego Działania realizowanych było 40 projektów (w załączniku) w niniejszym obszarze, przy czym w 2018 zakończono realizację 15 projektów o wartości dofinansowania 15 129 987,57 PLN ze środków UE. Obecnie w trakcie realizacji jest 25 projektów (planowany rok zakończenia to 2019, 2020, 2021) o wartości dofinansowania UE 120 271 419,12 PLN.

Za projekty dedykowane bezpośrednio wsparciu seniorów uznać można:

1. Projekt pod nazwą „Utworzenie Centrum Diennej Opieki i Pielęgnacji dla osób niepełnosprawnych i Seniorów w aglomeracji Kielc (Kielce i Wiśniówka) z poszerzeniem oferty mieszkań wspieranych" realizowany jest przez Caritas Diecezji Kieleckiej. Kwota wsparcia środków UE 5 028 143,76 PLN,
2. Projekt pod nazwą „Poprawa dostępu w Powiecie Skarżyskim do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez utworzenie placówki opieki całodobowej oferującej stały pobyt dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych wraz z mieszkańcami chronionymi" realizowany przez Powiat Skarżyski. Kwota wsparcia 4 287 095,75 PLN środków UE.

Pozostałe projekty wyszczególnione poniżej (Tabela 31) pomimo zakresu merytorycznego nie wskazującego bezpośrednio na wsparcie dedykowane seniorom, należy uznać za mające wpływ na politykę senioralną w regionie.

Należy tu uznać przede wszystkim:

1. Budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony zdrowia np. szpitali (w tym uzdrowiskowych), Ośrodków Zdrowia, ZOL.
2. Projekty infrastrukturalne dotyczące usług społecznych, tj. DPS-ów, tworzenie/modernizacja zasobów mieszkań socjalnych i chronionych, WTZ-ów.

Inwestycje te wpływają na podniesienie jakości i dostępności do usług zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb seniorów, tj. m.in. w zakresie rehabilitacji dla osób ze schorzeniami narządu ruchu, kardiologii, diagnostyki chorób serca, chorób układu krążenia.

Dodatkowo wskazać należy, iż od początku realizacji RPOWŚ 2014-2020 do 31X112018r. w ramach Działania 7.3 w obszarze senioralnym podpisano łącznie 42 umowy na kwotę dofinansowania 137 985 182,90 PLN środków UE.

Tabela 31. Projekty finansowane w ramach RPOWŚ ze środków EFRR dotyczące polityki senioralnej w 2018 roku.

Projekty finansowane w ramach RPOWŚ ze środków EFRR					
Lp.	Tytuł projektu	Dofinansowanie UE (PLN)	Nazwa beneficjenta (wiodącego)	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji
1	Rozbudowa i doposażenie na potrzeby Kliniki Kardiologii Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach	8 701 910,89	Wojewódzki Szpital Zespołowy w Kielcach	2017-06-28	2019-12-31
2	Diagnostyka chorób serca i leczenie zawałów na najwyższym poziomie	1 805 197,43	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	2017-07-21	2019-03-31
3	Poprawa dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej w ramach SP ZOZ GMINNY OŚRODEK ZDROWIA W ŁOPUSZNI	199 478,16	SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia w Łopusznie	2016-05-16	2018-11-30
4	Utworzenie Ośrodka Medycyny Środowiskowo – Rodzinnej w Powiecie Opatowskim	2 366 676,77	Top MEDICUS sp. z o. o.	2016-07-01	2019-12-31
5	Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych poprzez doposażenie Działu Kardiologicznego	2 492 891,68	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	2017-07-01	2018-09-28
6	Poprawa dostępności do podstawowej opieki medycznej poprzez rozbudowę budynku Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radoszycach	2 785 800,14	Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radoszycach	2017-05-02	2018-06-29
7	Modernizacja i doposażenie Miejsko-Gminnego	187 921,83	Miejsko-Gminny Samodzielny	2016-07-01	2018-07-31

	Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Osieku		Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Osieku		
8	Zakup dla Świętokrzyskiego Centrum Onkologii sprzętu medycznego, niezbędnego z punktu widzenia udzielania świadczeń medycznych	20 098 900,14	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-07-12	2019-04-30
9	Budowa Domu Opieki Zdrowotnej - Hospicjum w Busku-Zdroju	9 104 590,52	Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta	2018-05-01	2020-08-31
10	Przebudowa, rozbudowa i wyposażenie nieruchomości zabudowanej w m. Brzezcie w celu utworzenia Zakładu Opiekuńczo - Leczniczego.	3 995 852,23	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w m. Brzezcie	2016-06-01	2019-12-31
11	Rozbudowa kompleksu budynków Szpitalnych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Rafała w Czerwonej Górze o Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	12 277 699,63	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Im. Św. Rafała w Czerwonej Górze	2017-08-16	2020-03-31
12	Rewitalizacja Ośrodka Zdrowia w Mircu poprzez naprawę i usprawnienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej	704 072,73	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Mircu	2017-01-01	2019-09-30
13	Rozbudowa Szpitala Uzdrawiskowego „Krystyna” służąca optymalizacji procesu terapeutyczno-leczniczego w chorobach układu krążenia	21 114 256,75	„Uzdrowisko Busko-Zdrój” Spółka Akcyjna	2018-10-01	2021-05-31
14	Polepszenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Bodzechów	142 399,58	Eskulap Med. sp. z o.o.	2017-01-01	2018-10-30
15	Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Powiatowego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Starachowicach dedykowane chorobom układu kostno-stawowego i/ lub mięśniowego na rzecz osób dorosłych	460 879,40	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Starachowicach	2019-03-01	2019-10-31
16	Podniesienie jakości udzielania świadczeń zdrowotnych na terenie Gminy Waśniów poprzez modernizację budynku Ośrodka Zdrowia w Waśniowie, oraz zakup nowoczesnego sprzętu medycznego	1 146 568,23	Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Waśniowie	2016-12-01	2018-08-31
17	Poprawa jakości usług medycznych w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej dla osób ze schorzeniami narządu ruchu i po leczeniu operacyjnym – ortopedycznym w Specjalistycznym Szpitalu	1 758 389,58	„Uzdrowisko Busko-Zdrój” Spółka Akcyjna	2018-10-01	2019-03-29

	Ortopedyczno-Rehabilitacyjnym „Górka” im. dr Szymona Starkiewicza w Busku-Zdroju”				
18	Poprawa warunków udzielania świadczeń zdrowotnych w Zakład Opieki Zdrowotnej w Waśniowie poprzez modernizację i wyposażenie Ośrodka Zdrowia w Garbaczu.	247 016,05	Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Waśniowie	2016-12-01	2018-06-30
19	Usprawnienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej poprzez rewitalizację Ośrodków Zdrowia w miejscowościach Michałów, Sędowice, Góry.	418 838,80	Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Michałowie	2017-01-01	2018-10-31
20	Poprawa dostępu w Powiecie Skarżyskim do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez utworzenie placówki opieki całodobowej oferującej stały pobyt dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych wraz z mieszkaniami chronionymi	4 287 095,75	Powiat Skarżyski	2016-08-22	2019-01-31
21	Adaptacja pomieszczeń poddasza z przeznaczeniem pod działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Połańcu wraz zagospodarowaniem terenu wokół budynku	659 971,81	Gmina Połaniec	2016-07-12	2018-01-31
22	Przebudowa budynku i wyposażenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Szydłowie	1 573 654,58	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szydłowie	2016-01-01	2018-10-31
23	Utworzenie Centrum Diennej Opieki i Pielęgnacji dla osób niepełnosprawnych i Seniorów w aglomeracji Kielc (Kielce i Wiśniówka) z poszerzeniem oferty mieszkań wspieranych	5 028 143,76	Caritas Diecezji Kieleckiej	2017-08-01	2019-09-30
24	Poprawa jakości świadczonych usług poprzez ulepszenie infrastruktury i wyposażenia Ośrodków Zdrowia w Gminie Bodzentyn	586 607,72	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bodzentynie	2018-01-01	2018-06-30
25	Budowa i wyposażenie Domu Pomocy Społecznej w Baćkowicach	4 079 557,24	Gmina Baćkowice	2017-04-01	2019-12-31
Razem		106 224 371,40			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Inwestycji i Rozwoju UMWS

Inwestycje finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Seniorzy w wieku 60+ w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020* jako inwestycje ze środków EFS, mogą korzystać ze wsparcia w ramach konkursów skierowanych do grup docelowych w różnym wieku w ramach m.in. Poddziałania 8.2.2 Wsparcie profilaktyki zdrowotnej w regionie, 8.4.2 Podnoszenie umiejętności lub kwalifikacji osób dorosłych w obszarze ICT i języków obcych poprzez realizację oddolnych inicjatyw edukacyjnych, 8.5.3 Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych, czy 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych. Należy nadmienić, iż Departament Wdrażania EFS nie dedykuje konkursów wyłącznie dla osób starszych.

Poniżej wyszczególniono projekty z których mogą korzystać również osoby starsze.

Tabela 32. Projekty finansowane w ramach RPOWŚ ze środków EFS z których korzystali seniorzy w 2018 roku.

Projekty finansowane w ramach RPOWŚ ze środków EFRR						
Lp.	Tytuł projektu	Dofinansowanie UE (PLN)	Nazwa beneficjenta (wiodącego)	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji	Ilość uczestników projektu w wieku 60+
1	Być świadomą kobietą - wsparcie profilaktyki raka szyjki macicy poprzez działania zachęcające kobiety z Subregionu Wschodniego do badań profilaktycznych	5 820 874,80	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-06-01	2019-05-31	62
2	Być świadomą kobietą - wsparcie profilaktyki raka szyjki macicy poprzez działania zachęcające kobiety z Subregionu Południowego do badań profilaktycznych	3 299 343,00	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-04-01	2019-03-31	53
3	Być świadomą kobietą - wsparcie profilaktyki raka szyjki macicy poprzez działania zachęcające kobiety z Subregionu Północnego do badań profilaktycznych	4 738 030,56	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-04-01	2019-03-31	65
4	Być świadomą kobietą - wsparcie profilaktyki raka szyjki macicy poprzez działania zachęcające kobiety z Subregionu Zachodniego do badań profilaktycznych	2 097 875,43	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-06-01	2019-05-31	20
5	Żyj zdrowo - wsparcie profilaktyki raka piersi poprzez działania	1 952 909,00	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki	2017-04-01	2019-03-31	335

	edukacyjno - informacyjne na terenie Subregionu Południowego		Zdrowotnej w Kielcach			
6	Żyj zdrowo - wsparcie profilaktyki raka piersi poprzez działania edukacyjno - informacyjne na terenie Subregionu Wschodniego	3 807 527,17	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-06-01	2019-05-31	454
7	Żyj zdrowo - wsparcie profilaktyki raka piersi poprzez działania edukacyjno - informacyjne na terenie Subregionu Zachodniego	1 392 080,07	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-06-01	2019-05-31	551
8	Żyj zdrowo - wsparcie profilaktyki raka piersi poprzez działania edukacyjno- informacyjne na terenie Subregionu Północnego	3 907 803,60	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-04-01	2019-03-31	963
9	Być świadomą kobietą - wsparcie profilaktyki raka szyjki macicy poprzez działania zachęcające kobiety z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego do badań profilaktycznych	3 295 526,16	Świętokrzyskie Centrum Onkologii Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	2017-09-01	2019-08-31	47
10	Jestem kobietą, więc idę. Cytologia	5 303 432,13	Stowarzyszenie PROREW	2017-08-01	2019-07-31	493
11	Jestem kobietą, więc idę. Mammografia	1 482 843,36	Stowarzyszenie PROREW	2017-01-01	2018-12-31	2941
12	Angielski - kluczem do sukcesu	543 165,51	"PRETENDER" Adrian Wronka	2017-06-01	2018-04-30	98
13	E-kompetentni po 50- tce	795 030,50	Fundacja Na Rzecz Integracji Zawodowej, Społecznej Oraz Rozwoju Przedsiębiorczości VIA	2018-02-01	2018-12-31	110
14	e-umiejętności - klucz do nowych możliwości	353 281,25	J&C GROUP Karolina Chadzypanagiotis- Jurkiewicz	2018-02-01	2018-12-31	
15	e-umiejętności - klucz do nowych możliwości	353 281,25	J&C GROUP Karolina Chadzypanagiotis- Jurkiewicz	2018-02-01	2019-05-31	3
16	Język angielski przepustką do sukcesu.	1 473 680,70	TAG - CONSULTING Marta Maciejak Tomczyk	2018-07-01	2019-12-31	46
17	Język to podstawa !	701 526,89	Europejski Dom Spotkań - Fundacja Nowy Staw	2018-09-01	2019-11-30	7
18	Kluczowe możliwości	879 913,71	PROGRES Ewa Dymek	2018-05-01	2019-08-31	50+ - 130 osób
19	Kompetencje kluczowe - gwarancja? sukcesu	688 224,60	BCO Biuro Doradztwa Biznesowego A. Nowak, M. Boryta - Borowiecka sp.j.	2018-06-01	2019-05-31	50+ -32 osoby
20	Nowe kwalifikacje kluczem do sukcesu.	1 038 268,77	"PRETENDER" Adrian Wronka	2018-03-01	2019-04-30	102
21	Podajmy z nami wyzwanie - po 50 roku życia klikanie!	795 030,50	Fundacja na rzecz Poprawy Jakości Życia „OD-NOWA”	2018-02-01	2018-11-30	57

22	Postaw akcent na (cyfrowe) kwalifikacje!	923 833,90	HDA-CENTRUM Szkolenia, Doradztwa Finansowego I Biznesu Hubert Durlik	2018-06-01	2019-07-31	56
23	Przełącz się na komputer	1 647 416,86	"MDG Doradztwo Gospodarcze" Sp. z o.o.	2017-06-01	2018-10-31	54
24	Siła cyfrowych kompetencji	814 406,25	HUMANEO	2018-09-01	2019-12-31	50+, 126
25	Z komputerem za Pan Brat	656 625,00	Fundacja Możesz Więcej	2018-02-01	2019-04-30	17
26	Z komputerem za Pan Brat	656 625,00	Fundacja Możesz Więcej	2018-02-01	2019-07-31	
27	Znajomość języka angielskiego szansą na rozwój i pracę	186 122,59	Międzynarodowe Centrum Szkoleń I Turystyki "KAROL"	2018-10-01	2020-01-31	11
28	ECDL - stań się częścią społeczeństwa informacyjnego	284 856,25	TRUSTCON Sp. z o. o.	2018-02-01	2019-06-30	29
29	Graj z nami w "TIK-i", będziesz mieć wyniki	294 673,75	ICT Artur Olesiński	2018-01-01	2019-04-30	50+ - 126 osob
30	Jestem poliglotą- znam języki obce!	430 149,81	Fundacja Challenge Europe	2018-02-01	2019-03-31	49
31	Język angielski dla aktywnych.	261 295,96	'ENGLISH TIME' Szkoła Języka Angielskiego Aneta Soś	2018-07-01	2019-07-31	2
32	Kursy językowe i komputerowe szyte na miarę!	705 814,68	TEB EDUKACJA Sp. z o. o.	2018-04-01	2019-09-30	10
33	Świętokrzyska giełda kwalifikacji językowych	1 729 318,20	„O.K. Centrum Języków Obcych" Sp. z o. o.	2018-05-01	2019-06-30	18
34	Tajniki ICT - szkolenia komputerowe z certyfikacją ECDL.	284 856,25	"EKSPERT" s.c. Owczarek Robert, Hodorski Paweł	2018-02-01	2019-04-30	113
35	Biała gospodarka - szansą dla mieszkańców miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	254 745,00	KLAREN Sp. z o. o.	2018-04-01	2019-04-30	9
36	PROGRAMISTA I GRAFIK KOMPUTEROWY – KWALIFIKACJE PRZYSZŁOŚCI!	553 307,50	BSMART Sp. z o. o.	2018-03-01	2019-08-31	1
37	Projektuj razem z nami - szkolenia Autodesk dla osób z miast Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna i Starachowice (OSI)	717 378,74	ETURIA Sp. z o. o.	2018-04-01	2019-02-28	7
38	Świętokrzyskie dla aktywnych.	1 625 030,00	Akademia Zdrowia Izabela Łajs	2018-03-01	2019-12-31	10
39	"Aktywna integracja - równe szanse - lepsza przyszłość"	757 012,13	College Medyczny Adrian Lipa	2017-01-01	2018-12-31	155
40	Asystent aktywności	1 054 654,50	Stowarzyszenie PROREW	2017-07-01	2019-06-30	18
41	Centrum Wsparcia i Aktywizacji BEZ BARIER	351 006,08	Fundacja Gospodarcza "EURO - PARTNER"	2018-11-01	2020-01-31	30
42	Czas na aktywność - Klub Seniora	103 318,50	Gmina Nowa Słupia/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2017-08-01	2018-07-31	15
43	Dzienne ośrodki wsparcia w Gminie Mniów	1 869 495,87	Gmina Mniów/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mniowie	2018-06-01	2020-05-31	7
44	Dzienny Dom Pobytu	929 414,00	Fundacja „Dom Seniora im. Sue Ryder” w Pierzchnicy	2018-09-01	2020-12-31	15

45	KLUB SENIORA- AKTYWNA JESIEŃ ŻYCIA	474 089,08	Fundacja „Dom Seniora im. Sue Ryder” w Pierzchnicy	2018-01-01	2018-12-31	58
46	kluby seniora w gminie Zawichost	1 979 201,04	Gmina Zawichost/Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawichoście	2018-04-01	2020-03-31	54
47	Myśląc o Rodzinie	2 517 951,60	Powiat Kielecki/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2016-05-01	2018-12-31	69
48	Nowy Start - Nowe Życie	2 252 058,63	Powiat Buski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2017-01-01	2018-12-31	51
49	Pawłowski Klub Seniora	154 489,92	Fundacja SAN GIOVANNI	2018-01-01	2018-12-31	51
50	Powiat jędrzejowski realizatorem innovacyjnych i wysokospecjalistycznych usług społecznych	13 243 750,95	Fundacja Perspektywy i Rozwój	2018-06-01	2020-05-31	48
51	Rozwój wysokiej jakości usług społecznych w Gminie Połaniec - wsparcie dla usług asystenckich i opiekuńczych	5 345 048,20	Gmina Połaniec	2017-08-01	2019-07-31	73
52	"Słoneczna Żłota Jesień"	684 289,85	Agnieszka Dudek „MODIMED" rodzinny dom opieki dla osób starszych "HELENA"	2018-11-02	2019-12-31	12
53	Stopień Wyżej	797 871,99	Powiat Włoszczowski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2016-06-01	2018-05-31	9
54	Świetlica, rodzina, rozwój - program wspierania rodzin w gminie Zagnańsk	2 185 192,17	Stowarzyszenie Integracja i Rozwój	2016-07-01	2018-06-30	16
55	Wskazówki życia w świetlicach Caritas	835 720,00	Caritas Diecezji Kieleckiej	2017-01-01	2018-12-31	1
56	Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu skarżyskiego	2 712 923,76	Polski Komitet Pomocy Społecznej/Świętokrzyski Zarząd Wojewódzki Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej W Kielcach	2017-01-01	2018-12-31	3
57	Wspieramy rodziny w gminie Zawichost	3 266 873,36	Gmina Zawichost/Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawichoście	2017-07-01	2019-06-30	1
58	Wszeczhronny rozwój gwarantem sukcesu	1 448 752,74	Fundacja Centrum Europy Lokalnej	2018-01-01	2019-12-31	1
59	Zapewniamy wysokiej jakości usługi społeczne w Powiecie Opatowskim	3 365 408,40	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Zespołu Szkół w Ożarówie im. Marii Skłodowskiej – Curie	2017-08-01	2019-07-31	199
60	Zwykle wsparcie dla niezwykłych ludzi	1 031 896,00	Gmina Busko - Zdrój/Miejso - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku - Zdroju	2017-09-01	2019-03-31	46
61	Deinstytucjonalizacja usług opieki medycznej w powiatach: koneckim,	1 712 692,20	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Anna Sokół	2018-10-01	2020-03-31	60

	skarżyskim i starachowickim.					
62	Hospicjum domowe	1 098 343,14	Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta	2018-03-01	2019-08-31	124
63	Teleopieka szansą dla osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów na życie BEZ BARIER.	336 234,50	Fundacja Gospodarcza "EURO-PARTNER"	2018-05-01	2019-09-30	175
64	Zespoły Medycznej Opieki Domowej	1 327 326,00	CENTRUM MEDYCZNE "ZDROWIE" Sp. z o. o. spółka komandytowa	2018-10-01	2020-03-31	21
	Razem	108 581 119,31				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Wdrażania EFS UMWS

VI. Rekomendacje

Analiza danych z monitoringu fakultatywnego programu na rzecz osób starszych do 2020 r. daje podstawy do sformułowania rekomendacji. Z punktu widzenia realizacji celów Programu niezbędne jest:

- dezinstytucjonalizacja usług skierowanych dla osób starszych;
- opracowanie gminnych/powiatowych programów na rzecz osób starszych w gminach i powiatach, w których one nie funkcjonują;
- zapewnienie wsparcia dla osób i rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi (opieka instruktaż dla członków rodzin, pomoc w dostępie do uzyskania sprzętów pomocowych w sprawowaniu opieki, pomoc psychologiczna itp.);
- wdrażanie rozwiązań służących rozwijaniu opieki „wytchnieniowej”;
- rozwój podmiotów leczniczych, realizujących świadczenia w zakresie opieki geriatrycznej;
- tworzenie gminnych/powiatowych rad seniorów w gminach i powiatach, w których one nie funkcjonują;
- podjęcie przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej;
- promowanie wzorców aktywnego starzenia się ;
- rozwijanie i wspieranie systemu zorganizowanych zajęć aktywności fizycznej dla osób dorosłych i starszych;
- przygotowanie systemu kształcenia w celu podniesienia kwalifikacji osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi;
- realizowanie zadań z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych we współpracy lub partnerstwie z innymi podmiotami;
- organizowanie szkoleń dla osób starszych mających na celu podniesienie ich kwalifikacji zawodowych, kompetencji osobowościowych, podniesienie poziomu ich bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu;
- wspieranie działań edukacyjnych w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym, aby umożliwić seniorom i osobom niepełnosprawnym niezależne życie i możliwie pełną aktywność społeczną;
- wspieranie organizacji pozarządowych, grup samopomocy, wolontariatu ludzi starszych;
- zapewnienie usług rehabilitacyjnych;
- zwiększenie aktywności w zakresie udziału kadr służb społecznych w szkoleniach /warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji w zakresie pracy z seniorami;

- podjęcie działań mających na celu organizację oraz aktywizację wolontariatu na rzecz seniorów;
- planowanie i organizowanie usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i dostosowanie ich do potrzeb i możliwości osób starszych;
- rozwój sektora ekonomii społecznej w obszarze usług społecznych;
- upowszechnienie korzystania z usług opiekuńczych przy wykorzystaniu nowych technologii;
- wspieranie wdrożenia rozwiązań z zastosowaniem teleopieki;
- opracowanie rozwiązań systemowych wspierających osoby opiekujące się osobami starszymi;
- rozwój wolontariatu opiekuńczego (w tym w sąsiedztwie, w środowisku lokalnym);
- dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych;
- upowszechnienie darmowego transportu dla osób starszych nie mobilnych w trakcie wydarzeń lokalnych w celu umożliwienia im czynnego uczestnictwa w wydarzeniach integrujących społeczność lokalną.

ZAŁĄCZNIK I - Rozmieszczenie infrastruktury dedykowanej seniorom w regionie świętokrzyskim według powiatów.

Powiat	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	RODZINNY DOM POMOCY	DZIENNY DOM POMOCY	ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY	ZAKŁAD OPIEKUNCZO LECZNICZY	MIESZKANIA CHRONIONE/ WSPOMAGANE/ AKTYWIZUJĄCE	WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO	KLUB SENIORA	UNIwersYTET TRZECIEGO WIEKU	DZIENNY DOM SENIORA	PORADNIA GERIATRYCZNA	INNE	RAZEM
buski	1	1	-	2	1	2	1	2	1	1	1	-	13
jędrzejowski	-	2	1	2	1	3	1	6	1	1	-	1	19
kazimierski	-	-	-	1	1	1	1	3	-	1	-	-	8
kielecki	3	1	-	6	4	2	-	14	7	1	-	-	38
Miasto Kielce	1	5	1	4	1	4	1	11	4	-	-	1	33
konecki	-	-	-	1	1	-	2	1	2	1	-	2	10
opatowski	1	-	-	3	1	3	1	4	1	3	-	1	18
ostrowiecki	-	1	1	1	1	1	2	8	1	2	-	1	19
pińczowski	-	-	-	1	1	-	-	3	1	-	-	-	6
sandomierski	2	-	-	3	1	2	2	3	1	-	1	1	16
skarżyski	-	-	1	2	2	-	4	4	1	-	-	-	14
starachowicki	2	3	-	2	-	-	2	8	1	1	-	-	19
staszowski	2	-	-	2	2	1	-	3	2	-	1	-	13
włoszczowski	1	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	6
Razem	13	13	4	30	17	19	19	73	23	11	3	7	232

ZAŁĄCZNIK II – Wykaz placówek świadczących pomoc osobom starszym z terenu województwa świętokrzyskiego stan na 31.12.2018 rok

Lp.	Dom Pomocy Społecznej	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Rataje Słupskie 39b, 28-133 Pacanów	Powiat
powiat kielecki		
2	Dom Seniora Aktywni Zawsze, ul. Peryferyjna 15, 25-562 Kielce	Organizacja Pozarządowa
3	Osiny 54B, 26-015 Pierzchnica	Podmiot Prywatny
4	Dom Seniora im. Sue Ryder, ul. Szkolna 36, 26-015 Pierzchnica	Organizacja Pozarządowa
5	DPS „Helena” Ruda Strawczyńska 80A, 26-067 Strawczyn	Gmina
powiat sandomierski		
5	Skwirzowa 38, 27-670 Łoniów	Powiat i Organizacja Pozarządowa
7	ul. Czyżewskiego 1, 27-600 Sandomierz	Powiat
powiat opatowski		
8	Baćkowice 101A, 27-552 Baćkowice	Gmina
powiat starachowicki		
9	Kałków Godów 88, 27-225 Pawłów	Powiat
10	ul. Wójtowska 62, 27-230 Brody	Organizacja Pozarządowa
powiat staszowski		
11	Pęcławice Górne 23, 28-210 Bogoria	Gmina
12	ul. Kościelna 4, 28-200 Kurozwięki	Organizacja Pozarządowa
powiat włoszczowski		
13	Wola Czaryska 92, 29-145 Secemin	Organizacja Pozarządowa

Lp.	Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku oraz osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Dom Pomocy Rodzinnej „Przystań” w Skotnikach 92, 28–100 Busko – Zdrój	Podmiot Prywatny
powiat kazimierski		
2	Dom dla Osób Bezdomnych w Morawianach, Morawiany 2, 28-512 Bejsce	Organizacja Pozarządowa
powiat kielecki		
3	Pensjonat Opiekuńczo-Rehabilitacyjny „Nasz Dom” ul. Tobrucka 19, 25–220 Kielce	podmiot prywatny
4	„Centrum Opieki Długoterminowej” ul. Ściegiennego 229, 25–116 Kielce	podmiot prywatny
5	„Tęczowe Zacisze” Wola Kopcowa, ul. Kopcówki 3, 26-001 Masłów	podmiot prywatny
6	„Dom Opieki w Korzennie” Korzenno 42, 26–035 Raków	podmiot prywatny
7	Dom Opieki Rodzinnej, ul. Kard. Wyszyńskiego 2, 26-015 Pierzchnica	podmiot prywatny
8	„Dom Opieki Rodzinnej - Zielone Niwy”, Niwy 20J, 26-021 Daleszyce	podmiot prywatny
9	Pielęgniarski Dom Opieki „Leśna Oaza” ul. Czerwona Góra 11, 26–060 Chęciny	podmiot prywatny
powiat konecki		
10	Ośrodek Opiekuńczy „Barbara” Wielka Wieś ul. Szkolna 11, 26-220 Stąporków	podmiot prywatny
11	Placówka „Pogodna Jesień” Odrowąż, ul. Kielecka 3, 26–220 Stąporków	podmiot prywatny
12	„Kompleks Opiekuńczy u Stępników” Kozia Wola 95, 26–220 Stąporków	podmiot prywatny
13	„Dom Zielone Wzgórze” Starzechowice 8, 26–260 Fałków	podmiot prywatny
powiat skarżyski		
14	Całodobowy dom opieki "Liliowy Dworek" Łączna 87a, 26-140 Łączna	podmiot prywatny
powiat starachowicki		
15	„Rodzinny Dom Pomocy” ul. Szydłowiecka 10, 27-215 Wąchock	podmiot prywatny
powiat włoszczowski		
16	Dom Opieki Całodobowej w Mękarzowie 35 A 29-130 Moskorzew Fundacja „Dom dla Seniora”	organizacja pozarządowa

Lp.	Rodzinny Dom Pomocy	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Komorów 56, 28-133 Pacanów	Gmina
powiat jędrzejowski		
2	Tarnawa 41, 28-340 Sędziszów	Organizacja Pozarządowa
3	Błogoszów 20, 28-363 Oksa	Organizacja Pozarządowa
powiat kielecki		
4	Domaszowice 78A, 25-351 Kielce	Podmiot Prywatny
5	ul. Kruszelnickiego 76B, 25-669 Kielce	Gmina
6	ul. Kruszelnickiego 76C, 25-669 Kielce	Gmina
7	ul. Kruszelnickiego 76D, 25-669 Kielce	Gmina
8	ul. Kolonia 11, 25-819 Kielce	Gmina
9	„Rodzinny Dom Opieki” – Elżbieta Guzik ul. Spokojna 9, 26-050 Zagnańsk	Podmiot Prywatny
powiat ostrowiecki		
10	ul. Malinowa 11, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Podmiot Prywatny
powiat starachowicki		
11	Rodzinny Dom Opieki dla Osób Starszych "Helena" Mirzec-Majorad 19, 27-220 Mirzec	Podmiot Prywatny
12	ul. Szydłowska 10, 27-215 Wąchock	Podmiot Prywatny
13	ul. Radomska 70, 27-200 Starachowice	Powiat

Lp.	Dzienny Dom Pomocy	Organ Prowadzący
powiat jędrzejowski		
1	ul. 11-go Listopada 113B, 28-300 Jędrzejów	Gmina
powiat kielecki		
2	Dom Dziennego Pobytu przy DPS ul. Jagiellońska 76, 25-734 Kielce	Gmina
powiat skarżyski		
3	ul. Zielna 12, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Gmina
powiat ostrowiecki		
4	ul. Sienkiewicza 70, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Gmina

Lp.	Środowiskowy Dom Samopomocy	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Świniary 25, 28-131 Solec Zdrój	Gmina
2	ul. Rehabilitacyjna 5, 28-100 Busko-Zdrój	Gmina
powiat jędrzejowski		
3	ul. 11-go Listopada 113B, 28-300 Jędrzejów	Gmina
4	ul. Kwiatowa 14, 28-340 Sędziszów	Organizacja Pozarządowa
powiat kazimierski		
5	ul. Partyzantów 29, 28-500 Kazimierza Wielka	Powiat
powiat kielecki		
6	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi Zrecze Duże 22, 26-020 Chmielnik	Gmina
7	Wola Jachowa 136, 26-008 Górnio	Gmina
8	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3 Środowiskowego Domu Samopomocy typu C ul. Urzędnicza 16a, 25-013 Kielce	Organizacja Pozarządowa
9	Środowiskowy Dom Samopomocy typu B/C ul. Mielczarskiego 45, 25-709 Kielce	Organizacja Pozarządowa
10	Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z autyzmem, ul. Mieszka I 79, 25-624 Kielce	Organizacja Pozarządowa
11	Środowiskowy Dom Samopomocy typu C ul. Krzemionkowa 1, 25-750 Kielce	Gmina
12	Józefina 58, 26-070 Łopuszno	Organizacja Pozarządowa
13	ul. Gajowa 3, 26-080 Mniów	Organizacja Pozarządowa
14	Brudzów 45, 26-026 Morawica	Gmina
15	ul. Częstochowska 85, 26-065 Piekoszów	Gmina
powiat konecki		
16	Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Stanisława Staszica 6, 26-220 Stąporków	Organizacja Pozarządowa
powiat opatowski		
17	ul. Henryka Sienkiewicza 5, 27-500 Opatów	Gmina
18	ul. Kleparz 1, 27-515 Tarłów	Gmina
19	ul. Mazurkiewicza 25, 27-530 Ożarów	Gmina
powiat ostrowiecki		
20	ul. Pułanki 10, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Gmina

powiat pińczowski		
21	ul. Polna 48, 28-400 Pińczów	Organizacja Pozarządowa
powiat sandomierski		
22	Kleczanów 91a, 27-641 Obrazów	Organizacja Pozarządowa
23	ul. Katedralna 5, 27-600 Sandomierz	Gmina
24	ul. Szkolna 8, 27-630 Zawichost	Gmina
powiat skarżyski		
25	ul. Tysiąclecia 22, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Powiat
26	ul. Zielna 12, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Gmina
powiat starachowicki		
27	ul. Reja 10, 27-200 Starachowice	Gmina
28	ul. Batalionów Chłopskich 29, 27-200 Starachowice	Powiat
powiat staszowski		
29	ul. Kościuszki 37, 28-230 Połaniec	Gmina
30	ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	Gmina

Lp.	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	ul. Bohaterów Warszawy 67, 28-100 Busko-Zdrój	Organizacja Pozarządowa
powiat jędrzejowski		
2	ul. Dworcowa 6, 28-340 Sędziszów	Organizacja Pozarządowa
powiat kazimierski		
3	ul Partyzantów 12, 28-500 Kazimierza Wielka	Powiat
powiat kielecki		
4	ul. Kielecka 1-3, 26-020 Chmielnik	Powiat
5	ul. Sobieskiego 30, 25-900 Kielce	Gmina
6	Bilcza, ul. Osikowa 4, 26-026 Morawica	Gmina
7	ul. Czarnowska 2a, 26-065 Piekoszów	Organizacja Pozarządowa
8	Osiny 54B, 26-015 Pierzchnica	Podmiot Prywatny
powiat opatowski		
9	ul. Szpitalna 4, 27-500 Opatów	Podmiot Prywatny
powiat konecki		
10	ul. Gimnazjalna 41, 26-200 Końskie	Organizacja Pozarządowa

powiat ostrowiecki		
11	ul. Szymanowskiego 11, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Powiat
powiat pińczowski		
12	ul. Armii Krajowej 22, 28-400 Pińczów	Powiat
powiat sandomierski		
13	ul. Szkolna 12, 27-660 Koprzywnica	Organizacja Pozarządowa
powiat skarżyski		
14	ul. Ekonomii 4, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Powiat
15	Centrum Opiekuńczo-Pielęgnacyjne "Anna" ul. Kościelna 16a, 26-115 Skarżysko-Kościelne	Podmiot Prywatny
powiat staszowski		
16	Koniemłoty ul. Ks. Romana Kotlarza 9, 28-200 Staszów	Organizacja Pozarządowa
17	Kurozwęki, ul. Kościelna 4, 28-200 Staszów	Powiat

Lp.	Mieszkania Chronione/ Wspomagane/Aktywizujące	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Zborów ul. Pałacowa 1, 28-131 Solec Zdrój	Powiat
2	Piaski Wielkie, 28-136 Nowy Korczyn	Organizacja Pozarządowa
powiat jędrzejowski		
3	ul. Przypkowskiego 68, 28-300 Jędrzejów	Gmina
4	ul. Mieszka I 14/4, 28-300 Jędrzejów	Gmina
5	ul. Kacpra Walewskiego 6, 28-362 Nagłowice	Powiat
powiat kazimierski		
6	Gorków 80, 28-500 Kazimierza Wielka	Gmina
powiat kielecki		
7	ul. Kazimierza Wielkiego 35a, 25-633 Kielce	Gmina
8	ul. Kazimierza Wielkiego 35b, 25-633 Kielce	Gmina
9	ul. Leszczyńska 37, 25-321 Kielce	Gmina
10	ul Jagiellońska 76, 25-734 Kielce	Gmina
11	ul. Szkolna 36, 26-015 Pierzchnica	Organizacja Pozarządowa
12	ul. Czarnowska 2a, 26-065 Piekoszów	Organizacja Pozarządowa

powiat opatowski		
13	ul. Słowackiego 56, 27-500 Opatów	Powiat
14	Zochcinek 42, 27-500 Opatów	Powiat
15	Nieskurzów Nowy 110, 27-552 Baćkowice	Powiat
powiat ostrowiecki		
16	ul. Świętokrzyska 22, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Gmina
powiat sandomierski		
17	Przy DPS ul. Czyżewskiego 1, 27-600 Sandomierz	Powiat
18	ul. Katedralna 5, 27-600 Sandomierz	Gmina
powiat staszowski		
19	Ogłędów 101, 28-200 Staszów	Gmina

Lp.	Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Al. Mickiewicza 27, 28-100 Busko-Zdrój	Powiat
powiat jędrzejowski		
2	ul. Mikołaja Reja 5, 28-362 Nagłowice	Gmina
powiat kazimierski		
3	Gorzków 80, 28-500 Kazimierza Wielka	Gmina
powiat kielecki		
4	MOPR, ul. 1-go Maja 196, 25-614 Kielce	Gmina
powiat konecki		
5	ul. Gimnazjalna 41 B, 26-200 Końskie	Podmiot Prywatny
6	IGA MED - Sklep Medyczny, Gimnazjalna 44.26-200 Końskie	Podmiot Prywatny
powiat opatowski		
7	PCPR ul. H. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	Powiat
powiat ostrowiecki		
8	ul. Focha 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
powiat sandomierski		
9	ul. Opatowska 10, 27-600 Sandomierz	Organizacja Pozarządowa
10	Artmed PPHU Łoniów 55, 27-670 Łoniów	Podmiot Prywatny
powiat skarżyski		
11	ul. Apteczna 7, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Organizacja Pozarządowa

12	przy GOPS VI Wieków Bliżyna 2, 26-120 Bliżyn	Gmina
13	Ortomedic, Szpitalna 1, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Podmiot Prywatny
14	AK- Med. ul. Reja 47, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Podmiot Prywatny
powiat starachowicki		
15	ul. Pastwiska 21, 27-200 Starachowice	Organizacja Pozarządowa
16	Kalków Godów 88, 27-225 Pawłów	Powiat
powiat włoszczowski		
17	ul. Wiśniowa 10, 29-100 Włoszczowa	Powiat
18	os Broniewskiego 7a, 29-100 Włoszczowa	Gmina

Lp.	Klub Seniora	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	ul. Różana 2, 28-100 Busko-Zdrój	Gmina
2	ul. Kazimierza Wielkiego 15, 28-130 Stopnica	Gmina
powiat jędrzejowski		
3	ul. 11-go Listopada 113B, 28-300 Jędrzejów	Gmina
4	ul. 11-go Listopada 33, 28-300 Jędrzejów	Podmiot Prywatny
5	ul. Reymonta 12, 28-300 Jędrzejów	Powiat
6	ul. Piłsudskiego 3, 28-300 Jędrzejów	Organizacja Pozarządowa
7	Słupia 95, 28-350 Słupia (Senior +)*	Gmina
8	ul. Żeromskiego 2, 28-330 Wodzisław	Organizacja Pozarządowa
powiat kazimierski		
9	ul. Rynek 16, 28-520 Opatowiec	Powiat
10	Zbeltowice 15, 28-512 Bejsce	Gmina
11	Soboszów 23A, 28-506 Czarnocin (Senior +)*	Gmina
powiat kielecki		
12	ul. Partyzantów 3, 26-004 Bieliny (Senior +)	Gmina
13	ul. Św. Ducha 9, Bodzentyn	Organizacja Pozarządowa
14	ul. Armii Krajowej 18a, 26-060 Chęciny	Gmina
15	ul. Starobuska 10, 26-020 Chmielnik	Organizacja Pozarządowa
16	Przy GOK ul. Włoszczowska 3, 26-070 Łopuszno	Gmina
17	ul. Urzędnicza 11a, 26-085 Miedziana Góra	Organizacja Pozarządowa
18	ul. Podmiejska 142 Kostomłoty I, 26-085 Miedziana Góra	Organizacja Pozarządowa
19	ul. Spacerowa 7, 26-026 Morawica,	Gmina
20	Stara Słupia 25, 26-006 Nowa Słupia	Gmina
21	ul. Szkolna 2, Bilcza, 26-026 Morawica	Gmina

22	Skrzelczyce 104, 26-015 Pierzchnica	Organizacja Pozarządowa
23	ul. Perłowa 1, 26-052 Nowiny	Organizacja Pozarządowa
24	Oblęgór ul. Skałka, Gm. Strawczyn (Senior +)*	Gmina
25	ul. Częstochowska 85, Piekoszów (Senior +)*	Gmina
Miasto Kielce		
26	ul. Stanisława Kostki 4a, 25-341 Kielce	Gmina
27	Filia ul. Żeromskiego 44, 25-370 Kielce	Gmina
28	ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 75, 25-433 Kielce	Gmina
29	Filia ul. Miodowa 7, 25-553 Kielce	Gmina
30	ul. Hoża 39, 25-618 Kielce	Gmina
31	ul. Aleja Legionów 5, 25-035 Kielce	Gmina
32	Filia ul. Urzędnicza 3, 25-729 Kielce	Gmina
33	Filia ul. Mała 17/4, 25-379 Kielce	Gmina
34	ul. Naruszewicza 23, 25-628 Kielce	Gmina
35	ul. Tujowa 2, 25-209 Kielce	Gmina
36	ul. Krzemionkowa 1, 25-750 Kielce (Senior +)*	Gmina
powiat konecki		
37	ul. Piłsudskiego 103, 26-220 Stąporków	Organizacja Pozarządowa
powiat opatowski		
38	ul. Kleparz 1, 27-515 Tarłów	Gmina
39	ul. Rynek 1, 27-570 Iwaniska	Gmina
40	ul. Kościuszki 16, 27-530 Ożarów (Senior +)*	Gmina
41	os. Wzgórze 56, 27-530 Ożarów (Senior +)*	Powiat
powiat ostrowiecki		
42	ul. Opatowska 13, Bodzechów 27-420 (Senior +)*	Gmina
43	ul. Sandomierska 26A, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
44	os. Stawki 45, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
45	ul. Wspólna 6, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
46	ul. Sienkiewicza 70, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
47	ul. Niewiadoma 19, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
48	os. Słoneczne 15, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
49	os. Pułanki 54, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
powiat pińczowski		
50	ul. 1-go Maja 5, 28-400 Pińczów	Organizacja Pozarządowa
51	ul. Szkolna 1/1, 28-440 Działoszyce	Podmiot Prywatny
52	ul. Parkowa 9a, 28-425 Złota (Senior +)*	Gmina
powiat sandomierski		
53	Nowy Kamień 52, 27-600 Sandomierz	Gmina
54	ul. Armii Krajowej 1, 27-600 Sandomierz	Gmina

55	Czyżów Szlachecki, 27-630 Zawichost	Organizacja Pozarządowa
powiat skarżyski		
56	Klub Seniora Emeryt w Bliżynie, filie: Mroczków, Sorbin	Gmina
57	ul. Rynek 12, 26-110 Skarżysko-Kamienna (Senior +)*	Gmina
58	ul. Norwida 17, 26-110 Skarżysko-Kamienna (Senior +)	Gmina
59	ul. Bodzentyńska 18, 26-130 Suchedniów	Gmina
powiat starachowicki		
60	ul. Świętokrzyska 25, 27-230 Brody (Senior +)*	Gmina
61	Mirzec Stary 10, 27-220 Mirzec (Senior +)*	Gmina
62	Klub seniora w Pawłowie	Organizacja Pozarządowa
63	Klub seniora w Kałkowie	Organizacja Pozarządowa
64	ul. Złota 1, 27-200 Starachowice	Organizacja Pozarządowa
65	ul. Żytnia 31, 27-200 Starachowice	Gmina
66	ul. Wojska Polskiego 9, 27-200 Starachowice	Organizacja Pozarządowa
67	al. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice (Senior/Wigor)	Gmina
powiat staszowski		
68	ul. Rusczańska 23, 28-230 Połaniec	Organizacja Pozarządowa
69	ul. Kościuszki 37, 28-230 Połaniec	Gmina
70	ul. Kilińskiego 20, 28-200 Staszów	Organizacja Pozarządowa
powiat włoszczowski		
71	ul. Macierzy Szkolnej 1, 29-105 Krasocin	Organizacja Pozarządowa
72	ul. Kielecka 1, Bukowa	Organizacja Pozarządowa
73	os. Broniewskiego 7a, 29-100 Włoszczowa	Gmina

Lp.	Uniwersytet Trzeciego Wieku	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	AL. Mickiewicza 22, 28-200 Busko Zdrój	Gmina
powiat jędrzejowski		
2	ul. Armii Krajowej 9, 28-300 Jędrzejów	Organizacja Pozarządowa
powiat kielecki		
3	ul. Rynek Górny 11, Bodzentyn	Gmina
4	ul. Armii Krajowej 18a, 26-060 Chęciny	Gmina
5	ul. Rynek 62, 26-025 Łągów	Organizacja Pozarządowa
6	Ciekoty 76, 26-001 Masłów	Gmina
7	ul. Spacerowa 7, 26-026 Morawica	Gmina
8	Rynek 15, 26-006 Nowa Słupia	Organizacja Pozarządowa

9	przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Samsonowie 6, 26-050 Samsonów	Organizacja Pozarządowa
10	ul. Seminaryjska 28A, 25 - 372 Kielce	Organizacja Pozarządowa
11	„Ponad Czasem” Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 20, 25 - 314 Kielce	Organizacja Pozarządowa
12	Uniwersytet Otwarty przy PŚ, Al. 1000 lecia Państwa Polskiego 7, 25 - 314 Kielce	Organizacja Pozarządowa
13	Staropolski UTW ul. Peryferyjna 15, 25-562 Kielce	Organizacja Pozarządowa
powiat konecki		
14	UMiG Końskie ul. Partyzantów 1, 26-200 Końskie	Gmina
15	ul. Piłsudskiego 103, 26-220 Stąporków	Organizacja Pozarządowa
powiat opatowski		
16	ul. H. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	Powiat
powiat ostrowiecki		
17	ul. Akademicka 2, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Organizacja Pozarządowa
powiat pińczowski		
18	ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów	Gmina
powiat sandomierski		
19	ul. Schinzla 13a, 27-600 Sandomierz	Gmina
powiat skarżyski		
20	ul. Słowackiego 25, 26-110 Skarżysko-Kamienna	Organizacja Pozarządowa
powiat starachowicki		
21	ul. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice	Organizacja Pozarządowa
powiat staszowski		
22	ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów	Organizacja Pozarządowa
23	ul. Opatowska 31, 28-200 Staszów	Powiat

Lp.	Dzienny Dom Seniora	Organ Prowadzący
powiat buski		
1	Janowice Poduszowskie 3, 28-114 Gnojno	Gmina
powiat jędrzejowski		
2	„Arkadia” Krzelów, 28-340 Sędziszów	Gmina
powiat kazimierski		
3	Gorków 80, 28-500 Kazimierza Wielka	Gmina

powiat kielecki		
4	Sędek 63, 26-025 Łągów	Gmina
powiat konecki		
5	Pilczyca 64, 26-234 Słupia Konecka	Gmina
powiat opatowski		
6	ul. Szpitalna 4, 27-500 Opatów	Gmina
7	ul. Kościuszki 16, 27-530 Ożarów (Senior +)	Gmina
8	Stodoły-Kolonie 27-532 Wojciechowice (Senior +)	Powiat
powiat ostrowiecki		
9	ul. Fabryczna 1, 27-415 Kunów	Gmina
10	ul. H. Sienkiewicza 70, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Gmina
powiat starachowicki		
11	ul. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice	Gmina

Lp.	PORADNIA GERIATRYCZNA	ORGAN PROWADZĄCY
powiat buski		
1	Oddział Geriatryczny w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju ul. Bohaterów Warszawy 67, 28-200 Busko-Zdrój	Powiat
powiat sandomierski		
2	ul. Schinzla 13a, 27-600 Sandomierz	Powiat
powiat staszowski		
3	Oddział Geriatryczny Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie ul. 11-go Listopada 78, 28-200 Staszów	Powiat

Lp.	Inne	Organ Prowadzący
powiat jędrzejowski		
1	Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Senior” ul. 11-go Listopada 17, 28-366 Małogoszcz	Organizacja Pozarządowa
powiat kielecki		
2	Ośrodek Wsparcia Dziennego dla osób chorych na Alzheimer, Al. Legionów 5, 25-035 Kielce	Gmina
powiat konecki		
3	Hospicjum Ruda Białaczowska 1A, 26-225 Gowarczów	Organizacja Pozarządowa

4	Dzienny Dom Pobytu, ul. Armii Krajowej 22, 26-200 Końskie	Gmina
powiat opatowski		
5	WZT Stowarzyszenie Akademia Pomysłu w Bidzinach	Organizacja Pozarządowa
powiat ostrowiecki		
6	„Klub Aktywnych”, ul. Rynek 50, 27-440 Ćmielów	Podmiot Prywatny
powiat sandomierski		
7	Dzienny Dom Pobytu dla os. Starszych, Jugoszów 56, 27-641 Obrazów	Gmina

**Placówki otwarte przy wykorzystaniu programu rządowego SENIOR+*

Spis tabel, map i wykresów

Spis Tabel

Tabela 1.	Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim według gmin i powiatów na podstawie danych GUS w latach 2014-2017	10
Tabela 2.	Podział ekonomicznych grup wieku ludności w województwie świętokrzyskim w latach 2014-2017.	16
Tabela 3.	Liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych posiadających kontrakt z NFZ w 2018 roku.....	20
Tabela 4.	Lekarze geriatrzy oraz rehabilitanci działający w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia w 2018 roku.....	22
Tabela 5.	Liczba placówek działających na rzecz osób starszych na terenie woj. świętokrzyskiego stan na 31.12.2018 r.	24
Tabela 6.	Deklarowane utworzenie placówek w 2019 roku.	25
Tabela 7.	Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne „otwarte instytucje” w regionie świętokrzyskim stan na przestrzeni lat 2016-2018.....	25
Tabela 8.	Przeprowadzone wizyty patronażowe dla osób zależnych w podeszłym wieku w 2018 roku.	27
Tabela 9.	Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2018 roku.....	31
Tabela 10.	Realizacja przedsięwzięć w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji w regionie świętokrzyskim w 2018 r.	32
Tabela 11.	Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez samorządy gminne w regionie świętokrzyskim w 2018 r.	34
Tabela 12.	Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym w 2018 roku.	37
Tabela 13.	Udział w szkoleniach/warsztatach w 2018 roku.	38
Tabela 14.	Współpraca lub partnerstwo z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2018 roku	39
Tabela 15.	Wolontariat, asystenci, grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów w 2018r.....	43
Tabela 16.	Realizacja działań mających na celu promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia w regionie świętokrzyskim w 2018 r.	44
Tabela 17.	Kampanie edukacyjne zorganizowane w 2018 r. mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych	47
Tabela 18.	Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem	47
Tabela 19.	Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2018 roku..	48

Tabela 20.	Szczegółowe zestawienie dot. Programów uprawniających do zniżek dla seniorów funkcjonujących na poziomie samorządów gminnych w 2018 r.	50
Tabela 21.	Planowane wdrożenie teleopieki.....	52
Tabela 22.	Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2018 r.	53
Tabela 23.	Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez powiaty regionu świętokrzyskiego w 2018 r.....	54
Tabela 24.	Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym przez powiaty w 2018 r.	54
Tabela 25.	Udział pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie w szkoleniach/ warsztatach w 2018 roku.	55
Tabela 26.	Współpraca lub partnerstwo powiatu z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2018 roku	55
Tabela 27.	Wolontariat w powiatach regionu świętokrzyskiego w 2018 r.	57
Tabela 28.	Działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia podjęte przez powiaty w 2018 r.....	57
Tabela 29.	Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem w 2018 roku.....	58
Tabela 30.	Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2018 roku.	58
Tabela 31.	Projekty finansowane w ramach RPOWŚ ze środków EFRR dotyczące polityki senioralnej w 2018 r.	66
Tabela 32.	Projekty finansowane w ramach RPOWŚ ze środków EFS z których korzystali seniorzy w 2018 r.	69

Spis map

Mapa 1.	Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim na podstawie danych GUS za rok 2016.....	7
---------	---	---

Spis wykresów

Wykres 1.	Seniorzy 65+ w regionie świętokrzyskim wg. płci na przestrzeni lat 2013-2016.....	8
Wykres 2.	Procentowy udział seniorów 65+ w regionie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2013-2016.	9
Wykres 3.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2013-2016	15
Wykres 4.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2013-2016.....	15
Wykres 5.	Osoby starsze korzystające z pomocy i wsparcia OPS w latach 2016 - 2017.....	29
Wykres 6.	Osoby starsze korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2018 r. w woj. świętokrzyskim	30